

BAG FACADERNE

En antologi om boligsocialt arbejde i
udsatte by- og boligområder

BAG FACADERNE

En antologi om boligsocialt arbejde i
udsatte by- og boligområder

Antologien bygger på materiale, produceret af 354 boligsociale
medarbejdere i en samskabelsesproces på Boligsocial
Årskonference 2013. Tak til alle for jeres bidrag

© 2014 Boligsocialnet

Man er velkommen til at bruge uddrag af denne bog,
hvis man tydeligt angiver, at kilden er "Bag facaderne"

Redaktør: Tine Sønderby
Redaktionsgruppe: Kathrine Bek Nyboe,
Birgitta Gomez-Nielsen, Kristoffer Rønde Møller,
Mikkel Pedersen

Grafisk tilrettelægning: Lisbeth Damgaard
Fotograf: Jan Grarup m. fl. Alle fotografer er krediteret
på de enkelte fotografier i bogen
Tryk: TopTryk, Gråsten
Typografi: Signa og Myrid Pro

1. udgave, 1. oplag, 2014

ISBN 978-87-88905-10-6

BAG FACADERNE

En antologi om boligsocialt arbejde i
udsatte by- og boligområder

Redigeret af Tine Sønderby

INDHOLD

FORORD	7
INTRODUKTION	11
1 BØRN, UNGE OG FAMILIER	19
1 FRITIDSJOBKONSULENTERNE	23
2 MIND YOUR OWN BUSINESS	29
3 BRANDKADET	35
4 BROBYGNING TIL FRITIDS- OG FORENINGSLIVET	41
5 FORÆLDRE ER VIGTIGE	47
LÆS MERE OM BØRN, UNGE OG FAMILIER.	51
2 UDSATTE GRUPPER	53
6 SOCIALE VICEVÆRTER	59
7 ØKONOMISK RÅDGIVNING	65
8 BEBOERRÅDGIVNING – ØKONOMISK RÅDGIVNING OG FOREBYGGELSE AF UDSÆTTELSE	71
9 AKTIVT LIV	77
10 UGEPLAN	83
LÆS MERE OM UDSATTE GRUPPER	89
3 UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE OG ERHVERV	91
11 JOB- OG UDDANNELSESVÆJLEDNING	95
12 INTEGRATION AF JOBCENTERINDSATS I DEN BOLIGSOCIALE HELHEDSPLAN	101
13 PARTNERSKABSAFТАLE I FORBINDELSE MED RENOVERING	107
14 VALBY MILJØAMBASSADØRER	113
LÆS MERE OM UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE OG ERHVERV	119

4	BEBOERNETVÆRK, INDDRAGELSE OG DEMOKRATI	127
15	PROJEKTSPIRER	131
16	UNGERÅD I HØJE GLADSAXE	137
17	DEN SPISELIGE AFDELING	143
18	BYDELSMØDRE	149
19	LARM I GÅRDEN	155
	LÆS MERE OM BEBOERNETVÆRK, INDDRAGELSE OG DEMOKRATI	161
5	KULTUR OG FRITID	163
20	BIAVL – SOLVANG BIGÅRD	167
21	TRIGE BØRNEKULTURFESTIVAL	173
22	UNG EVENT	179
23	NØRREMARKENS FORENEDE SPORTSKLUBBER	185
24	STREET FODBOLD	191
	LÆS MERE OM KULTUR OG FRITID	197
6	SUNDHED	199
25	SUNDHEDSPLEJEN – LOKALT	203
26	SUNDHEDSVÆRKSTEDET	209
27	VOLLSMOSE MOTION OG FITNESS – FORENINGSFITNESS TIL BEBOERE	215
28	MOTION FOR LEDIGE	221
29	ZUMBA FOR KVINDER	227
	LÆS MERE OM SUNDHED	231
7	IMAGE OG KOMMUNIKATION	233
30	REPORTERBANDEN	237
31	ERINDRINGSVÆRKSTEDET – VORES HISTORIE OM TINGBJERG	243
32	JEG ER NØRREBRO – AUDIOWALK	249
33	WWW.AARHUSVEST.DK	255
34	FÆLLES KOMMUNIKATION I SUNDHOLMSKVARTERET	261
	LÆS MERE OM IMAGE OG KOMMUNIKATION	267
	BOGENS 354 BIDRAGYDERE	268

FORORD

I *'Bag facaderne – en antologi om boligsocialt arbejde i udsatte by- og boligområder'* præsenteres et indblik i det boligsociale arbejde, som foregår rundt omkring i udsatte almene boligområder i Danmark.

Det boligsociale arbejde er en arbejdsform, der er forankret i et tæt samarbejde mellem kommuner og boligorganisationer. Her er ikke kun individet, men også netværk og boligområder genstandsfelt.

Hensigten er at tackle nogle af de udfordringer, som er fulgt med en øget koncentration af forskellige persongrupper i en række afgrænsede by- og boligområder, som på den baggrund er særligt udsatte. Målet er at opbygge og udvikle social kapital både på område- og individniveau ved at skabe rammerne for et aktivt medborgerskab. Arbejdet er tilrettelagt med afsæt i en stigende erkendelse af, at ingen kan løfte udfordringerne alene, men at vi skal løfte i fællesskab stat, kommune, boligorganisationer og øvrige samfundsaktører.

Boligsocialt arbejde er en arena, hvor vi sammen kan skabe effektive, lokalt forankrede løsninger, der går på tværs af sektorer og organisationer. Løsninger, der tager udgangspunkt i borgeren, og som formår at koble individuelle behov med de velfærdssystemer, vi har i dag. Når den sociale kapital udvikles i et boligområde, får borgerne mulighed for selv at tage roret og skabe gode trygge lokalsamfund. Derfor står samarbejde og samskabelse højt på alles dagsorden – ikke mindst vores.

Antologien giver et indblik i de boligsociale praktikerens verden – dem, som hver eneste dag har hænderne i mulden, dér hvor tingene er komplekse og af til spidser til. Vi præsenterer en række metodeudviklende projekter og gode eksempler på innovative samarbejder og samskabelse.

Fotograf: Martin Krabbe

Antologien bygger på en samskabelsesproces med 370 boligsociale medarbejdere den 23.-24. september på Boligsocial Årskonference 2013. Konferencen var arrangeret af Boligsocialnet, der er et fagligt netværk forankret i KL og BL – Danmarks Almene Boliger.
God læselyst!

Jacob Bundsgaard (Formand for Arbejdsmarkeds- og Erhvervsudvalget i KL) og **Palle Adamsen** (Formand for BL – Danmarks Almene Boliger).

HVAD ER BOLIGSOCIALT ARBEJDE?

Formålet med boligsocialt arbejde er at styrke den sociale infrastruktur i et udsat boligområde og løfte den enkelte beboer via medindflydelse og deltagelse. Indsatserne har fokus på at forebygge sociale problemer, opbygge beboernes ressourcer og understøtte kommunale aktørers arbejde. Boligsocialt arbejde kan defineres bredt, men i bogen her fokuseres der på de indsatser, som foregår i regi af 'helhedsplaner' i udsatte boligområder.

Der gennemføres boligsociale indsatser i almene boligafdelinger, hvor der er konstateret væsentlige problemer af økonomisk eller social karakter, høj flyttefrekvens, stor andel af beboere med sociale problemer, vold, hærværk eller nedslidning af bygninger og friarealer. I områderne klarer mange beboere sig godt, men beboergruppen står, samlet set, overfor nogle udfordringer. Beboere i et udsat boligområde er statistisk set oftere berørt af ledighed, har et lavere uddannelsesniveau og en dårligere sundhedstilstand end danskere generelt. Børn og unge fra udsatte boligområder klarer sig generelt dårligere i skolen, er mere kriminalitetstruede og har mindre tilknytning til kultur- og fritidsliv end gennemsnittet af Danmarks børn og unge. Endelig er koncentrationen af socialt udsatte større i udsatte boligområder end i samfundet generelt.

Ingen af disse udfordringer kan løses eller forebygges isoleret. Det kræver en bred indsats, hvor mange aktører bidrager på samme tid. Viften af aktører involveret i indsatser i udsatte boligområder omfatter både boligorganisationer, kommuner, andre offentlige myndigheder, NGO'er, frivillige foreninger og det lokale erhvervsliv. De har i udgangspunktet sjældent samme forståelse af, hvilke problemer, der skal prioriteres højest, eller hvilke løsninger, der skal vælges.

Introduktion

Bag facaderne

FAKTA

Cirka hver femte bolig i Danmark er en almen bolig – det vil sige cirka 560.000 boliger, der huser næsten en million danskere

Der findes cirka 550 almene boligorganisationer i Danmark

Der er 130 boligsociale helhedsplaner landet over og cirka 400 boligsociale medarbejdere. Lidt over halvdelen af landets kommuner har et alment boligområde, som vurderes udsat nok til at have en boligsocial helhedsplan

Aktørerne arbejder ofte efter forskellige logikker og skal løfte forskellige ansvarsområder. Alligevel mødes de i samarbejder i de udsatte boligområder. Fordi de alle har en interesse i at løfte deres specifikke indsats, og fordi de kan se, at de er afhængige af de andre aktørers kompetencer og ressourcer for at lykkes med det. Boligorganisationerne har via de lokalt ansatte medarbejdere det nære hverdagskendskab til beboernes behov og ressourcer; kommunale institutioner har adgang til viden og specifikke faglige redskaber og tilbud; NGO'er og frivillige foreninger bidrager med engagement og specialiserede arbejdsmetoder; det lokale erhvervsliv har kontakter til og viden om arbejdsmarkedet. Disse aktører kan i fællesskab udvikle helhedsorienterede indsatser, som griber en problemstilling an fra en ny vinkel og leverer nye løsninger og arbejdsmetoder.

De boligsociale medarbejdere får ofte den vigtige faciliterende rolle i samarbejdsprocesserne. De bygger bro imellem de involverede parter, og deres nære lokalkendskab giver dem et unikt udgangspunkt for at sikre, at indsatserne tilrettelægges på en måde, som tager højde for specifikke lokale forhold. For selv om metoder og tiltag kan tjene til stor inspiration på tværs af landet, rummer hvert udsat boligområde specifikke udfordringer og ressourcer, der afgør, om en indsats kan lykkes på et givent tidspunkt.

ORGANISERING AF DET BOLIGSOCIALE ARBEJDE

En præmis for boligsocialt arbejde er inddragelsen af beboerne, som skal have gavn af indsatserne. Dels, fordi nogle af indsatserne er målrettet specifikke grupper af beboere, og dels fordi det er afgørende at få sat så mange af beboernes ressourcer i spil som muligt for at skabe en langsigtet positiv udvikling i et boligområde. De boligsociale medarbejders samarbejde med beboerne sikrer, at deres behov, ideer og ressourcer integreres i arbejdet, og at det boligsociale arbejde fungerer.

HELHEDSPLANER:

Kræver en lokal medfinansiering fra kommune og boligorganisation på minimum 25 procent for at opnå støtte fra Landsbyggefonden

Landsbyggefondens uddeling af midler til helhedsplaner følger boligforligene. En pulje blev uddelt i perioden 2006-2010 og en ny i perioden 2011-2014

Læs mere om helhedsplanernes organisering i "Helhedsplanens ABC", som er en online guide til arbejdet: www.boligsocialnet.dk/helhedsplanens-abc

LANDSBYGGEFONDEN:

Er en selvejende institution, der er stiftet ved lov i 1966 af almene boligorganisationer. Fonden varetager blandt andet udmøntningen af de puljemidler fra boligforligene, som er afsat til boligsociale helhedsplaner

Læs mere om Landsbyggefonden her: www.lbf.dk

Historisk begyndte kommuner og boligforeninger allerede at samarbejde om udfordringer i de udsatte boligområder i 1970'erne og 80'erne. På det tidspunkt foregik der en markant opsplitning af boligmarkedet, der medførte sociale udfordringer, som både kommuner og boligorganisationer var nødt til at håndtere. I løbet af 90'erne kom udfordringerne for alvor på den landspolitiske dagsorden med nedsættelsen af Byudvalget under Nyrup-regeringen. Den nuværende ramme for det boligsociale arbejde blev skabt i forbindelse med boligforliget i 2006, som introducerede boligsociale helhedsplaner.

En helhedsplan er et fireårigt program med indsatser, som understøtter en langsigtet forebyggelse af sociale problemer i et udsat boligområde. Helhedsplanerne udarbejdes af kommune, boligorganisation og beboere i fællesskab og skaber rammer om deres samarbejde.

Helhedsplanerne finansieres primært af Landsbyggefonden. Støtten bevilges i overensstemmelse med vedtagne indsatsområder, som understøtter statslige og kommunale initiativer på velfærdsområdet. Fra 2011-2014 bevilgedes støtte til indsatser inden for følgende syv overordnede temaer:

1. Børn, unge og familier
2. Udsatte grupper
3. Uddannelse, beskæftigelse og erhverv
4. Beboernetværk, inddragelse og demokrati
5. Kultur og fritid
6. Sundhed
7. Image og kommunikation

Temaerne bliver udmøntet i konkrete aktiviteter og indsatser. Disse aktiviteter og indsatser kan i 2014 bedst anskueliggøres ved denne opdeling:

- A. Relations- og netværksskabende aktiviteter
- B. Lokale samarbejder og partnerskaber
- C. Arena for fremskudte kommunale indsatser

De tre typer af aktiviteter og indsatser er tæt forbundne og understøtter hinanden.

A. RELATIONS- OG NETVÆRKSSKABENDE AKTIVITETER

Disse aktiviteter skabes af boligsociale medarbejdere og beboere, og de udføres typisk i boligområdet. Det primære formål med disse aktiviteter er at understøtte netværk blandt beboere. Når beboere kender til hinanden på tværs af grupperinger, opstår bedre naboskaber og tryggere boligområder.

Derudover skaber aktiviteterne tillidsfulde relationer mellem boligsociale medarbejdere og beboere, fordi de samarbejder og går i dialog med hinanden. I mødet får den boligsociale medarbejder også indblik i beboernes ressourcer og udfordringer.

B. LOKALE SAMARBEJDER OG PARTNERSKABER

Disse indsatser er baseret på samarbejder og partnerskaber mellem boligorganisationer, det lokale erhvervsliv, foreninger, NGO'er, ministerielle puljer og kommunale partnere.

Partnerskaberne muliggør gennemførelse af omfattende og sammentænkte initiativer, hvor forskellige aktørers ressourcer supplerer hinanden. Derved fremmes kontinuitet i indsatserne og muligheden for, at udviklingsprojekter på sigt bliver forankret i driften hos eksempelvis foreninger, frivillige, kommuner og lokalt erhvervsliv.

Indsatserne faciliteres ofte af boligsociale medarbejdere. Via de relations- og netværksskabende aktiviteter har de boligsociale medarbejdere et nært kendskab til beboernes ressourcer og behov. Denne viden sætter de i spil i partnerskabsindsatserne således, at partnerskabernes intentioner munder ud i konkrete tiltag, der giver mening for beboere.

C. ARENA FOR FREMSKUDTE KOMMUNALE INDSATSER

Disse indsatser er med til at udvikle den kommunale kernerdrift og forstærke effekten af kommunale tilbud i boligområdet. Indsatserne er nært koordineret med kommunale samarbejdspartner, og samarbejdet er ofte formaliseret i form af skriftlige aftaler, der sikrer klar arbejds- og ansvarsfordeling mellem kommunen og boligorganisationen. Disse aktiviteter hviler på, at boligsociale medarbejdere har et indgående kendskab til beboeres ressourcer, udfordringer og behov, som gør dem i stand til at bygge bro imellem kommunale tilbud og målgruppen af beboere i boligområdet.

Som beskrevet ovenfor, er de tre aktivitetstyper tæt forbundne. Relationsarbejde skaber grundlag for, at lokale indsatser kan gennemføres og kommunal kernerdrift understøttes. De brede partnerskaber og nære samarbejder med kommunale aktører sikrer, at boligsociale indsatser får tyngde og gør en forskel, set i et samfundsmæssigt perspektiv. De tre typer af aktiviteter er med til at styrke samarbejdet med interessenter i og omkring boligområdet – fra beboer til borgmester. Ansatte med forskellige faglige tilgange til det samme felt mødes også i arbejdet. Det leder til faglige diskussioner og er med til at udvikle nye arbejdsmetoder, roller, ansvar og ejerskab for de respektive indsatser. Det boligsociale arbejde er på den måde hele tiden med til at udvikle nye metoder og løsninger på tværs af sektorer, fagprofessionelle og beboere.

Boligsociale medarbejdere arbejder på tværs af de tre typer af aktiviteter; de udfører relationsskabende aktiviteter, faciliterer partnerskaber og skaber synergi omkring den kommunale kernerdrift i boligområdet. En af styrkerne ved det boligsociale arbejde er, at det er ubureaukratisk, fleksibelt og kan håndtere de mange uventede ting, der kan opstå i udsatte boligområder. Selv i områder med få ressourcer er det muligt for boligsociale medarbejdere at integrere beboernes idéer og ressourcer i arbejdet. Dette arbejder de boligsociale medarbejdere løbende med at trække ind i projekter med flere projektpartnere til gavn for både beboere, boligområdet og lokalområdet.

ANTOLOGIEN

I antologien præsenteres en række interessante eksempler på nytænkende samarbejder og samskabelse i udsatte by- og boligområder. Eksemplerne udspringer af de cirka 130 helhedsplaner med boligsocialt indhold. Antologien giver en række spændende bud på, hvordan man med enkle greb, flere og i nogle tilfælde utraditionelle samarbejdspartnere og en anderledes opgavefordeling kan producere nye løsninger, der kan håndtere og løse gammelkendte problematikker.

Det er de boligsociale medarbejderes egen viden og erfaringer som deles, og der zoomes derfor helt ned i detaljerne på, hvordan udfordringer håndteres i praksis i for eksempel Fredericia, Vollsmose, på Nørrebro eller i Viborg. Det giver et unikt indblik i medarbejdernes hverdag, viden og metoder. Bogen bør derfor læses som konkrete hverdagseksempler på, hvordan boligsocialt arbejde i praksis udspiller sig på en af de mere fremskudte poster i vores velfærdssamfund – langt fra bonede gulve og brede pennestrøg. Bogen består af syv kapitler. Hvert kapitel omhandler et af de indsatsområder, som Landsbyggefonden fra 2011-2014 tildelte støtte. De syv områder er:

1. Børn, unge og familier
2. Udsatte grupper
3. Uddannelse, beskæftigelse og erhverv
4. Beboernetværk, inddragelse og demokrati
5. Kultur og fritid
6. Sundhed
7. Image og kommunikation

Hvert kapitel er bygget op om en introduktion til indsatsområdet efterfulgt af fire- fem cases, der eksemplificerer hvordan arbejdet er gennemført/gennemføres. Casene varierer i skala, tidsperspektiv, budget og kompleksitet og afspejler på den måde variationen i det boligsociale arbejde. Hver case slutter med en række anbefalinger til, hvad man bør tænke på, hvis man ønsker at igangsætte et lignende projekt.

Flere af de valgte cases går på tværs af indsatsområder, og kunne derfor have været placeret i et andet kapitel. Et eksempel kunne være et *børn og unge* projekt, der har *kultur og fritid* som omdrejningspunkt. Har arbejder man på tværs af to indsatsområder. Placeringen af den enkelte case er udtryk for et redaktionelt valg, baseret på det råmateriale, som var tilgængeligt og ønsket om at skabe læsevenlighed og sammenhæng i bogen. Hvert kapitel afsluttes derfor med henvisninger til andre cases i bogen, som kommer omkring samme indsatsområde.

1

BØRN, UNGE OG FAMILIER

Arbejdet på dette indsatsområde forebygger negativ social adfærd blandt børn og unge, styrker deres sociale og faglige kompetencer, samt skaber udviklende lokalmiljøer for og med børn og unge.

Kapitlet indeholder fem cases:

1

Fritidsjobkonsulenterne

På Sjælør Boulevard og i Kongens Enghave i København hjælper "Fritidjobkonsulenterne" unge fra udsatte boligområder med fritidsjob. De unge får hjælp til at få deres første job og forberedes til, hvordan de skal indgå på en arbejdsplads.

2

Mind Your Own Business

I Tingbjerg støtter "Mind Your Own Business" drenge med etnisk minoritetsbaggrund i at etablere egen mikrovirksomhed i boligområdet. Indsatsen er blevet til på basis af et samarbejde mellem erhvervsliv, NGO'er, frivillige foreninger og boligorganisationer og pågår mange steder i landet.

3

Brandkadet

I uddannelsesforløbet "Brandkadet" i Roskilde er ansatte og frivillige fra brandvæsenet gået sammen med SSP, ungdomsklubber, sagsbehandlere fra kommunen og boligsociale medarbejdere om at give unge en brandkadetuddannelse. Det primære formål er at forebygge hærværk og ildspåsættelser og tilføre de unge inspiration og læring.

Kapitel 1

Børn, unge
og familier

4

Brobygning til fritids og foreningslivet

I Houlkær i Viborg samarbejder skole, fritidsklub, forældre og boligsociale medarbejdere om at skabe rammer for, at piger med etnisk minoritetsbaggrund får et mere aktivt fritidsliv.

5

Forældre er vigtige

I Munkebo i Kolding skaber "Forældre er vigtige" et styrket samarbejde imellem børn, forældre og skole. Læreres hjemmebesøg skaber rammer for en tillidsfuld dialog mellem alle parter, hvilket forbedrer børnenes skoleforløb og giver mere bæredygtige valg af ungdomsuddannelser.

OM "BØRN, UNGE OG FAMILIER"

Der bor mange *børn og unge* i udsatte boligområder. Nogle er velfungerende, kommer fra stærke familier og klarer sig godt i skolen. Andre kommer fra familier med store sociale og økonomiske problemer, klarer sig dårligt i skolen, deltager mindre i organiserede fritidsaktiviteter og mangler adgang til gode netværk og positive rollemodeller. Mange af disse børn har trivselsproblemer, og nogle har desuden en utryghedsskabende adfærd, når de færdes i grupper i boligområdet. De er også mere kriminalitetstruede end flertallet af Danmarks børn og unge. En lille gruppe af de unge, som bor i udsatte boligområder, er involveret i kriminalitet og bandemiljøer. Disse kriminelle unge er overvejende en myndighedsopgave, som boligsociale medarbejdere kun i begrænset omfang beskæftiger sig med. Den øvrige gruppe af børn og unge er i centrum af meget boligsocialt arbejde.

Boligsociale indsatser fremmer børn og unges trivsel ved at maksimere deres udbytte af skole- og fritidslivet. Det sker ved i et tæt samarbejde med private og kommunale aktører at opbygge frugtbare lokalmiljøer for og med børn og unge. Der skabes sammenhænge, som giver børn og unge mulighed for at udvikle sig og opdage nye kompetencer, evner og muligheder. Børn og unge inkluderes i netværk og får hjælp til dagligdags udfordringer som lektielæsning, uddannelsesvalg og at skaffe fritidsjobs. Mange indsatser fokuserer også på at give unge ansvar for selvstyrede projekter og derigennem klæde dem på til at fungere som aktive borgere i det danske samfund.

Kapitel 1
Børn, unge
og familier

FRITIDSJOB- KONSULENTERNE

HVEM

Unge, lokale virksomheder, UU-vejledere, klubmedarbejdere, skoler, gadeplansmedarbejdere, socialforvaltning, politi, Street Mekka, lokalt jobcenter, fritidsjobkonsulenter og andre boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

2009-igangværende

HVOR

Sjælør Boulevard og Kongens Enghave i København
(www.sjaeloer.dk og www.sammenomsydhavnen.dk)

BAGGRUND

Fritidsjobkonsulenterne hjælper unge med at få et fritidsjob. Indsatsen er målrettet unge, som er i risikozonen for at blive tidligt marginaliseret i forhold til arbejdsmarked og uddannelsessystem, blandt andet fordi de bor i områder, hvor en stor del af beboerne står udenfor arbejdsmarkedet.

De unge har svært ved at finde et fritidsjob på egen hånd, fordi de har begrænset kendskab til, hvordan en arbejdsplads fungerer. De ved ikke, hvordan de skal søge arbejde, og hvordan de skal kommunikere med en arbejdsgiver. Nogle har sproglige eller boglige udfordringer, og en mindre gruppe har pletter på straffeattesten. En stor del af de unges forældre har begrænset eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet, og dermed skal projektet også medvirke til at bryde en negativ, social arv.

Indsatsen har eksisteret siden 2009. Den startede som et selvstændigt projekt, der samarbejdede meget tæt med de lokale helhedsplaner på Sjælør Boulevard og i Kongens

Enghave. Fra 2013 blev indsatsen forankret i helhedsplanerne. Indsatsen pågår også på Nørrebro i København.

PROJEKT

Projektets målgruppe er unge mellem 13 og 18 år, som er bosat i boligområderne Sjælør Boulevard og Kongens Enghave. Fritidsjobkonsulenterne hjælper de unge med at udvikle kompetencer og kvalifikationer i forhold til uddannelse og arbejdsmarked. De unge tilbydes personlig vejledning, de får hjælp til at skrive ansøgninger, forberedes på jobsamtaler, og får formidlet kontakt til virksomheder. Fritidsjobkonsulenterne bevarer kontakten til den unge efter ansættelsen og hjælper vedkommende med at opbygge viden om at begå sig på en arbejdsplads. De hjælper også, hvis der opstår problemer på jobbet. På den måde får de unge også erfaring i, hvordan de holder fast i et job, selvom der opstår udfordringer. Derudover afholder fritidsjobkonsulenten jobkurser og arrangerer praktikker.

Fritidsjobkonsulenterne samarbejder tæt med mange lokale aktører. UU-vejledere, gadeplansmedarbejdere, klubmedarbejdere og lærere henviser unge til fritidsjobindsatsen, ligesom der er etableret et nært samarbejde med det lokale jobcenters ungeafdeling. Derudover får tilbuddet mange henvendelser fra unge, som har hørt om tilbuddet via andre boligsociale medarbejdere eller ansatte i boligorganisationens lokale drift.

ERFARINGER

Det stærke samarbejde med lokale samarbejdspartnere betyder, at fritidsjobkonsulentens opsøgende arbejde i forhold til unge er begrænset. I stedet kan fritidsjobkonsulenten fokusere på at guide de unge i deres jobsøgning.

En stor del af de unge henvises til fritidsjobkonsulenten af UU-vejledere. De fleste af disse unge får et fritidsjob, men enkelte får et fuldtidsjob, fordi de trænger til en pause fra skolen. Samarbejdet med UU-vejlederne betyder, at fritidsjobkonsulenten får frigivet tid, hun ellers skulle have brugt på at opsøge unge med behov for fritidsjob. På samme måde kan UU-vejlederne koncentrere sig om at skabe kontakt til de unge og vise dem videre til fritidsjobkonsulenten, i stedet for at arbejde med at finde et job til den unge.

Også fritids- og ungdomsklubpædagoger samt gadeplansmedarbejdere i nærområdet henviser unge til fritidsjobkonsulenten. Det drejer sig om unge, der leder aktivt efter et fritidsjob eller unge, som pædagogen vurderer har behov for ét.

Næsten halvdelen af de unge hører dog om tilbudet via deres egne netværk. Unge, som kender tilbuddet, anbefaler det til andre unge.

Fritidsjobkonsulenten har også gradvist opbygget et tæt samarbejde med Københavns Kommunes jobcenter. Dette har taget tid, men har efterhånden fundet en udbytterig form. Jobcenteret har kontakt til mange virksomheder og fritidsjob i den kommunale sektor, og netop etableringen af kontakter til virksomheder er meget tidskrævende for fritidsjobkonsulenten. Jobcenteret har til gengæld mindre tid til at coache de unge. Derfor bidrager samarbejdet mellem fritidsjobkonsulenten og jobcenteret til, at mange unge får job, som de desuden er godt forberedte til at varetage.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: En ansat arbejder 37 timer om ugen på projektet.

Andre udgifter: Der er et ganske lille budget til aktiviteter.

UDBYTTE

- Der er etableret en tillidsfuld kontakt til mange unge. Relationen er i høj grad tilpasset den individuelle unges behov
- Der er udviklet et tæt samarbejde mellem fritidsjobkonsulenten og mange lokale samarbejdspartnere
- Der er skabt et netværk af unge, som anbefaler tilbuddet til deres venner
- 280 unge har fået formidlet et job eller en praktik i perioden 2009-2014. Nogle unge er gengangere, da projektet har fungeret siden 2009 og alle deltagere registreres på ny ved jobstart
- Ud af de 280 unge er cirka 60 % drenge. Over halvdelen har én eller to forældre udenfor arbejdsmarkedet
- 199 unge er stadig i arbejde. 50 er jobsøgende, én i læreplads og 30 er faldet fra
- Over halvdelen af de unge har fået job i et supermarked eller i en anden butik. En betragtelig del har desuden fået job i restauranter og offentlige institutioner som børnehaver og vuggestuer.

CASE 1

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

1. Det er vigtigt, at fritidsjobkonsulenten indgyder de unge tro på, at de er i stand til at varetage et job.
2. Idéen er at coache og guide de unge, så de forstår, hvordan de søger et arbejde, hvordan en arbejdsplads fungerer, og hvad der med rimelighed kan forventes af dem som ansat. Fritidsjobkonsulenten bør ikke blot fortælle de unge om alt dette, men guide de unge, så de styrker deres egen forståelse.
3. Opfordr de unge til at henvise deres jobsøgende venner til tilbuddet. Det er enkelt, billigt og effektivt.

Kapitel 1
Børn, unge
og familier

MIND YOUR OWN BUSINESS

HVEM

11 drenge (13-17 år), 10 frivillige venturepiloter fra lokale uddannelsesinstitutioner, mentorvirksomhed, medarbejder fra Dansk Flygtningehjælp, lokale samarbejdspartnere, boligsocial medarbejder

HVORNÅR

Oktober 2012-maj 2013. Projektet blev efterfølgende forankret i området

HVOR

Tingbjerg, København (www.tingbjergforum.dk)

BAGGRUND

Mind Your Own Business (MYOB) understøtter unge minoritetsdrenge iværksætterevner og hjælper dem med at starte deres egen mikrovirksomhed. Initiativet er igangsat af Dansk Flygtningehjælp og er blandt andet blevet forankret i lokalområder i Helsingør, Aarhus og København.

Initiativet er sat i værk for at skabe bedre rammer for etniske minoritetsdrenge tilknytning til skole og erhvervsliv. Mind your own business udfordrer og udvikler den gængse tilgang til problematikken og arbejder i høj grad på drengenes præmisser. Der tages udgangspunkt i de ressourcer og det engagement, drengene besidder.

Projektet bygger på fire overordnede principper: "Empowerment", "Det samfundsnyttige", "Den personlige udvikling" og "Samarbejde med erhvervslivet". Igennem arbejde på disse områder udvikler drenge en virksomhed i fællesskab og styrker deres faglige og sociale evner.

Voksne samarbejdspartnere skaber strukturerede rammer for de unge i projektperioden og hjælper grupperne med at kvalificere deres produkt og deres arbejdsmetoder.

PROJEKT

I Tingbjerg etablerede drenge i alderen 13 til 17 år mikrovirksomheden *B-N1C3*. Virksomheden har til formål at modvirke mobning og producerer blandt andet t-shirts og kasketter med anti-mobningsbudskaber som *Show some respect* og *Think twice – be nice*.

Drengene blev rekrutteret af den boligsociale medarbejder, som henvendte sig til lokale sportsklubber, han var i kontakt med. Det opsøgende arbejde resulterede i en bruttotrup af unge drenge, som blev inviteret til en introduktionsaften. 11 af de drenge, som mødte op, blev involveret i forløbet. Den boligsociale medarbejder fastholdt efterfølgende kontakten til drengegruppen og håndterede blandt andet pædagogiske udfordringer og tog med dem til arrangementer og work camps.

Drengene kickstartede deres virksomhed på en venturerecap, hvor de udviklede idéer og forretningsplan. På camp'en deltog også iværksætterkonsulenter, og drengene mødte venturepiloter, som skulle guide dem igennem projektet. De blev også tilknyttet en mentorvirksomhed.

Derefter mødtes gruppen hver uge i helhedsplanens lokaler. Venturepiloterne støttede og vejlede dem, og mentorvirksomheden tilførte dem viden om, hvordan en virksomhed fungerer i praksis. Gradvist fik drengene viden om at bygge en virksomhed op fra bunden. De lærte produktudvikling, idégenerering, produktion og markedsføring og skabte en virksomhedsstruktur. Alle fik tildelt ansvarsområder og titler, og der var fokus på at skabe gode samarbejdsrelationer imellem drengene. Undervejs fungerede drengene også som ambassadører for antimobning.

Da produkterne var færdigudviklede, deltog drengene i arrangementer, hvor de promoverede deres varer og deres sag. De opsøgte også butikker for at få dem til at sælge deres produkter.

ERFARINGER

Muligheden for at udvikle og afprøve eget forretningskoncept tiltrak unge drenge, som helhedsplanen tidligere kun havde haft begrænset kontakt til – blandt andet studerende fra CBS. De unge udviste en høj grad af personligt engagement og vilje, og det lykkedes for dem at etablere en social-økonomisk mikrovirksomhed, som de fortsat driver.

Undervejs arbejdede de unge blandt andet med at finde en balance imellem et forretnings- og et velgørende fokus. Det var krævende for dem at tilegne sig viden om forretningsmodeller og handel og samtidig fastholde virksomhedens velgørende formål. Drengene valgte at håndtere problemstillingen ved at donere en del af deres overskud til en national antimobningskampagne. Den beslutning medførte mange diskussioner i salg- og marketingsgruppen om, hvilken organisation *B-NIC3* skulle bidrage til og med hvor mange procent. Valget faldt på Børns Vilkår, som får 10 procent af virksomhedens overskud.

Drengene havde stort udbytte af at arbejde med deres idéer indenfor rammerne af et veludviklet koncept. De fik blandt andet hjælp til at skabe en klar rollefordeling i gruppen, baseret på samtaler om deres styrker og svagheder. Den proces skabte rum for anerkendelse og personlig udvikling, samtidig med den skabte gode rammer for samarbejdet. De unge sparrede også med andre mikrovirksomheder indenfor MYOB. Det udvidede drengenes perspektiv på deres situation og de muligheder, de havde.

Drengene nød også godt af, at lokale aktører hjalp projektet på vej. Relationen imellem den boligsociale medarbejder og drengene forebyggede konflikter og frafald. De frivillige venturepiloters store engagement var med til at fastholde drengenes engagement, og mentorvirksomheden bidrog med megen viden.

Det har også været en prioritet i projektet at formidle positive fortællinger fra arbejdet. Det er primært foregået via sociale medier og events, men der er også blevet gjort en særlig indsats i forhold til at informere forældrene om deres børns succeser. Til de fællesarrangementer, som er blevet afholdt, har det været tydeligt, at forældrene var stolte over deres børns indsats.

De positive historier har også haft en givtig effekt i forhold til andre drenge i kvarteret. Nogle drenge var

misundelige eller følte sig udfordret af drengenes rolle som antimobnings-ambassadører, og de positive historier bidrog til at styrke *B-NIC3*- drengenes status i drengehierarkiet.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstimer: Den boligsociale medarbejder har brugt tre-fire timer om ugen.

Andre udgifter: 25.000 kroner til opstartsudgifter, blandt andet prøvetryk af t-shirts og kasketter og tryk af første kollektion.

UDBYTTE

- 10 drenge har gennemført projektet
- De har fået indblik i at opbygge egen forretning, samtidig med de har beskæftiget sig med et emne, der gør en forskel for andre
- De har opbygget selvtillid og stolthed over deres arbejde og er blevet bedre til at samarbejde
- Drengene er blevet mere bevidste om deres egne styrker og svagheder, og projektet har hjulpet dem med at finde et uddannelsesfokus
- Drengene har lært, hvad det kræver at drive en virksomhed, og de har styrket deres evner til at varetage et job. De er for eksempel blevet bedre til at holde aftaler, løse opgaver indenfor en bestemt tidsramme og disponere deres tid og energi
- Der er skabt mulighed for "ung til ung" anerkendelse og nye rollemodeller
- Der er udviklet samarbejdsflader imellem helhedsplan, erhvervsliv, Dansk Flygtningehjælp og uddannelsesinstitutioner
- Drengene er blevet rollemodeller for andre børn og unge i området

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Mind Your Own Business er et veludviklet koncept, hvilket er en stor hjælp, når projektet skal igangsættes. Det er imidlertid essentielt, at der findes lokale frivillighedsressourcer, som kan bidrage til arbejdet.

1. Hjælp de unge med at formulere drømme, styrker og svagheder. Vis dem, hvordan de kan tilrettelægge arbejdet på en måde, der tager højde for deres styrker og svagheder, og som bringer dem tættere på at realisere deres drømme.
2. Sørg for at skabe gode rammer om projektet, blandt andet ved at sørge for, at de unge har et sted at mødes i lokalområdet, og at en ressourceperson har kontinuerlig kontakt til de unge.
3. Inddrag det lokale netværk når projektet skal foldes ud og erfaringerne videreformidles. Overvej gerne allerede fra begyndelsen, hvordan projektet kan forankres i området efter projektperioden.

Kapitel 1
Børn, unge
og familier

HVEM

Drenge og piger i alderen 13-18 år, forældre, Roskilde brandvæsen, SSP, lokale klubber, administrative medarbejdere og chefer fra kommunale magistrater, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

Pilotprojekt: sommer-efterår 2010

Hovedprojekt: 2011-ultimo 2014

Deltagerne mødes hver onsdag fra kl. 16.15-20.15 i et forløb på 40 uger

HVOR

Roskilde (www.bosj.dk/om-os/nyhedsarkiv/svedig-afslutning.aspx)

BAGGRUND

Brandkadet forebygger unges ildspåsættelse og hærværk. Initiativet skaber rammer for konstruktive ungefællesskaber, udvikler unges kompetencer og skaber nye udviklingsmuligheder. Samtidig skaber det tillid imellem unge og brandvæsen.

Brandkadet opstod i forbindelse med, at Æblehaven/Rønnebærhaven var præget af uro, fordi unge i området ønskede et værested i boligsocialt regi. De sendte trusselsbreve til boligselskabet om, at de ville påsætte brande, hvis ikke de fik deres ønske opfyldt. I samme periode oplevede boligområdet 10-12 påsatte brande.

Situationen motiverede Roskilde Brandvæsen til at tage initiativ til et projekt, som kunne håndtere udfordringen konstruktivt og præventivt. De kontaktede kommune og

boligselskab, og der blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af brandvæsen, SSP, administrative medarbejdere fra Roskilde Kommune, den lokale ungdomsklub og en boligsocial medarbejder. I fællesskab formulerede de pilotprojektet Brandkadet, som blev en stor succes. Derfor blev der efterfølgende formuleret et hovedprojekt, der fandt støtte hos Trygfonden og det daværende integrationsministerium. Derudover ydede kommune og boligselskab økonomisk tilskud.

PROJEKT

Brandkadet giver unge en mulighed for at uddanne sig som brandkadetter hos det lokale brandvæsen. Dette er kompetencegivende i forhold til videreuddannelse som eksempelvis brandmand eller ambulancefører.

De unge deltagere skal igennem en ansøgningsproces, så holdene kan sammensættes så optimalt som muligt. Brandkadet er et uddannelsesstilbud, som alle unge kan have interesse i at deltage i, men som samtidig har et kriminalpræventivt sigte. Derfor sammensættes holdene (på max 18) således, at velfungerende unge og unge med problemer gennemgår uddannelsen sammen.

Uddannelsesforløbet strækker sig over 40 uger og giver unge konkrete færdigheder. De lærer at arbejde med gas- og iltflasker og modtager undervisning i, hvordan man slukker en brand i et lukket rum. De gennemgår et førstehjælpskursus og lærer, hvordan de kan klippe personer ud af en smadret bil, som er i fare for at gå i brand. Tillids- og samarbejdsøvelser er gennemgående elementer i hele uddannelsen og skal gøre de unge parate til at udføre brandslukningsarbejde i teams. Samarbejdsevnerne styrkes også på en overlevelsestur og igennem deltagelse i opvisninger og andre sociale arrangementer.

Personerne bag projektet lægger vægt på, at alle unge overholder et opførselskodeks; alle skal udvise respekt for hinanden, og der er mødepligt. Det betyder, at hvis unge ikke møder op til aftaler, ringer en af de ansatte (boligsociale medarbejdere eller SSP) til dem eller deres forældre for at finde ud af, hvor de er. Hvis der er behov for det, henter de den unge i bil.

Efter endt uddannelsesforløb får de unge et brand- og redningsbevis, og dermed kan de arbejde som frivillige i det lokale brandvæsen. Den mulighed har flere af de unge, der har gennemgået uddannelsen, benyttet sig af. Nogle uddannede brandkadetter underviser også som instruktører på det følgende brandkadethold.

Brandkadetter hjælpes også videre i andre dele af livet. Via et samarbejde med kommunale ungeguider skabes forbindelser til lommepengeprojekter, fritidsjobs og praktikpladser til de unge. Ungeguiderne sørger også for, at de unge får en anbefaling fra brandkadetuddannelsen.

ERFARINGER

Projektet er i høj grad båret af Roskilde Brandvæsens store engagement og interesse. Men også det brede samarbejde, hvor mange aktører er involveret, har vist sig at være en stor force for projektet. Samarbejdet har gjort det muligt at arbejde med de unge i forskellige sfærer og løfte i fællesskab. Den største udfordring i denne sammenhæng var at definere roller og ansvarsområder klart.

Da de unge ansøger om at blive brandkadetter, er de allerfleste motiverede for uddannelsen. En 40 ugers uddannelse, som gennemføres ved siden af skolegang og fritidsinteresser, er dog krævende for mange unge. Derfor har det vist sig at være en god idé at operere med mødepligt og om nødvendigt hente de unge, som ikke møder op. Det er også vigtigt at involvere forældrene, således at alle ansporer de unge til at tage uddannelsen seriøst. På det første hold gennemførte 16 ud af 18 deltagere uddannelsen.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid:

Brandvæsnet: Beredskabsforbundet bruger 60 timer om ugen fordelt på en tovholder og syv frivillige.

Kommunen: En SSP konsulent og en børn- og ungemedarbejder deltager hver undervisningsgang. En klubmedarbejder hjælper med at sørge for, at deltagerne møder op. En sagsbehandler fra familieafsnittet og projektets administrative tovholder deltager i rekrutteringsfasen. Ungeguides hjælper i varierende omfang.

Boligsociale medarbejdere: To deltager i hver gang.

Derudover er nedsat en styre- og arbejdsgruppe.

Andre udgifter: 800.000 kroner fra TRYG fonden og 300.000 kroner fra Integrationsministeriet samt tilskud fra kommune og boligselskab.

UDBYTTE

- Ingen påsatte brande i projektperioden
- Forebyggelse af hærværk og ildspåsættelse
- Kompetencegivende uddannelse for 75 brandkadetter, der gør det muligt for de unge at søge om arbejde som frivillige brandfolk i beredskabstjenesten
- Indslusning til fritidsjobs, lommepengeprojekter og praktikpladser for de unge gennem projektets netværk
- Brandvæsnets arbejde i boligområderne styrkes igennem den forebyggende indsats udført af unge brandkadetter fra området
- Styrket tillid imellem unge og brandvæsen
- Ejendomskontoret oplever mindre hærværk
- Tryghedsskabende for andre beboere i området

CASE 3

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Projektet kræver et stort engagement fra de involverede parter, særligt brandvæsnet.

1. Skab en tydelig rollefordeling, så alle projektpartnere kender ansvars- og kompetenceområder.
2. Skab et godt image omkring uddannelsen og fokuser på de muligheder, den tilbyder unge, frem for det kriminalpræventive aspekt.
3. Vær indstillet på at afsætte mange ressourcer til projektet, både mandskabsmæssigt og i kontanter.

Kapitel 1
Børn, unge
og familier

BROBYGNING TIL FRITIDS- OG FORENINGSLIVET

HVEM

Børn og unge (10-15 år), forældre, fritidsklub, skole, foreningsguide, frivillige, Dansk Flygtningehjælp og boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

2007- 2012

HVOR

Houkær i Viborg Kommune (www.boligviborg.dk)

BAGGRUND

Mange børn og unge var ikke aktive i bydelens foreninger og frekventerede ikke den lokale ungdomsklub. Derfor besluttede helhedsplanen og kommunen at gøre en aktiv indsats for at få dem inkluderet i fritids- og foreningslivet igennem det to-årige projekt "Springbræt".

I projektet blev ansat to medarbejdere – én som var tilknyttet drengene i området, og én som var tilknyttet pigerne. Denne case beskriver arbejdet med pigerne, hvoraf hovedparten havde etnisk minoritetsbaggrund.

Medarbejderen, som arbejdede med pigerne, var ansat i den lokale fritidsklub og blev frikøbt til arbejde i boligområdet. Hun skulle gradvist introducere de unge for fritidsklubben og bygge bro imellem livet i boligområdet og foreningslivet.

PROJEKT

I den første fase af projektet opsøgte de ansatte børnene blandt andet via den lokale skole, hvor de uddelte skriftlig information. Tiltagene havde imidlertid næsten ingen effekt – pigerne mødte ikke op i den klub, som var etableret for dem i boligområdet.

Derfor afsatte projektet ressourcer til at gå et spadestik dybere og afdække årsagerne til dette. Intentionen var at forstå, hvad pigerne foretog sig, og hvilke barrierer, som stod i vejen for, at de blev aktive i fritids- og foreningslivet.

Medarbejderen opsøgte pigerne hjemme – først alene og siden sammen med en kvinde med etnisk minoritetsbaggrund, som boede i lokalområdet. Hun var anerkendt blandt de andre kvinder og svarede på de spørgsmål, som forældrene følte sig utilpasse ved at stille den boligsociale medarbejder.

Det opsøgende arbejde tydeliggjorde, at pigerne i høj grad opholdt sig derhjemme sammen med deres mødre. De deltog i arbejdet i hjemmet, lavede lektier, sov eller så TV. Forældrene gav udtryk for, at de var usikre på, om fritidsklubber og foreninger var trygge omgivelser for deres døtre. De vidste ikke, hvad aktiviteterne indebar, og det var den primære forhindring for, at pigerne måtte deltage.

Denne indsigt blev central for udviklingen af projektet. Der var allerede etableret en kvindeklub med blandt andet sy- og madlavningsaktiviteter for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund. Pigeklubben blev nu flyttet til lokaler, som lå i umiddelbar forlængelse af kvindeklubbens. På den måde kunne mødrene se, hvad deres døtre foretog sig og gradvist stifte bekendtskab med aktiviteterne. Og så begyndte pigerne at komme.

Efter seks måneder var kvinderne blevet trygge ved pigeklubbens aktiviteter, og klubben kunne, med forældrenes opbakning, flyttes til selvstændige lokaler. Projektmedarbejderen begyndte gradvist at introducere pigerne til livet i fritidsklubben, ligesom kommunens foreningsguide mødte op i boligområdet og fortalte børn og forældre om muligheder for fritidsaktiviteter. Det motiverede til yderligere aktiviteter, og pigerne begyndte at gå til syning, håndbold, dans og fodbold.

Da projektet ophørte efter to år, blev dets videreførsel forankret hos den boligsociale medarbejder, som i samar-

bejde med Dansk Flygtningehjælp og en gruppe frivillige drev pigeklubben videre.

ERFARINGER

Projektets succes skyldes i høj grad det opsøgende arbejde, som var langsomt men gav viden om og kontakter til familierne. Samarbejdet med den kvindelige beboer, der fungerede som en uformel ambassadør for projektet, var også afgørende, fordi hun kunne aflive myter og videregive informationer.

Derudover har tiltaget haft succes med at lade forældrene have afgørende indflydelse på, hvornår den selvstændige pigeklub skulle etableres. Det vigtigste kriterium var, at forældrene var trygge og støttede klubben. Den periode, hvor pigeklubben lå i umiddelbar forlængelse af kvindeklubben, gav også ungemedarbejderen og mødrene mulighed for at lære hinanden at kende og få tillid til hinanden.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstimer: I den indledende fase arbejdede projektlederen seks timer om ugen på projektet. Derefter var hun tilknyttet projektet 10 timer om ugen. Da projektet blev forankret i helhedsplanen anvendte medarbejderen og de frivillige tre-fire timer om ugen.

Andre udgifter: Der anvendtes et ganske lille budget til aktiviteter og oplevelser.

UDBYTTE

- Pigerne har fået nye udviklingsmuligheder
- Brobygning i forhold til fritidsklubben og foreningslivet lykkedes
- Der blev skabt dialog og kontakt imellem familier og kommunens foreningsvejleder
- De boligsociale medarbejdere fik viden om motivationer, behov og ønsker blandt pigerne og deres forældre
- 75 procent af piger med etnisk minoritetsbaggrund deltog i fritids- og foreningslivet ved projektets afslutning. Før projektet blev sat i værk, var det næsten ingen

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Projektet er baseret på gode samarbejdsrelationer, både blandt ansatte og frivillige.

1. Det er vigtigt, at kommunen/fritidsklubben/skolen er en aktiv medspiller, som kan se behovet for en indsats og er indstillet på at frikøbe en medarbejder på deltid
2. Skab tillid imellem forældre og boligsociale medarbejdere. Brug gerne respekterede uformelle ambassadører, for eksempel beboere fra boligområdet, som kan anbefale projektet for andre beboerne.
3. Vær opmærksom på, at projektet indebærer en balanceakt imellem at skabe et lokalt trygt afsæt for aktiviteter og en introduktion til nye sfærer. Projektet skal blive et reelt springbræt til aktiviteter udenfor boligområdet og ikke alene aktivere de unge inden for boligområdet.

CASE 5

Kapitel 1 Børn, unge og familier

FORÆLDRE ER VIGTIGE

HVEM

Klasselærere, forældre, elever, UU-vejledere og boligsocial medarbejder

HVORNÅR

August 2010-Juni 2013

HVOR

Afdelingen Munkebo i Kolding (afd101-0.lejerbo.dk)

BAGGRUND

Initiativet blev iværksat for at forebygge frafald på ungdomsuddannelser, fordi mange unge fra boligområdet droppede ud. Helhedsplanens medarbejdere blev opmærksomme på, at det blandt andet skyldtes en manglende overensstemmelse imellem de unges ønsker, deres evner og forældrenes ambitioner. Det betød, at de unge endte med at vælge uddannelser, de ikke trivedes med, og som det var vanskeligt for dem at gennemføre.

Medarbejderne i helhedsplanen havde allerede tætte samarbejdsrelationer til den lokale skole. En af medarbejderne havde desuden viden om betydningen af hjemmebesøg, fordi hun havde arbejdet som socialrådgiver. På denne baggrund formulerede hun initiativet *Forældre er vigtige*.

PROJEKT

Forældre er vigtige handlede om at skabe dialog imellem elever, forældre, lærere og UU-vejledere om unges uddannelsesvalg. Over en treårig periode blev en af de to årlige skole-

hjem samtaler på 7. 8. og 9. klassetrin gennemført hjemme hos eleven. Samtalen blev udvidet til to timers varighed, og havde fokus på hjælp til at træffe det rette uddannelsesvalg.

ERFARINGER

Initiativet skulle overkomme en række opstartsudfordringer. I begyndelsen tog kun lidt over halvdelen af eleverne imod tilbuddet, og opgaven var udfordrende for nogle lærere. At gennemføre et hjemmebesøg kræver fingerspidsfornemmelse og kompetencer man ikke nødvendigvis bruger i en almindelig undervisningsdag. Særligt balancen imellem at træde ind i elevens hjem på en respektfuld måde og fastholde en rolle som professionel autoritet var vanskelig.

Efterhånden udvikledes dog gode samarbejder imellem elever, forældre og lærere. Det faktum, at samtalerne foregik i hjemmet skabte tryghed og tillid, og eleverne begyndte at anbefale andre elever at tage imod tilbuddet. Alle elever i målgruppen tog derfor imod tilbuddet om samtale nummer to i projektets andet år.

Samtidig bidrog hjemmesamtalerne til, at lærerne udviklede ny viden. De fik et mere helhedsorienteret billede af eleven og en øget forståelse for den unge. De lærere, som var uforberedte på opgaven, fandt også gradvist deres rolle. Hvis man skulle opkvalificere projektet, kunne man dog undervise lærerne i, hvad det gode hjemmebesøg indebærer, inden samtalerne begynder.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid:

Klasselærere: tre timer pr. elev pr. år, som de er frikøbt til

Forældre: to timer

Elever: to timer

UU-vejleder: Deltager i cirka 25 procent af samtalerne, da ikke alle forældrene siger ja til tilbuddet om, at UU-vejlederen kommer med på hjemmebesøg

Helhedsplanen: 15 timer til det administrative arbejde i forbindelse med projektet (projektbeskrivelse, bevillinger og evaluering)

Andre udgifter: Der er brugt ca. 18.000 kroner pr. år på frikøb af lærere.

UDBYTTE

- Hjemmebesøgene øgede lærerens forståelse af eleven og skabte tillid imellem unge, forældre og skole
- Der blev skabt en demokratisk proces over tre år, hvor både elev, forældre, lærer og eventuelt UU-vejleder sammen foretog uddannelsesvalg
- Eleverne foretog efterfølgende et bedre uddannelsesvalg, idet der var en større grad af overensstemmelse imellem elevernes ønsker, deres evner og forældrenes ambitioner
- Der var en gradvis stigning af forældre, der tog imod tilbuddet. Ved projektets afslutning tog 100 procent af forældrene imod tilbuddet
- 29 procent af forældrene har på egen hånd opsøgt UU-vejledningen efterfølgende
- Folkeskolen har ansøgt puljemidler om at fortsætte projektet i skolereg

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Projektet er relativt enkelt at starte. Det kræver dog, at de boligsociale medarbejdere og skolen har gode samarbejdsrelationer. Projektet hviler også på, at lærerne har mulighed for og gerne vil projektet.

1. Sørg for at sikre en god kommunikation ved opstart.
Det er vigtigt, at projektet formidles klart til elever, lærere og forældre. Det kan også være en god idé at introducere lærerne til, hvordan man afholder et godt hjemmebesøg i begyndelsen af projektperioden.
2. Hold fast i, at samtalerne foregår i elevens hjem, da det skaber tryghed og tillid.
3. Sørg for at sikre skolens opbakning – både ledelsens og lærernes.

LÆS MERE OM BØRN, UNGE OG FAMILIER

Ungerådet i Høje Gladsaxe, hvor unge skaber aktiviteter for børn og unge i boligområdet (case 16).

Reporterbanden fra Akacieparken, Valby som er unge borgerjournalister (case 30).

Jeg er Nørrebro – audiowalk fra København, som formidler lydfortællinger, set fra unges perspektiv (case 32).

Trige Børnekulturfestival i Trigeparken, Trige, som er en børnekulturfestival for børn og unge fra hele byen (case 21).

Ung Event i Højvangen, Skanderborg, hvor unge arrangerer aktiviteter og events for børn og unge i boligområdet (case 22).

Streetfodbold fra Stengårdsvej i Esbjerg, hvor unge arrangerer streetfodboldturneringer for børn og unge i boligområdet (case 24).

2

UDSATTE GRUPPER

Dette kapitel handler om indsatser, der er målrettet udsatte beboere. Boligsociale medarbejdere skaber kontakt til beboere, hjælper dem med at løse praktiske problemer og inkluderer dem i netværk.

Kapitlet indeholder fem cases:

- 6** ***Sociale viceværter***
I Sydhavnen i København arbejder "Sociale Viceværter" med relationsarbejde, brobygning og ressourceaktivering. De opsøger udsatte beboere, som har problemer, og introducerer beboerne til hjælpeforanstaltninger i privat, kommunalt og regionalt regi. De sociale viceværter skaber også kontakt til jobcentre og frivillige foreninger, hvor udsatte beboere kan bruge deres ressourcer på forskellig vis.
- 7** ***Økonomiske rådgivere***
I "Bydelsprojektet 3i1" i Esbjerg tilbyder "Økonomiske rådgivere" helhedsorienteret økonomisk rådgivning. De understøtter beboerne i at genvinde overblikket over deres økonomi og forebygger fagedudsættelser. Rådgiverne bygger bro til relevante kommunale parter, som kan hjælpe beboerne videre og indsatsen aktiverer derigennem beboernes evne til at håndtere deres eget liv.

8

Beboerrådgivning – økonomisk rådgivning og forebyggelse af udsættelser

I Vollsmose i Odense arbejder "Beboerrådgivning – økonomisk rådgivning og forebyggelse af udsættelser" med samme tema som deres kolleger i Esbjerg. Der er også mange lighedspunkter i tilgangen til arbejdet. Et vigtigt aspekt af arbejdet i Vollsmose er, at beboerrådgiverne er uddannede socialrådgivere, der fungerer som "case-managers", som koordinerer beboernes møde med det kommunale system.

9

Aktivt liv

I Randers Nordby vejledte en boligsocial medarbejder førtidspensionerede beboere i projekt "Aktivt liv". Indsatsen aktiverede primært ressourcer hos førtidspensionerede beboere, som levede et isoleret liv. Den boligsociale medarbejder guidede via samtaler og samvær beboerne videre i nye sammenhænge i lokalområdet. Indsatsen samarbejdede med partnere, særligt jobcenteret, og det resulterede i, at nogle beboere kom i beskæftigelse i ordinære deltids- og skånejobs.

10

Ugeplan er et enkelt og billigt værktøj, der er udviklet i "Helhedsplanen Mælkebøtten" i Brønderslev. En samlet plan over ugens aktiviteter hjælper beboere, som har vanskeligt ved at overskue og koordinere deres hverdag. Ugeplanen gør det muligt for disse beboere at genfinde kontrollen over deres hverdag, hvilket frigiver mentalt overskud og forebygger problemer af forskellig karakter.

OM "UDSATTE GRUPPER"

Indsatsområdet *udsatte grupper* handler om at skabe tryghed og trivsel for en bred vifte af beboere. Indsatserne er målrettet beboere, som er udsatte eller i risikozonen for at blive det. Nogle har svære sociale problemer. Andre lever meget isolerede liv. Og atter andre befinder sig midlertidigt i en udsat situation og har brug for hjælp til at forebygge, at situationen bliver mere permanent.

Nogle af de mest udsatte beboere magter ikke at tage hånd om deres tilværelse og har svært ved at tage imod hjælp. Det kan afføde en bred vifte af problemer; de misligholder deres lejlighed og mister overblikket over deres økonomi. De mister kontakten til arbejdsmarkedet, og de lever markant anderledes end deres naboer. De bytter om på nat og dag, så de larmer om natten og er ude af stand til at overholde aftaler om dagen. Nogle har også problemer med misbrug eller psykisk sygdom. Disse beboere kan skabe utryghed i et boligområde og dårlige vilkår for naboskab. Mange har vanskeligt ved at indgå i en dialog med deres naboer om konflikter, og derfor opstår der langvarige stridigheder, som ofte resulterer i naboklager. Risikoen for fogedudsættelse for denne gruppe er desuden markant.

Hvis disse beboere ikke får hjælp i tide, kan de også belaste boligområdets økonomi. Mislighold af lejligheder og fogedudsættelser er bekostelige for den enkelte boligafdeling, og de andre beboere skal betale regningen. Det kan resultere i huslejestigninger, hvilket på sigt kan gøre området mindre attraktivt at bo i. Derudover medfører fogedudsættelser mange omkostninger for kommunen.

Andre udsatte beboere er "usynlige" i et boligområde. De passer sig selv og lever en meget isoleret tilværelse. De er ikke integreret i lokale netværk og de ressourcer, de har, bliver ikke sat i spil, selvom de gerne vil bidrage med det, de kan.

Indsatsområdet "udsatte grupper" handler om at hjælpe begge typer beboere. Gennem opsøgende arbejde skaber boligsociale medarbejdere kontakt til de udsatte beboere og arbejder målrettet på at opnå deres tillid. Boligsociale medarbejdere har ikke myndighedsansvar og kan i høj grad møde beboerne på beboernes egne præmisser. Det skaber udgangspunkt for, at boligsociale medarbejdere kan forebygge og løse konflikter imellem udsatte beboere og deres naboer via konfliktmægling. De kan også hjælpe

Kapitel 2

Udsatte grupper

og rådgive de udsatte beboere i andre forhold og gradvist introducere dem for hjælpeforanstaltninger i privat, kommunalt eller regionalt regi, som har den rette faglighed og flere ressourcer til rådighed. På den måde bygger de boligsociale medarbejdere bro imellem de beboere, som er allermest ekskluderet i samfundet og de hjælpeforanstaltninger, der er sat i verden for at hjælpe udsatte beboere, men som kan have svært ved at etablere kontakt til dem.

Boligsociale medarbejdere bygger også bro til frivillige foreninger og aktiviteter. Her kan isolerede, udsatte beboere komme i kontakt med andre mennesker og udbygge deres netværk. Når beboernes isolation er brudt, og de bliver vant til at omgås andre mennesker, kan de bidrage med frivilligt arbejde af forskellig karakter. Det giver livskvalitet for den enkelte og kan desuden være første skridt på vejen til et mere aktivt liv.

Nogle tiltag i indsatsområdet udsatte grupper bruges også af beboere, som befinder sig i en midlertidig udsat position. Det kan være beboere, som i kølvandet af en fyring eller en skilsmisse har mistet overblikket over deres økonomi og har brug for rådgivning for at forebygge, at deres situation bliver forværret.

Kapitel 2
Udsatte grupper

HVEM

Beboere, diverse væresteder, foreninger og myndigheder i privat, kommunalt og regionalt regi, boligorganisationens udlejningsmedarbejdere og den lokale drift, boligorganisationen gældsrådgivning, sociale viceværter

HVORNÅR

2013-2016

HVOR

AKB afdelinger i Sydhavnen, København
(www.sammenomsydhavnen.dk)

BAGGRUND

Sociale viceværter etablerer kontakt til udsatte og meget ressourcetsvage beboere, som har behov for støtte og rådgivning. De sociale viceværter arbejder opsøgende og sikrer, at beboerne får hjælp så tidligt som muligt. Målet er, at udsatte beboere opnår større livskvalitet og mere struktur i hverdagen, og via en koordineret indsats hjælpes ud af ensomhed, økonomisk deroute og andre sociale problemer.

Indsatsen foregår i Sydhavnen i København. Sydhavnen er et område med mange små og billige lejligheder. Der bor mange fysisk og psykisk syge, mange misbrugere og andre ressourcetsvage beboere. Disse beboere vurderes at være udsatte i forhold til fysisk og psykisk mistrivsel, og de mangler tilknytning til de centrale samfundsmæssige institutioner, herunder arbejdsmarkedet.

Beboerne kan være meget svære at skabe dialog med i konfliktsituationer. Der opstår mange naboklagesager og mange udsættelser i forbindelse med de udsatte beboere.

Derudover bliver de udsatte beboeres lejligheder ofte misligholdt, hvilket er forbundet med store udgifter for de øvrige lejere.

Initiativet "sociale viceværter" er blevet udviklet med inspiration fra et lignende projekt i Lundtoftegade på Nørrebro i København.

PROJEKT

De sociale viceværter dækker næsten 2.300 lejemål fordelt på 15 boligafdelinger. De udsatte beboere, som bor i bebyggelsen, kan have forskellige typer af problemer. En stor del lever en meget isoleret tilværelse og/eller har en sindslidelse. Disse beboere har ofte ringe tillid til kommunale eller private hjælpeforanstaltninger og opsøger ikke selv hjælp. Nogle af de problemer og konflikter, beboerne har, løser de sociale viceværter, men i mange situationer bygger de bro til andre aktører, som kan hjælpe beboerne via en specialiseret indsats.

De sociale viceværter bliver typisk gjort opmærksomme på, at der er noget galt i lejemålet af naboer eller ejendomsfunktionærer, som arbejder i boligorganisationens lokale drift. Der kan være larm, lugtgener, mislighold eller beboerne kan udvise en afvigende adfærd. De sociale viceværter bliver desuden kontaktet af boligorganisationens udlejningsmedarbejdere, når beboere er i huslejerestance. Huslejerestance kan således også være en årsag til, at de sociale viceværter kontakter en beboer.

Det kan være meget vanskeligt at etablere kontakt til utrygge eller mistroiske beboere, og de sociale viceværter skal ofte opsøge beboerne igen og igen for at opnå kontakt. Mange af de udsatte beboere har behov for hjælp til at komme i forbindelse med det kommunale hjælpesystem, som de har mistet kontakten til eller aldrig har opsøgt. Deres manglende tilknytning til det etablerede system kan have mange årsager. Nogle beboerne magter ikke at opsøge kontakten, andre har ikke tillid til systemet eller formår at navigere i det. Det skyldes blandt andet, at mange beboere ikke forstår det sprogbrug, myndigheder anvender, ligesom de ikke kender deres rettigheder eller klagemuligheder. I disse situationer fungerer de sociale viceværter som beboerens advokat og formidler kontakt imellem beboerne og

respektive hjælpeforanstaltninger i privat, kommunalt eller regionalt regi. I nogle tilfælde fungerer den sociale vicevært desuden som bisidder for beboeren til møder med myndigheder.

De sociale viceværter har også en vigtig funktion i nabostridigheder, som involverer udsatte beboere. Mange naboklagesager bunder i små stridigheder, der igennem konflikthåndteringsarbejde og konfliktforebyggelse kan løses, så langvarige konfliktforløb undgås. Dette arbejde kan desuden indebære at den udsatte beboer involveres i at passe bedre på sin lejlighed. Naboer kan opleve mange gener, når udsatte beboere misligholder deres lejlighed, herunder de økonomiske udgifter, som følger i kølvandet på mislighold.

I sager, som involverer økonomiske problemer, fungerer de sociale viceværter som økonomiske rådgivere og/eller bygger bro til boligorganisationens gældsrådgivere. Det er en vigtig del af indsatsen, at antallet af fagedudsættelser minimeres.

ERFARINGER

De sociale viceværter er gradvist blevet kendt. Der blev indledningsvis delt flyers ud til alle beboerne i boligselskabets 15 afdelinger. Den bedste reklame er dog sket mund-til-mund, og det er forholdsvis hurtigt rygtedes i området, at de sociale viceværter kan hjælpe med forskellige problemstillinger. Dette har været meget vigtigt for udbredelsen af initiativet, og har i nogle situationer gjort det mindre ressourcekrævende at skabe kontakt til beboere.

Erfaringen viser, at de problemer, som naboer henvender sig om, ofte kun er toppen af isbjerget. Bag eksempelvis en nabokonflikt kan findes komplekse og omfattende problemstillinger, som først dukker op til overfladen, når de sociale viceværter kommer i kontakt med beboerne. Disse problemer må håndteres, hvis der skal findes en bæredygtig løsning. Løsningen findes oftest i samarbejde med andre aktører på området.

De sociale viceværter arbejder derfor meget tæt sammen med tiltag i privat, kommunalt og regionalt regi. De sociale viceværter introducerer eksempelvis nogle

beboere for lokalt forankrede beskæftigelsesprojekter eller for foreninger, som tilbyder aktiviteter og muligheder for frivilligt arbejde. Det foregår oftest ved, at de sociale viceværter følger med de udsatte beboere til den nye aktør og introducerer dem personligt for de nye samarbejdspartnere. Nogle aktiviteter og foreninger tilbyder efterfølgende en "føl-ordning", hvor nye deltagere hentes af en anden deltager derhjemme, så de kan følges ad til aktiviteten. Det skaber tryghed for de af de udsatte beboere, som lever en isoleret og ensom tilværelse.

De sociale viceværter samarbejder også med private og kommunale væresteder, som tilbyder særlige indsatser for psykisk syge, alkoholikere og andre særligt udsatte grupper. De har et tæt samarbejde med de kommunale boligrådgivere og med diverse institutioner som eksempelvis misbrugscentre. Samarbejdet er afgørende for at løfte de svære sociale problemstillinger, som mange udsatte beboere har.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Der er ansat to sociale viceværter, som begge arbejder på fuld tid.

Andre udgifter: 9.000 kr. til diverse udgifter.

UDBYTTE

- Der er skabt tillidsfulde relationer mellem de sociale viceværter og mange udsatte beboere
- Fra januar 2013 til februar 2014 har de sociale viceværter beskæftiget sig med 243 sager af forskellig karakter. Nogle beboere er repræsenteret med mere end én sag
- De sociale viceværter har haft stor succes med konfliktmægling. De benytter sig i stadig stigende grad af opgangsmøder fremfor individuel mægling. Baggrunden er, at det har vist sig, at der næsten altid er langt flere involveret, end de få parter der mest åbenlyst er i konflikt. De sociale viceværter har i gennemsnit afholdt ét opgangsmøde om måneden fra marts 2013 til marts 2014. Hvert opgangsmøde indgår i et længere konflikthåndteringsforløb

- De sociale viceværter har tilpasset metodiske redskaber, som de bruger i deres arbejde. De arbejder også på at udvikle tiltag målrettet udsatte grupper med særlige problemstillinger
- Der er etableret et tæt og velfungerende samarbejde med gældsrådgivere og restancegruppe i boligorganisationen
- Der er etableret et tæt samarbejde med både børne- og familieenheden og voksenenheden i Københavns Kommunes socialforvaltning
- I løbet af de sidste 12 måneder har de sociale viceværter været involveret i 41 fagedudsættelsessager. I 30 tilfælde er det lykkedes at undgå udsættelse

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Denne indsats er afhængig af, at der er skabt kontakt til diverse samarbejdspartnere, og at man løbende følger op den ansvarsfordeling, man har aftalt organisationerne imellem.

1. Bevar et fokus på relationsarbejdet med beboerne. Hvis du ikke skaber en god kontakt til hver enkelt, kommer du ingen vegne.
2. Afsæt tid til udredning af beboere – der kan ligge andre og mere akutte problemer til grund for det problem, som umiddelbart er mest synligt. Hvis du ikke håndterer disse problemer, kan det være vanskeligt at finde en bæredygtig løsning på situationen.
3. Brobygning til servicemedarbejdere og varmemestre i boligorganisationens lokale drift er altafgørende. Det kræver tid at udvikle dette samarbejde på tværs i en organisation, men det er nødvendigt.

Kapitel 2
Udsatte grupper

ØKONOMISK RÅDGIVNING

HVEM

Beboere, boligorganisationerne Ungdomsbo, B'32, Fremad og EAB, Esbjerg Kommune, boligsociale medarbejdere, Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter (bidrager til finansiering)

HVORNÅR

Oktober 2012-December 2013

HVOR

Kvaglund, Stengårdsvej, Østerbyen og Skoleparken i Esbjerg (www.bydelsprojekt3i1.com)

BAGGRUND

Denne indsats tilbyder beboere en helhedsorienteret **økonomisk rådgivning** om deres privatøkonomi.

Beboerne i området har en lav gennemsnitlig indkomst, idet en stor del er på overførselsindkomst. Derudover har mange beboere problemer med at administrere deres økonomi, fordi de mangler overblik over deres økonomiske forhold. Samtidig optager de kviklån med en høj rente for at opnå akut balance i en spændt økonomi. Det betyder, at disse beboere måned efter måned er i restance med deres husleje og i risikozonen for en fogedudsættelse.

For at håndtere denne problemstilling begyndte bolig-sociale medarbejdere at udføre økonomisk ad-hoc rådgivning i 2008-2009 på opfordring fra boligorganisationernes drift. Indsatsen blev senere udviklet og systematiseret og skrevet ind i en ny helhedsplan som et væsentligt indsatsområde.

PROJEKT

Projektet er målrettet beboere, der har en årlig indkomst på under 150.000 kroner samt beboere, som gentagne gange er i huslejerestance. Der er udarbejdet et samarbejde med boligorganisationerne, der hver måned udarbejder en liste over de beboere, som ikke har betalt husleje.

Disse beboere bliver efterfølgende opsøgt i deres bolig af en af helhedsplanens økonomiske rådgivere, der tilbyder en helhedsorienteret økonomisk rådgivning. Hvis beboeren ønsker at modtage tilbuddet, planlægges en rådgivning.

Beboerne kan blandt andet få hjælp til at udarbejde et budget, etablere netbank og Nem-Id og ansøge om økonomisk hjælp hos kommunen. De økonomiske rådgivere kan også hjælpe med at skabe kontakt til kreditorer for at forsøge på at nedbringe gæld og få rentestop.

Initiativet tilbyder også råd og vejledning i de situationer, hvor der ligger en social begivenhed bag den manglende betaling af huslejen – og det gør der ofte. Det kan være firing, sygdom, skilsmisse eller problemer med børnene. I disse situationer er der ofte behov for hjælp fra andre aktører, og de boligsociale medarbejdere samarbejder tæt med sagsbehandlere i Esbjerg Kommune, så der kan iværksættes hjælp til de beboere, der har behov for det. Herudover er der etableret et samarbejde med kommunen om, at de beboere, som ønsker at blive sat under frivillig administration, har mulighed for det.

Helhedsplanen har desuden åben social, juridisk og økonomisk rådgivning hver uge. Den åbne rådgivning supplerer den opsøgende indsats, og de to arbejdsmetoder sikrer, at rådgiverne får skabt kontakt til mange beboere så tidligt som muligt.

ERFARINGER

Der gøres et stort arbejde for at besøge nye beboere i økonomiske vanskeligheder flere gange for at opnå kontakt så tidligt, at en udsættelse kan forebygges. Jo tidligere, problemerne fanges, jo bedre er chancen for, at beboerne kan hjælpes. Det opsøgende arbejde er tidskrævende, for det kræver ofte flere besøg hos beboerne, før de får tillid til, at den økonomiske rådgiver kan hjælpe dem. Tillid er imidlertid udgangspunktet for, at rådgivningen får succes.

Når der er skabt en relation til beboeren, er der samtidig et fundament for, at rådgiverne kan igangsætte en helhedsorienteret indsats for familien, som omfatter andre elementer end økonomisk rådgivning. Det har vist sig at være en stor fordel, da økonomiske problemer ofte kommer som følge af andre problemstillinger.

Rådgivningsarbejdet har indtil videre været en succes. Boligorganisationerne har oplevet et fald i antallet af udsættelser og er desuden tilfredse med, at de ikke længere skal bruge så mange ressourcer på kontakt til beboere og Esbjerg Kommune i forbindelse med restancesagerne.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Helhedsplanen har fire rådgivere ansat til økonomisk, social og juridisk rådgivning. De anvender tilsammen cirka 37 arbejdstimer om ugen på den økonomiske rådgivningsindsats.

Kapitel 2

Udsatte grupper

UDBYTTE

- 756 forskellige beboere har modtaget social, juridisk og økonomisk vejledning 4.765 gange i den åbne rådgivning
- Ud af ovenstående har 1.258 modtaget økonomisk rådgivning
- De økonomiske rådgivere har foretaget 334 opsøgende hjemmebesøg i forbindelse med huslejerestancer
- Indsatsen har bidraget til at forebygge 70 udsættelser. En udsættelse koster i gennemsnit 50.000 kroner for boligorganisationen. For kommunen kan udsættelsen af en større familie koste helt op til 200.00 kroner
- Økonomisk overblik giver beboerne tryghed og ro. Økonomisk usikkerhed kan give en stresset hverdag, der skaber andre problemer for beboerne for eksempel højt alkoholforbrug og søvnbesvær
- Børn og voksne undgår de følelsesmæssige og praktiske belastninger en fagedudsættelse medfører
- Flere beboerne oplever et større mentalt overskud, fordi de selv er med til at skabe orden i deres økonomi
- Beboerne slipper ud af en gældsspiral, hvor de optager stadig flere lån til skyhøje renter
- Bedre fungerende familier og tryggere rammer for børn

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Indsatsens succes er afhængig af et godt samarbejde imellem boligorganisationernes administration og de boligsociale medarbejdere i helhedsplanen. Det er især vigtigt, at opgave- og rollefordelingen er tydelig i alle faser af indsatsen.

1. Udarbejd en fælles procedure, så både boligsociale medarbejdere og boligadministrationen er klar over, hvem der gør hvad og hvornår. Afhold faste kvartalsvise møder med administrationen i boligorganisationerne, så der sker en løbende opsamling og koordinering af indsatsen.
2. Afsæt tid hver måned når boligorganisationernes restanceliste udkommer. Det kræver meget tid at gennemføre den opsøgende indsats og at få skabt kontakt til beboerne, ligesom der ligger et stort arbejde i at få udarbejdet budget, ansøgninger om enkeltydelse med videre.
3. Det tager tid at få skabt et positivt image i boligområdet. Derfor er det vigtigt, at beboerne oplever, at du er der for at hjælpe dem, og at du ikke fungerer som boligorganisationens egen foged.

Kapitel 2
Udsatte grupper

BEBOERRÅDGIVNING – ØKONOMISK RÅDGIVNING OG FOREBYGGELSE AF UDSÆTTELSE

HVEM

Beboere, Odense Kommune, boligorganisationerne FaB og Civica, diverse lokale tilbud for eksempel "Den Fri Rådgivning", "Det Grønlandske Hus", "Offerrådgivningen" samt boligsociale medarbejdere.

HVORNÅR

2013-igangværende

HVOR

Vollsmose, Odense (www.vollsmose.dk)

"Den Fri Rådgivning"

er en frivillig, social forening, som tilbyder rådgivning om hverdagsrelaterede problematikker til særligt udsatte borgere. Læs mere her: www.dfr-odense.dk

"Det Grønlandske Hus"

har forskellige tilbud for alle med relationer til Grønland. Læs mere her: www.nordatlantiskhus.dk

"Offerrådgivningen"

hjælper ofre, vidner og pårørende i forbindelse med oplevelser som ulykker, kriminalitet og trafikuheld. Læs mere her: www.offerraadgivning.dk

BAGGRUND

Beboerrådgivning – økonomisk rådgivning og forebyggelse af udsættelser rådgiver udsatte beboere med økonomiske problemer. Boligsociale medarbejdere med socialrådgiverbaggrund skaber via opsøgende arbejde kontakt til beboerne og guider dem videre til hjælpeforanstaltninger.

Vollsmose huser mere end 9.000 beboere fordelt på ca. 3.500 lejemål i ni boligafdelinger. En stor del af beboerne har udfordringer i forhold til uddannelse og beskæftigelse, men også psykiske og sociale udfordringer. Med en gennemsnitlig årlig bruttoindkomst på 147.633 kroner ligger området indkomstmæssigt lavt, også set i forhold til andre almene boligområder i Odense. De økonomiske udfordringer afspejler sig blandt andet i mange udsættelsessager.

Udsættelsessager er forbundet med store personlige, sociale og økonomiske omkostninger. De økonomiske omkostninger rammer både den berørte beboer, boligorganisation, kommune og i sidste ende de øvrige beboere, som betaler en del af regningen i form af huslejestigninger.

Derfor har Odense Kommune igennem flere år haft fokus på forebyggelse af udsættelser, ligesom boligorganisationerne har et stort ønske om at begrænse antallet af udsættelser.

PROJEKT

Erfaringen med økonomisk trængte beboere er, at de ikke selv opsøger hjælp, og at der ofte gemmer sig mange andre problemstillinger bag deres økonomiske problemer og manglende huslejebetaling. Beboerrådgiverne arbejder derfor opbyggende med at skabe kontakt til de beboere, som ikke har opsøgt eller taget imod tilbudt hjælp fra offentlige hjælpeforanstaltninger. Når kontakten er etableret, er det beboerrådgiverens opgave at fungere som en "case-manager", der guider beboerne videre til aktører, som kan hjælpe dem med deres økonomiske udfordringer og de sociale og psykiske problemstillinger, der kan ligge bag. Disse aktører kan være både offentlige hjælpeforanstaltninger og frivillige foreninger og tilbud.

Et væsentligt element af beboerrådgiverens arbejde er at kende de offentlige hjælpeforanstaltninger så godt, at vedkommende er i stand til at rådgive beboeren i overensstemmelse med lovgivningen. Der er i det hele taget et tæt samarbejde med kommunale aktører, som er blevet formaliseret via samarbejdsaftaler med Odense Kommunes Socialcenter. Der foreligger også samarbejdsaftaler med boligorganisationerne i området og flere frivillige tilbud. Beboerne kommer i kontakt med rådgivningen ad flere kanaler: Boligorganisationerne sender beboerrådgivernes visitkort ud sammen med rykkerbreve, hvilket resulterer i direkte henvendelser. Hver måned modtager beboerrådgiverne også lister over udsættelsessager, så de kan opsøge relevante beboere. Derudover henviser kommunale aktører (for eksempel sociale viceværter og ansatte i familieafdelingen) samt frivillige tilbud (for eksempel Den Fri Rådgivning) til beboerrådgivningen. Stadig flere beboere opsøger også selv rådgivningen, fordi de har hørt om den fra andre beboere. Rådgivningen er et frivilligt tilbud, og beboerne kan til enhver tid stoppe igen.

Beboerrådgiverne har kontor i Vollsmose Sekretariatet, men tager også på hjemmebesøg eller mødes med

beboerne for eksempel på det lokale værested. Der tilbydes en fortløbig samtale om beboernes økonomiske situation, hvorefter der lægges en handleplan for det videre rådgivningsforløb. Nogle beboere har kun brug for konkret rådgivning til, hvordan de søger boligstøtte, enkeltvedelser eller få lagt et budget i samarbejde med deres bank. Men de fleste beboere har brug for længere forløb, hvor mange andre aktører inddrages for at finde en helhedsorienteret løsning. Beboere kan for eksempel have økonomiske problemer, der relaterer sig til sygedagpengesager, handicappede børn, som de har brug for økonomisk støtte til, eller en tidligere ægtefælle, som ikke betaler børnebidrag. Af hensyn til både beboerens og rådgiverens sikkerhed indhentes en samtykkeerklæring, når beboerrådgiveren skal kontakte offentlige myndigheder på vegne af beboeren.

Beboerrådgivningen bygger på "hjælp til selvhjælp" tilgangen. Beboerne skal, såvidt det er muligt, selv tage ejerskab til de ting, som sættes i værk i deres liv. Derfor skal de for eksempel selv opsøge diverse aktører. Beboerrådgiveren hjælper, støtter og følger op. Denne tilgang forlænger ofte forløbet, men sikrer på sigt en bedre forebyggelse af gentagne økonomiske problemer for beboeren.

ERFARINGER

Indsatsen har hurtigt fået kontakt med mange beboere. Flere end forventet har tunge sociale problemer som psykisk sygdom, misbrug og vold, som de indvier beboerrådgiveren i. Det er et tegn på, at beboerne har tillid til beboerrådgiverne, og at rådgiverne har mulighed for at nå beboere, som har stort behov for hjælp. Det har også betydet, at beboerrådgivningen har haft behov for at udvide kredsen af samarbejdspartnere, som kan hjælpe i disse sager.

Indsatsen er i høj grad velfungerende, fordi det er lykkedes at skabe et solidt samarbejde med kommunale instanser og boligorganisationer. Det har eksempelvis været en afgørende komponent i forhold til at udvikle en systematisk tilgang til, hvordan beboerrådgiverne kommer i kontakt med beboerne. Der er også stor opmærksomhed på at guide beboerne videre til kommunale og private aktører, når beboernes problemer ikke primært handler om økonomi.

Det har været meget vigtigt at etablere et rådgivnings-tilbud, som både beboere og samarbejdspartnere har tillid til. Begge parter giver udtryk for, at de oplever en høj faglig kvalitet i rådgivningen, hvilket er afgørende i forhold til udbredelsen af initiativet. De ansatte er uddannede socialrådgivere og har erfaringer med og kendskab til lovgivningen og det kommunale system. Det skaber tillid til, at rådgivningen sker i overensstemmelse med lovgivning og de reelle muligheder, systemet tilbyder.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: To fuldtidsmedarbejdere er ansat som beboerrådgivere. Derudover er en socialrådgiverpraktikant tilknyttet.

Andre udgifter: Meget få udgifter, for eksempel til visitkort.

UDBYTTE

- I beboerrådgivningens første år har cirka 250 beboere været igennem et rådgivningsforløb. Størstedelen har haft komplekse problemstillinger, som krævede, at andre aktører blev involveret
- Antallet af udsættelser i Vollsmose er i samme periode faldet med 32 procent. Dette kan dog også tilskrives andre tiltag i området
- Der er etableret et netværk af aktører, som arbejder specifikt med udsatte grønlændere og voldsramte kvinder. Det har gjort sagsgangen lettere for både beboere og professionelle aktører. Herudover er der etableret mange samarbejdsrelationer indenfor andre områder
- Nogle involverede beboere tager i højere grad ansvar for eget liv og tager selv kontakt til kommune og boligorganisationer i krisesituationer
- "Hjælp til selvhjælp" tilgangen kan i flere tilfælde udvides til "hjælp til selvhjælp til hjælp"; efter at have været i et rådgivningsforløb bruger beboere deres nye viden til at hjælpe andre i deres netværk, som er økonomisk trængte. Enkelte har også valgt at blive frivillige i boligområdet

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Dette er et forholdsvis omfattende initiativ at igangsætte, som kræver, at mange parter i lokalområdet er involveret. Det tager tid at opbygge en samarbejdsstruktur omkring arbejdet og at udarbejde samarbejdsrutiner.

1. Vær bevidst om, at beboernes problemstillinger ofte rækker ud over økonomi. Involver andre aktører med ekspertviden indenfor forskellige felter, så beboerne let kan guides videre til den rette hjælpeforanstaltning.
2. Formulér samarbejdsaftaler med kommune og boligorganisation, hvor procedurer og forventninger til opgaver og roller afklares. Skab også en systematik omkring henvisning af beboere til kommunale aktører.
3. "Hjælp-til-selvhjælp" tankegangen betyder, at forløbene kan vare længere tid, men det virker på lang sigt. Hold derfor fast i tilgangen.

Kapitel 2
Udsatte grupper

HVEM

Førtidspensionerede beboere, lokale samarbejdspartnere blandt andet værestedet Fontænen, jobcenteret, foreningslivet og projekt Bydelsmødre (se case nr. 18), boligsocial medarbejder

HVORNÅR

Fra oktober 2009-maj 2013

HVOR

Randers Nordby (www.bysekretariatet.dk)

BAGGRUND

Aktivt liv aktiverede førtidspensionisters ressourcer og inkluderede dem i lokalområdets liv. Nogle blev aktive i frivillige foreninger, og nogle fik skåne- eller deltidsjob.

Initiativet var målrettet en stor gruppe førtidspensionister, som ikke pådrog sig opmærksomhed i dagligdagen. De levede isoleret fra andre beboere og indtog en passiv rolle i lokalsamfundet. En boligsocial medarbejder skabte kontakt til disse beboere og guidede dem videre til sammenhænge, hvor de kunne bidrage og udvikle sig. De løftede opgaver i frivillige foreninger eller varetog et skåne- eller deltidsjob – til glæde for dem selv, deres familier og boligområdet. Initiativet udfordrede samtidig det stereotype billede af en førtidspensionist som en beboer, der udelukkende er en belastning for et udsat boligområde.

PROJEKT

Initiativet var bygget op omkring individuelle samtaler imellem den boligsociale medarbejder og førtidspensionisterne, samt en "åben café". I den åbne cafe kunne førtidspensionisterne drikke kaffe, læse avis, sludre med andre eller tage med ud på ekskursion. Møder i caféen var uforpligtende, og de var ofte det første skridt for beboere, som tidligere havde været isolerede og havde brug for at opbygge kontakten til andre mennesker gradvist. De førtidspensionister, som ønskede at blive involveret i mere forpligtende sammenhænge eller udvikle kompetencer, fik tilbud om at komme til en eller flere samtaler med den boligsociale medarbejder. De kortlagde i fællesskab beboernes kompetencer og interesser og matchede dem med de muligheder for beskæftigelse eller uddannelse, som var i byen. Nogle beboere blev guidet mere end andre.

I initiativets opstartsfasen brugte medarbejderen meget tid på opsøgende arbejde. Hun havde brug for at gøre opmærksom på projektet og skabe relationer til områdets førtidspensionister. Hun besøgte især væresteder, som blev frekventeret af førtidspensionister, og fortalte om den åbne café og om samtaletilbuddet. Med tiden spredte beboerne selv information om tilbuddet til hinanden, og medarbejderens opsøgende arbejde blev begrænset. Af og til opsøgte en beboer medarbejderen og fortalte, at en førtidspensioneret nabo sjældent kom ud og måske ville have glæde af kontakt. I disse tilfælde bankede medarbejderen på beboerens dør og fortalte om tilbuddet.

Medarbejderen kom også i kontakt med mange førtidspensionister igennem den kommunale forvaltning. Når en beboer var færdigudredt og fik tildelt førtidspension, fik medarbejderen besked fra forvaltningen. Efter nogen tid kontaktede hun beboeren med tilbuddet om en samtale. Mange blev glade for, at der var et tilbud, der var rettet til dem, og ønskede også at få et mere aktivt liv. Derfor takkede de ja til samtalen hos medarbejderen.

Igennem projektperioden havde projektet kontakt til 109 af områdets cirka 300 førtidspensionister. De havde fået tildelt førtidspension af varierende årsager, men flertallet havde psykosociale problemer.

ERFARINGER

I initiativets første fase arbejdede medarbejderen på at justere projektet, så det fungerede optimalt. I projektbeskrivelsen var målsætningen udelukkende at bringe deltagere i ordinær beskæftigelse for at bryde deres isolerede tilværelse. Dette viste sig at være en meget snæver tilgang til problematikken. Nogle beboere havde kompetencer og behov, som passede bedre til at løfte opgaver i frivillige foreninger, og derfor blev denne mulighed tilføjet.

Derefter skulle initiativet formidles til beboerne. Der blev afsat megen tid til at informere om tiltaget og om, hvilke former for beskæftigelse man som førtidspensionist må udføre. I den forbindelse havde den boligsociale medarbejder stor glæde af en folder fra den tidligere "Pensionsstyrelse", som synliggjorde reglerne på området.

Når beboerne havde overblik over muligheder og regler, tog mange positivt imod initiativet. De var glade for, at der var blevet udviklet et tilbud rettet mod dem, som de kunne deltage i, hvis de havde lyst. Mange anbefalede også initiativet til venner og bekendte på førtidspension.

Den største udfordring i projektet var kontakten til jobcenteret. Når en beboer henvendte sig med en forespørgsel om eksempelvis et skånejob, var behandlingstiden lang. Hvis den blev for lang, var der stor risiko for, at beboeren mistede gejsten og interessen. Forløbene blev langt mere smidige, da en førtidspensionist fra boligområdet kom i skånejob på Jobcenteret og fik til opgave at understøtte sagsbehandlingsforløbet.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Den boligsociale medarbejder var ansat 30 timer om ugen til at igangsætte og koordinere arbejdet.

Andre udgifter: Der blev brugt et ganske lille beløb til kompetenceudvikling, for eksempel hygiejnekurser, som er påkrævede i forbindelse med håndtering af madvarer.

Kapitel 2

Udsatte grupper

UDBYTTE

- Den boligsociale medarbejder udviklede kontakt til 109 ud af cirka 300 førtidspensionerede beboere. 90 kom videre i job eller frivilligt arbejde
- Beboerne udviklede netværk
- Mange beboere, som tidligere havde haft en isoleret hverdag, blev involveret i aktiviteter og fik mere livskvalitet
- Beboerne gennemgik en personlig udvikling. De brugte både deres personlige og faglige kompetencer og udviklede nye
- Beboernes kompetencer blev synlige for andre beboere, og det gav beboerne mere anerkendelse
- Deltagernes familier, især deres børn, havde glæde af, at deres forældre havde et mere aktivt liv
- Boligområdet havde glæde af, at beboere bidrog i det sociale liv.
- Otte deltagere kom i skånejob blandt andet i et bageri, i det kommunale jobcenter og i en garnforretning
- Tre beboere kom i ordinær deltidsbeskæftigelse
- 37 begyndte at arbejde frivilligt, primært i boligområdet
- Otte kom i uddannelsesforløb
- 23 beboere blev aktive i foreningsbestyrelser
- 57 beboere blev aktive i boligsociale aktiviteter
- 20 virksomheder og foreninger blev en del af projektets netværk

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Idéen om, at man kan aktivere ressourcer hos beboere, som indtager en passiv rolle i boligområdet, kan også udvides til at omfatte andre beboergrupper. Tænk ressourceorienteret.

1. Etablér et stærkt ejerskab hos kommunale samarbejdspartnere, især jobcenteret.
2. Relationsarbejdet med målgruppen er ét og alt – både i forhold til rekruttering og fastholdelse.
3. Facebook og sms er gode redskaber til at holde kontakten med målgruppen. De ser ofte ikke mails, men de tjekker deres Facebook.

CASE 10

Kapitel 2
Udsatte grupper

HVEM

Beboere og boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

Januar 2012-Juni 2013 (fortsætter i ny helhedsplan)

HVOR

Helhedsplanen "Mælkebøtten" i Brønderslev
(www.bolig-pm.dk/projekter/mælkebøtten)

BAGGRUND

En *ugeplan* er et enkelt værktøj, som skaber struktur i hverdagen. Værktøjet er udviklet til beboere, som har vanskeligt ved at koordinere deres egne og deres families hverdagsaktiviteter. De glemmer at møde op til møder eller aktivisering, de får ikke betalt regninger, deres børn kommer for sent i skole og til fritidsaktiviteter eller kommer slet ikke. I kølvandet herpå opstår en masse problemer, som det er vanskeligt for beboerne at løse og som kunne have været undgået.

Ugeplanen er udviklet i et boligområde med mange flygtninge og indvandrere. En del af disse beboere har krigstraumer, som indvirker negativt på deres evne til at skabe overblik over deres hverdag og koordinere deres aktiviteter. Ugeplanen bruges dog også af andre beboere i området, som af forskellige årsager har vanskeligt ved at overskue deres hverdag.

Nogle beboere i målgruppen har op til ni børn og/eller er eneforsørgere. Derudover har en stor del vanskeligt ved at skrive og læse.

PROJEKT

En ugeplan er en stor kalender, hvor hvert familiemedlems aktiviteter og opgaver i løbet af en uge er beskrevet, dag for dag. Kalenderen hænger på væggen, så alle kan se den, og den er sammensat, så den er så overskuelig og brugervenlig som mulig.

Kalenderen udfyldes af familien i fællesskab – i begyndelsen med hjælp fra en boligsocial medarbejder. Hvert familiemedlem skriver sine aktiviteter ind i kalenderen med en bestemt farve tusch og finder ord, symboler og illustrationer, der tydeliggør aktiviteterne. Det kan være en tegning af en fodbold ud for børnene i familien, som viser, at de er til fodboldtræning. Planen kan også indeholde detaljer som et billede af en bus med et bestemt nummer, der viser hvilken bus, børnene skal tage for at komme til fodboldtræning. Idéen er, at både børn og voksne på enkel vis kan orientere sig i, hvad der skal ske i løbet af ugen, og hvilke opgaver de skal løse. Børn skriver selv deres aktiviteter i kalenderen, eventuelt med hjælp fra forældre, og får på den måde repetet, hvad de skal i løbet af den kommende uge.

24 familier – cirka 120 beboere – medvirkede.

ERFARINGER

De fleste beboere har stor glæde af ugeplanen. De oplever stor tilfredshed ved at have fået overblik over ugens aktiviteter og en ny følelse af kontrol. Det genererer et ekstra overskud at være på forkant med de ting, de skal huske, i stedet for at mangle overblik, og ændringen i hverdagen skaber selvtilid hos den enkelte.

Det er dog en vigtig del af ugeplanens succes, at den bruges rigtigt. Hvis begge forældre i udpræget grad er psykisk ustabile er en ugeplan eksempelvis ikke nok til at skabe struktur i hverdagen. Derudover er det afgørende, at beboerne bliver introduceret for den på det rigtige tidspunkt. Beboerne skal opleve ugeplanen som en hjælp og være motiverede for at bruge den. Hvis de oplever at blive påduttet et redskab, som de ikke kan se idéen med, har ugeplanen ingen værdi, og det kan opleves invaderende, at medarbejderne har bragt emnet på banen.

Hele familien bør inddrages i brugen af ugeplanen. Det fungerer ofte bedst, når moderen er primusmotor i aktiviteten, men det er også vigtigt, at børnene føler ejerskab over ugeplanen. Alle skal notere deres aktiviteter i et sprog og med nogle symboler, som giver mening for dem. Når dette lykkes, har børnene i de fleste tilfælde brugt ugeplanen i dagligdagen og er derigennem blevet langt mere opmærksomme på, hvilke aktiviteter de skal huske at møde op til. Det kan være en stor hjælp i en familie med syv børn.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Otte-ti timer om ugen i opstartsfasen i hver familie. Derefter ugentlige besøg af en-to timers varighed.

UDBYTTE

- Beboerne får overblik over deres hverdag
- Beboerne oplever øget tilfredshed og selvtilid, fordi de kommer problemer i forkøbet og i højere grad er i stand til at styre deres hverdag
- Voksne møder i højere grad op til møder, aktivering og job
- Børn får mindre fravær i skole og til fritidsaktiviteter
- Beboerne får i højere grad betalt deres regninger til tiden og har lettere ved at skabe overblik over deres økonomi
- Familier få færre diskussioner og skænderier i hverdagen
- Beboerne får mentalt overskud og ekstra tid, fordi de ikke skal rede trådene ud efter de mange problemer, det manglende overblik skabte. Denne tid og dette overskud bruger de eksempelvis i job- og uddannelsessammenhænge eller i netværksaktiviteter, for eksempel fællesspisning i boligområdet

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Projektet er billigt og enkelt at udføre, men det kan være et væsentligt bidrag i udsatte familiers hverdag.

1. Beboerne skal selv være primus motor. Redskabet skal bruges på deres præmisser, og der skal bruges ord og symboler, som giver mening for dem.
2. Timingen er vigtig. Ugeplanen skal først introduceres for beboerne, når man vurderer, at de er klar til at bruge den. På samme måde skal den boligsociale medarbejder kun sætte de ugeplaner i gang, som vedkommende har tid og overskud til at følge op på.
3. Tavshedspligten er vigtig. Hvis man bruger frivillige i projektet, kan de med fordel bo i andre dele af byen, så aktiviteten ikke danner basis for sladder om den enkelte beboer.

LÆS MERE OM UDSATTE GRUPPER

Job- og uddannelsesvejledning, som er et åbent vejledningstilbud for beboere i Tingbjerg, København, og som blandt andet bruges af udsatte grupper (case 11).

Integration af jobcenterindsats i den boligsociale helhedsplan, som er en beskæftigelsesindsats, der blandt andet skaber kontakt til udsatte ledige i Korskærparken og Sønderparken, Fredericia (case 12).

Motion for ledige i Korskærparken og Sønderparken, Fredericia, som blandt andet etablerer motionsforløb til udsatte ledige (case 28).

Good luck
TODAY!

3

UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE OG ERHVERV

Dette kapitel omhandler indsatser, som udvikler beboernes kompetencer og bringer dem tættere på arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

Kapitlet indeholder fire cases:

11

Job- og uddannelsesvejledning

I Tingbjerg tilbydes vejledning for ledige beboere, som har brug for viden om job- og uddannelsesmuligheder. Initiativet er målrettet beboere, som har brug for hjælp til at italesætte deres kompetencer og til individuel sparring i en ansøgningsproces. Rådgivningen bruges blandt andet af beboere, som har svært ved at navigere i det offentlige systems tilbud.

12

Integration af jobindsats i den boligsociale indsats

I "Integration af jobindsats i den boligsociale indsats" i Fredericia er der udviklet et tæt samarbejde imellem jobcenter og helhedsplan. I indsatsen udvikles en bred vifte af individuelle særligt tilrettelagte forløb, som kan hjælpe ledige videre mod beskæftigelse eller job. Indsatsen foregår i boligområderne Korsbærparken og Sønderparken.

13

Partnerskaber i forbindelse med renovering

Også "Partnerskabsaftale i forbindelse med renovering" udføres i Korskærparken og Sønderparken. Her samarbejder helhedsplan, boligorganisationens drift, den kommunale beskæftigelsesindsats, uddannelsesinstitutioner og lokale entreprenører. Entreprenørerne gennemfører store renoveringsopgaver i boligområderne og forpligter sig via en frivillig aftale til at ansætte ledige beboere i ordinære jobs, løntilskuds- og fritidsjob, samt virksomhedspraktikker.

14

Valby Miljøambassadører

"Valby Miljøambassadører" er et uddannelsesforløb målrettet beboere med etnisk minoritetsbaggrund. De modtager undervisning i miljøproblematikker, som opstår i husholdningen. Denne viden formidler de videre til familie, naboer og venner, ligesom de afholder arrangementer og events, der skaber bevidsthed om at tænke grønt i hverdagen. Forløbet foregår i Akacieparken.

OM "UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE OG ERHVERV"

Uddannelse og beskæftigelse er fundamentale elementer i de fleste menneskers liv. Derfor arbejdes der målrettet med uddannelses- og beskæftigelsesindsatser i boligområder med mange ledige beboere eller beboere, som har et lavt uddannelsesniveau. Indsatserne involverer ofte flere private og kommunale partnere, og der arbejdes på tværs af sektorer og fagligheder.

At uddanne befolkningen og at hjælpe ledige i job er en myndighedsopgave for kommune, region og stat. Boligsociale indsatser understøtter myndighederne i at løse disse opgaver på forskellig vis. Nogle beboere er ressourcestærke og med lettilgængelig viden om deres job- og uddannelsesmuligheder, finder de hurtigt vej til relevante offentlige tilbud. Andre beboere har et lavt uddannelsesniveau,

har været ledige over længere tid og har desuden sociale problemer. Nogle er desuden utrygge ved at søge hjælp hos offentlige institutioner, som samtidig indtager myndighedsrollen i deres sag. Disse beboere kan det etablerede system have vanskeligt ved at nå.

Boligsociale medarbejdere møder beboere på deres hjemmebane i boligområdet. Medarbejderne opbygger ofte en relation til den enkelte beboer, og arbejdet er baseret på tillid. Beboerens egne motivationer for at komme i job eller uddannelse er i centrum. En relativt stor grad af metodefrihed muliggør desuden, at boligsociale medarbejdere kan arbejde undersøgende for at finde det, som aktiverer den enkelte beboers ressourcer og motivationer.

Denne arbejdsform betyder, at boligsociale medarbejdere jævnligt er en vigtig, motiverende støtte i langtidslediges vej tilbage til arbejdsmarkedet. Boligsociale medarbejdere samarbejder også med offentlige aktører, for eksempel jobcentre, og de kan gradvist guide beboerne videre til disse aktører. På den måde bygges bro mellem offentlige uddannelses- og beskæftigelsestilbud og de mennesker, som har størst behov for og gavn af dem.

Som man kan læse i dette kapitel, er der i de sidste år desuden udviklet uddannelsesforløb for beboerne, som finder sted i boligområdet. Uddannelsesforløbene giver beboerne nye redskaber til at udføre frivilligt arbejde, som adresserer specifikke problemer i boligområdet. For nogle beboere er de også et skridt på vejen i et længere job- og uddannelsesforløb.

CASE 11

Kapitel 3
Uddannelse
beskæftigelse
og erhverv

JOB- OG UDDANNELSES- VEJLEDNING

HVEM

Beboere, to vejledere, boligselskaber, Københavns Kommune

HVORNÅR

2004-medio 2015

HVOR

Tingbjerg, København (www.tingbjergforum.dk)

BAGGRUND

Denne indsats understøtter beboeres tilknytning til job og uddannelse. Boligsociale medarbejdere vejleder beboere i forhold til diverse job- og uddannelsesspørgsmål og bygger bro til kommunale institutioner på området.

Indsatsen foregår i Tingbjerg, hvor der bor ca. 5.500 beboere. En del af beboerne befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet; de er ufaglærte arbejdere, som ansættes i midlertidige eller usikre jobs, og de befinder sig derfor med jævne mellemrum imellem jobs. Mange af deres bekendte og tidligere kolleger er i samme situation, og beboerne mangler et netværk, som de kan aktivere i deres jobsøgning.

Nogle har også vanskeligt ved at navigere i det offentlige system og har behov for hjælp i forhold til at kende deres pligter og rettigheder. Mange offentlige myndigheder har udskiftet personlig rådgivning med rådgivning over telefon, og ekspeditionen foregår forholdsvis hurtigt. Det gør nogle beboere usikre på, om de gør sig forståelige, og om de får den information, de har brug for. På denne baggrund igangsatte boligselskabet vejledningsindsatsen.

PROJEKT

Vejledningen er et frivilligt tilbud til beboere, der ønsker rådgivning om job eller uddannelse. Tilbuddet henvender sig til alle beboere over 13 år. Næsten alle, der opsøger de to vejledere, er dog voksne. De fleste er ufaglærte arbejdere og cirka halvdelen er på overførselsindkomst. Mange har minoritetsbaggrund, og i løbet af de sidste år er en ny gruppe af beboere, som er i Danmark på Greencard-ordningen, også begyndt at opsøge vejledningen.

En vejledning kan indebære alt fra kortlægning af beboerens kompetencer til hjælp til jobansøgning, jobsamtale eller uddannelsesvalg. Mange af dem, som opsøger vejledningen, tvivler på deres kompetencer på job- og uddannelsesområdet. Derfor handler vejledningen også om at (gen)skabe en selvfortælling med udgangspunkt i det, beboerne kan, vil og har erfaring med, og om at se muligheder i stedet for begrænsninger. Vejlederne guider også beboerne i at navigere i offentlige tilbud og krav.

Det kan foregå ved at informere om muligheder for deltidsarbejde, hvis beboeren modtager dagpenge; det kan handle om at skabe overblik over skatteforhold, eller om beboerens rettigheder og pligter i forbindelsen med aktivering. Vejledningstilbuddet giver mulighed for, at beboeren kan afklare spørgsmål som disse, inden de kontakter offentlige myndigheder, så mødet kan forløbe bedre. Det kan på sigt skabe større tillid til offentlige myndigheder.

De boligsociale vejledere fungerer også som brobyggere til det lokale jobcenter. Jobcenteret har en fremskudt beskæftigelsesindsats, som vejlederne samarbejder med. Vejlederne henviser beboere til jobcenteret eller går med dem som bisiddere til samtaler på jobcenteret. Jobcenteret og vejledningen koordinerer også deres arbejde, og de har for eksempel afholdt et fælles informationsmøde, da der blev lanceret en ny kontanthjælpsreform.

ERFARINGER

Da beboere selv opsøger den frivillige vejledning, er de som udgangspunkt motiverede for at udvikle sig og ønsker vejlederens hjælp. Vejlederen har ikke myndighedsansvar og beboeren kan anvende tilbuddet uden at opgive CPR-nummer. Disse rammer skaber et tillidsfuldt "rum" imellem vejleder og beboer, og indsatsen er efterspurgt. Job- og uddannelsesvejledningen har eksisteret i mange år, og medarbejderne oplever, at beboere vender tilbage, hvis de mister det arbejde, vejledningen har hjulpet dem med at finde.

Vejlederne har en høj grad af metodefrihed i forhold til at få kontakt med beboere, og de er en del af en større, helhedsorienteret indsats. Det betyder, at de også kan informere beboere om job- og uddannelsesmæssige spørgsmål, når disse møder op til andre boligsociale aktiviteter. Den fleksible tilgang er en stor styrke og betyder, at beboerne oplever vejledningstilbuddet som synligt og tilgængeligt. Det er også beboerne, som spreder de gode historier og informerer om vejledningstilbuddets eksistens. Opslag, artikler i lokalaviser og så videre bruger vejledningen ikke længere.

Medarbejderne evaluerer forløbet med en skabelon, som fokuserer på den enkelte beboers progression. Det er vigtigt for både ansat og beboer at kunne følge udviklingen over en længere periode, og informationen kan også bruges i den overordnede udvikling af indsatsen.

Hvis der skulle skabes yderligere muligheder for udvikling hos den enkelte beboer, kunne initiativet udvides med en virksomhedskonsulent, som etablerede kontakt til lokale virksomheder og fandt potentielle jobs. Det levner job- og uddannelsesforløbet i dag ikke mulighed for.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: To vejledere arbejder hver 37 timer.

UDBYTTE

- Gør beboere uddannelses- og arbejdsmarkedsparate
- Giver beboere selvtillid og viden om ansøgningsprocesser
- Skaber tillid til offentlige myndigheder
- Bygger bro imellem beboere og det lokale jobcenter
- I perioden fra 2009-2012 afholdt vejledningen 3.250 samtaler med beboere. De var fordelt på 787 beboere, hvoraf 361 var kvinder og 426 mænd. De repræsenterede 46 nationaliteter
- 60-70 procent af beboerne udviklede sig i tilbuddet. De fik job eller uddannelse, lærte at skrive en jobansøgning, fik styr på økonomiske forhold eller andet

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Projektet tager tid at forankre i et boligområde. Det kan eventuelt kombineres med en indsats, der er målrettet unge, eller udvides med en virksomhedskonsulent til at skabe kontakt til lokale virksomheder.

1. Afsæt tid til at gøre projektet kendt og synligt i boligområdet. Indstil dig på, at det tager tid.
2. Sørg for at møde beboerne i mange forskellige sammenhænge, så du kan opdyrke et bredt netværk i beboergruppen, og så du er tilgængelig for uformelle spørgsmål.
3. Det er vigtigt, at de ansatte både har indgående viden om systemet og er i stand til at vejlede beboerne med respekt og empati.

CASE 12

Kapitel 3
Uddannelse
beskæftigelse
og erhverv

INTEGRATION AF JOBCENTERINDSATS I DEN BOLIGSOCIALE HELHEDSPLAN

HVEM

Ledige beboere, lokalt jobcenter, diverse lokale samarbejdspartnere og boligsocial jobmedarbejder finansieret af helhedsplan og det lokale jobcenter i fællesskab

HVORNÅR

Oktober 2011-august 2014

HVOR

Korskærparken og Sønderparken, Fredericia
(www.boligfa.dk)

BAGGRUND

Dette initiativ bringer ledige tættere på arbejdsmarkedet. Det skaber målrettede individuelle forløb, som opkvalificerer ledige og får dem videre i job, uddannelse eller praktik.

Mange af de ledige beboere i området er ufaglærte arbejdere. Derudover har nogle sociale problemer udover ledighed, hvilket gør det ekstra vanskeligt at finde beskæftigelse. De oplever, at der bliver en stadig større kløft imellem det, de kan, og det arbejdsmarkedet efterspørger. I det sidste år har en væsentlig del af de ledige i området desuden mistet deres dagpengeret.

Jobcenterets fremskudte beskæftigelsesindsats og områdets helhedsplan samarbejder tæt for at afhjælpe problemet. Ét af flere tiltag er denne indsats, hvor en jobmedarbejder arbejder målrettet på at forberede beboere til arbejdsmarkedet. Medarbejderen er ansat i helhedsplanen, men er finansieret af jobcenteret og helhedsplanen i fællesskab.

PROJEKT

Jobmedarbejderen udfører opsøgende arbejde for at møde de beboere, som har brug for hjælp til at finde job. Hun møder dem ofte i forbindelse med, at de deltager i arrangementer og aktiviteter, som helhedsplanen afholder. Men hun møder dem også i andre sammenhænge i deres nærmiljø, for eksempel når de skal ud at handle, eller når de følger deres børn i skole. Det opsøgende arbejde skaber kontakt til beboere, som ikke besøger den åbne jobrådgivning, hun også er ansvarlig for. Samtidig giver det opsøgende arbejde medarbejderen indblik i beboernes vaner og livssituation. Den viden betyder, at hun kan tage udgangspunkt i beboernes motivationer og ønsker, når hun diskuterer deres jobsituation med dem. Det skaber en bæredygtig udviklingsproces og et godt udgangspunkt for, at beboerne fortæller ærligt om de udfordringer, de oplever.

Nogle samtaler foregår på medarbejderen kontor, men de kan også foregå imens beboer og medarbejder går en tur i området. Samtalerne danner fundamentet for udviklingen af et forløb, som bringer den enkelte beboer videre. Beboerne har meget forskellige behov, og forløbene har derfor varierende indhold. Nogle beboere har brug for supplerende danskurser eller et individuelt fitness- og sundhedsforløb. Mange indgår i et mentorforløb, som medarbejderen afholder. Hun har også arrangeret kurser i positiv psykologi og udviklet et forløb med hesteassisteret terapi, som har stor effekt på beboere med psykiske lidelser.

Medarbejderen har ikke myndighedsansvar og fungerer i højere grad som beboernes vejleder. Hun indtager også en rolle som bisidder, når beboere skal til møde på jobcenteret. Af og til medierer hun dette møde, så sagsbehandler og beboer kan forøge udbyttet af det.

ERFARINGER

Medarbejderens metode er præget af en undersøgende, helhedsorienteret tilgang. Dette er tidskrævende i begyndelsen af et projektforsløb, hvor der skal etableres relationer og tillid, men det giver gode resultater. Nogle beboeres beskæftigelsesudfordringer kan løses igennem standardiserede tilbud. I disse tilfælde består medarbejderens opgave primært i at hjælpe beboeren med at skabe overblik over mulighederne og derefter vise beboeren videre. Men andre beboeres situationer er mere komplekse og kræver mere opfindsomhed at løse. Beboere med komplekse udfordringer har ofte været ledige i lang tid eller har andre problemer end ledighed. Medarbejderen anvender en undersøgende tilgang til disse komplekse problemstillinger for at finde det, som aktiverer netop denne beboers motivationer og ressourcer.

Den helhedsorienterede vurdering af beboers situation og kompetencer hjælper udviklingen af løsninger på vej. Medarbejderen møder beboere, når de oplever sejre og nederlag i forskellige sfærer af deres liv, og det giver viden, som hun bruger i arbejdet med at bringe beboeren tættere på arbejdsmarkedet.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: En medarbejder på fuld tid.

Andre udgifter: Kurser dækkes af andre projekter i helhedsplanen, som jobmedarbejderen samarbejder tæt med.

Kapitel 3

Uddannelse beskæftigelse og erhverv

UDBYTTE

- Gruppen af ledige i boligområderne er kortlagt
- Ledige får hjælp til at opbygge sociale, faglige og fysiske kompetencer som forberedelse til arbejdsmarkedet
- Der er skabt målrettede, særligt tilrettelagte forløb med henblik på beskæftigelse
- Hovedparten af de ledige, som deltager i et forløb, kommer videre i job, uddannelse eller praktikforløb
- Der er skabt synergi imellem jobindsatsen og andre indsatser i boligområdet. Den målrettede jobindsats kombineres eksempelvis med frivillige, sociale aktiviteter
- Der er blevet udviklet nye metoder til at aktivere de lediges ressourcer og motivationer
- Det lykkes at få ledige, som ikke har fungeret i andre jobtilbud, i beskæftigelse. Eksempler:
 - » En beboer led af angst og havde i flere år modtaget kontanthjælp. Beboeren fik via et mentorforløb mod på at gå i gang med en længerevarende uddannelse og er nu i gang med et opkvalificerende uddannelsesforløb
 - » En ung enlig mor er via mentorstøtte blevet klar til at tage en HF. Hun klarer sig godt på HF- kurset og drømmer om at blive jurist
 - » En ung beboer med depression og angst fik styr på sin tilværelse igennem et mentorforløb. Beboeren er nu optaget på en videregående uddannelse
 - » En beboer med depression deltager aktivt i et kost- og motionsforløb og lægger uddannelsesplaner. Beboeren havde ikke været i aktivering i mange år på grund af sin depression, og det var ikke tidligere lykkedes at lave uddannelsesplaner med vedkommende
 - » En beboer, som var ved at miste sin dagpengeret, har via praktik fået ansættelse i en lokal virksomhed

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Det er afgørende for projektets succes, at der er skabt forståelse for arbejdsmetoden i både kommunalt og boligsocialt regi. Det er for eksempel vigtigt, at kommunale chefer og politikere forstår værdien af det undersøgende arbejde og de alternative arbejdsforberedende kurser.

1. Jobcenteret og helhedsplanen bør udvikle indsatsen i fællesskab. Man bør også gøre en indsats for at opretholde en dialog og vedligeholde relationerne imellem repræsentanter for jobcenter og helhedsplan. Det kan fastholde et fælles grundlag og forebygge konflikter.
2. Arbejdsmetoden indebærer, at medarbejderen ikke nødvendigvis ved, hvad beboeren har brug for, før forløbet begynder. Derfor må man formulere forløbets indhold, efterhånden som man etablerer en relation til beboeren. Vær tålmodig.
3. Vær autentisk i dit møde med beboerne.

CASE 13

Kapitel 3
Uddannelse
beskæftigelse
og erhverv

PARTNERSKABSÅFTALE I FORBINDELSE MED RENOVERING

HVEM

Beboere, entreprenører, Fredericia Kommune (især jobcenter), uddannelsesinstitutioner (især EUC Lillebælt og AMU-center), boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

April 2013-Januar 2017

HVOR

Korskærparken og Sønderparken, Fredericia (www.boligfa.dk)

BAGGRUND

Dette projekt får beboere i ordinær beskæftigelse, løntilskudsjob, fritidsjob, eller virksomhedspraktik hos lokale entreprenører.

Entreprenørerne har alle arbejdsopgaver i forbindelse med, at de to boligområder Korskærparken og Sønderparken renoveres for i alt 2,4 milliarder. Boligområderne renoverer blandt andet facader og opgange. De bygger nye køkkener og badeværelser og indsætter nye varmeanlæg i lejlighederne. Derudover omlægges udearealer.

PROJEKT

Samarbejdet er bygget op omkring en frivillig partnerskabsaftale mellem de to boligselskaber og elleve hovedentreprenører. Partnerskabsaftalen åbner op for, at beboere kan komme i ordinær beskæftigelse, løntilskudsjob, fritidsjob eller virksomhedspraktik hos entreprenørerne, som renoverer deres boligområde. Derudover har boligorganisationerne etableret et tæt samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner og kommunens jobcenter, herunder den fremskudte beskæftigelsesindsats.

Partnerskabsaftalen mellem entreprenører og boligselskaber hviler på en "drejebog", som beskriver et typisk forløb for ansættelsen af en beboer. Drejebogen er udformet af boligselskaberne og jobcenteret i fællesskab og er efterfølgende blevet afstemt med entreprenørerne. Der er også indgået en aftale med jobcenteret for at minimere sagsbehandlingstid, for eksempel når en beboer skal i praktik.

De beboere, som deltager i projektet, har varierende grader af uddannelse. Nogle ansættes i faglærte jobs som malere, murere eller elektrikere, men partnerskabsaftalen skaber også ufaglærte jobs til eksempelvis pladsmænd.

Nogle beboere har brug for et kortere kursus, som et byggespecialistkursus eller supplerende danskursus, for at leve op til ansættelseskravene. Denne opkvalificering arrangeres af jobcenteret og boligsociale medarbejdere i fællesskab og finder sted på en lokal uddannelsesinstitution, typisk på teknisk skole eller AMU-centeret. Det tilstræbes, at kurserne så vidt muligt afholdes i boligafdelingen for at skabe nær tilknytning til resten af projektet.

Nogle beboere har også behov for at blive motiveret og opmuntret, fordi de bliver overvældet af deres nye hverdag på arbejdsmarkedet. Den opgave varetager de boligsociale medarbejdere, som bruger tid på at skabe en relation til hver enkelt beboer. Den håndholdte indsats overfor beboere kan også indebære en repetition af sociale koder på en arbejdsplads eller opbringninger om morgenen, så beboeren kommer op på arbejde.

De boligsociale medarbejdere har desuden til opgave at assistere jobcenter og entreprenører med papirarbejde i forbindelse med aftaler omkring den enkelte beboer.

ERFARINGER

Det tværfaglige og tværsektorielle arbejde omkring projektet har fungeret rigtig godt. Alle parter har været motiveret for, at arbejdet skulle lykkes, og det har skabt synergi, at alle er gået til opgaven med engagement. Samarbejdet er blevet faciliteret af en boligsocial medarbejder, som har indgående kendskab til praktiske og sociale forhold i byggebranchen, hvilket har været meget værdifuldt.

Opstartsfasen har været forholdsvis ressourcekrævende. I jobcenterets fremskudte beskæftigelsesindsats har en medarbejder videreformidlet information om projektet, blandt andet igennem stormøder i boligområderne. Derigennem er den første kontakt til interesserede beboere blevet formidlet. Disse beboere har de boligsociale medarbejdere efterfølgende haft samtaler med, så beboer og medarbejder i fællesskab kunne kortlægge interesser og kompetencer. Denne del af projektet og den efterfølgende håndholdte indsats er ressourcekrævende og fordrer fleksibilitet af medarbejderne.

Erfaringerne fra projektet er indtil videre meget positive. Størstedelen af de ledige har stor succes i deres job-, uddannelses- eller praktikforløb. Kun i få tilfælde er aftalerne blevet ophævet, fordi en beboer eller entreprenør har været utilfreds. Projektet indeholder også mange solstrålehistorier om beboere, som kommer i arbejde efter kortere eller længere tid som ledige. Disse historier giver arbejdsglæde og skaber gode relationer til beboere.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Tre boligsociale medarbejdere arbejder fuldtid. Én medarbejder på jobcenteret udfører opgaver i forbindelse med projektet.

Andre udgifter: Initiativet har især udgifter i forbindelse med opkvalificerende kurser til beboere.

Kapitel 3

Uddannelse
beskæftigelse
og erhverv

UDBYTTE

- Til det indledende stormøde deltog 150 beboere, og 80 var interesserede i at deltage i projektet
- I begyndelsen af 2014 var 25 beboere involveret, heraf 12 i ordinær beskæftigelse og en i fritidsjob
- Der er udviklet aftaler med underentreprenører. Partnerskabsaftalen var rettet mod hovedentreprenører, men underentreprenørerne har selv henvendt sig til projektet, fordi de også ønsker at være med
- Beboere, som har været ledige i kortere eller længere tid, kommer i beskæftigelse. Det har både økonomisk og trivselsmæssig stor betydning for beboerne og deres familier
- Der skabes udviklings- og uddannelsesmuligheder for beboere
- Der skabes ufaglærte jobs, som er særligt vanskelige at finde i lokalområdet
- Beboerne udvikler større ejerskab til boligområdet til glæde for deres naboer

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Du skal begynde med at etablere et solidt samarbejdsgrundlag med de involverede parter. Det er kernen i arbejdet.

1. Brug tid på at udvikle et stærkt samarbejdsgrundlag. Det er vigtigt, at alle er enige om roller og ansvarsområder.
2. Sats på autentisk relationsarbejde, både i forhold til de ledige, entreprenørerne og samarbejdspartnere.
3. Synliggør succeser over for beboere og især over for omverdenen.

CASE 14

Kapitel 3
Uddannelse
beskæftigelse
og erhverv

VALBY MILJØ- AMBASSADØRER

HVEM

Beboere fra lokalområdet, Miljøpunkt Valby, Miljøpunkt Amager, Vestforbrændingen, Energi- og Vandværkstedet, Agent21, diverse sponsorer, boligsocial medarbejder

HVORNÅR

2009-2013 (herefter fortsætter aktiviteten på ad-hoc midler)

HVOR

Akacieparken, Valby (www.akacieparken.dk)

BAGGRUND

Valby Miljøambassadører er beboere med etnisk minoritetsbaggrund, som sætter fokus på at tænke grønt i hverdagen. De har modtaget undervisning i miljøproblematikker, som opstår i en husholdning. Denne viden formidler de videre til familie, naboer og venner.

Initiativet blev sat i værk, fordi de boligsociale medarbejdere ønskede at inddrage beboerne mere i det boligsociale arbejde. De ønskede at skabe et ressourcebaseret fællesskab, hvor beboerne kunne mødes om emner, de var engagerede i, og hvor de kunne bidrage. Samtidig havde boligområdet som mange andre større boligområder udfordringer i forhold til affaldshåndtering og skrald på fællesområder. Derudover var vandforbruget højt, og der var tilfælde af skimmelsvamp i lejligheder. Derfor blev det besluttet at inddrage beboernes ressourcer i miljøarbejdet i afdelingen.

Miljøambassadørkurset blev valgt, fordi det er et forløb, der arbejder ressourcebaseret med miljø og inddrager deltageres kompetencer. Kurset blev udviklet af Københavns Kommune i 2002 og har tradition for at aktivere målgrupper,

som er svære at nå med traditionelle oplysningskampagner, baseret på skriftligt materiale. Miljøambassadører spredte viden via samtaler, møder og personlige netværk.

PROJEKT

Deltagerne i kurset mødtes tolv gange i løbet af tre-fire måneder. De modtog undervisning, som gav dem en særlig viden om varme- og elforbrug, vandressourcer, affaldshåndtering, miljøvenlig rengøring og hudpleje samt formidling. Kurset vekslede mellem teori, praktiske eksempler og udflugter. Kvinderne i Akacieparken besøgte blandt andet et spildevandscenter, Vestforbrændingen og Energi- og Vandværkstedet. Denne sammensætning af læringsformer gav deltagerne en bred miljøbevidsthed og mulighed for at se den teoretiske viden omsat i praksis.

I projektperioden blev afholdt to miljøambassadørkurser og ét efteruddannelseskursus. På efteruddannelseskurset var der fokus på bredere miljøspørgsmål, som Københavns klimaplan, handlingsplanen i FN's Agenda21 samt miljø, økologi og klima på et overordnet niveau.

Når deltagerne havde gennemført kurset, modtog de et kursusbevis, og næste fase af arbejdet gik i gang. Deltagelse på kurset var gratis for den enkelte, da helhedsplanen betalte, men alle deltagere forpligtede sig til at videreformidle deres nyerhvervede viden om miljø i deres netværk. Det skete via mundtlig formidling, og i Akacieparken har deltagerne afholdt et-tre "homeparties" for deres bekendtskabskreds om miljørelaterede emner.

Deltagerne har også været med til at øge miljøbevidstheden i boligområdet via arrangementer og events. De har afholdt en "skodkampagne" for at opfordre rygere til at lade være med at smide cigaretskod på jorden. Miljøambassadørerne og børn fra boligområdet satte plakater og løbesedler op og uddelte gratis udendørs askebægre til beboernes altaner. Hvert år arrangerer gruppen af miljøambassadører desuden "Store oprydningsdag" i Akacieparken, hvor op til 70 beboere rydder op i og omkring boligområdet. Gruppen informerer også om miljørelaterede emner til events i lokalområdet, som sommerfester og kulturdage.

ERFARINGER

Deltagerne på kurset rekrutteredes af den boligsociale medarbejder. Hun arbejdede opsøgende i Akacieparken og samarbejdede med boligsociale medarbejdere i nabobebyggelser. Rekrutteringsarbejdet resulterede i en varieret kursistgruppe, der bestod af deltagere fra seks almene bebyggelser i lokalområdet. De yngste kursister var i 20'erne og de ældste pensionister. Nogle var vokset op i Danmark, og andre var kommet hertil for at blive gift, eller fordi de var flygtninge. Deres uddannelsesniveau varierede, og der var mange etniske minoritetsbaggrunde repræsenteret. De havde dog næsten alle det til fælles, at de var kvinder.

Kursisterne havde stort udbytte af, at undervisningen både indeholdt teori, praksis og ekskursioner, fordi det gav et bredt perspektiv på miljøproblematikker. Nogle af underviserne i kursusrækken var desuden erfarne miljøambassadører, som med tiden havde specialiseret sig i at undervise i miljøproblematikker. Deres undervisning forstærkede deltageres engagement i kurset, fordi de kunne spejle sig i underviserne og se, hvilke perspektiver kurset kunne indebære for deres personlige udvikling.

Også mange af deltageres børn havde glæde af kurset. Der var arrangeret børnepasning i et lokale ved siden af miljøambassadørernes undervisningslokale, og her fik børnene miljøopgaver, som regnestykker om vand og vandforbrug. Børnene deltog også i affaldskampagner, og de store børn var med på ekskursioner. Det betød, at de fik indblik i forskellige dele af miljøsektoren sammen med deres forældre. Energi- og vandværkstedet havde eksempelvis en eksperimenterende miljøskole, hvor børnene fik lov til at kravle ned i et kloaksystem. Det gav en ny vinkel på miljøspørgsmål.

Mange miljøambassadører deltager stadig i arrangementer og events. De har for eksempel en bod til sommerfester og festivaler i lokalområdet, hvor de informerer om miljøspørgsmål. De samarbejder også med boligorganisationens lokale driftsansatte; for eksempel i forbindelse med, at der kom nye skraldespande, som kræver, at beboerne sorterer deres affald på en ny måde. Nogle af de deltagere, som er faldet fra, er unge kvinder, der er begyndt på en videregående uddannelse. Man må dog antage, at de bringer deres viden om miljøspørgsmål med i nye sammenhænge.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Den boligsociale medarbejder bruger fem-otte timer om ugen, når kurserne står på.

Andre udgifter: Cirka 150.000 kroner til et uddannelsesforløb. Derudover har projektet modtaget sponsorgaver.

UDBYTTE

- 38 beboere er blevet uddannet som miljøambassadører.
- Alle deltagere har arrangeret et-tre "homeparties" for venner og familie om miljørelaterede emner. Mange har haft temaet "farlig kemi i husholdningen" eller "vandforbrug". Deltagerne har også delt deres viden om miljøspørgsmål via dagligdags samtaler.
- Miljøambassadørerne arrangerer events og aktiviteter i boligområderne, som for eksempel "Store oprydningsdag".
- Deltagerne har skabt netværk med hinanden. I processen er fordomme mellem forskellige minoritetsgrupper blevet nedbrudt.
- Deltagerne har været i dialog med boligorganisationens lokale drift – for eksempel om skimmelsvamp, og hvordan det kan forebygges.
- Mange deltagere har skiftet til mere miljøvenlige rengøringsmidler.
- Deltagernes børn har fået viden om miljørelaterede spørgsmål.
- Mange deltagere er blevet aktive i andre aktiviteter i boligområdet. Tre kvinder er blevet valgt til afdelingsbestyrelser. Andre er blevet lektiehjælper, arrangerer indsamlinger med videre.
- I Akacieparken smides mindre affald på grønne fællesarealer.

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Uddannelsen er baseret på en ressourcebaseret tilgang. Den tager udgangspunkt i, at alle beboere har ressourcer, som kan sættes i spil i afdelingen, til glæde for både den enkelte og for fællesskabet. Den tilgang er det vigtigt at holde fast i.

1. Inddrag beboere og institutioner fra hele lokalområdet, og ikke blot fra afdelingen. Det skaber dynamik i kursistgruppen og åbner efterfølgende for at kunne igangsætte aktiviteter og arrangementer i forskellige sammenhænge.
2. Tænk over kommunikationsformen. Husk, at mange i målgruppen primært kommunikerer mundtligt, og ikke skriftligt.
3. Skab gode rammer om undervisningen og sørg for børnepasning. Inddrag også børnene i arbejdet på en stimulerende måde og invitér de større børn med på ekskursioner. Det skaber basis for, at børn og forældre kan diskutere med hinanden efterfølgende.

LÆS MERE OM UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE

Fritidsjobkonsulenterne på Sjælør Boulevard i Kongens Enghave, København, som hjælper unge i fritidsjob (case 1).

Mind Your Own Business i Tingbjerg, København, hvor drenge med etnisk minoritetsbaggrund støttes i at etablere en mikrovirksomhed (case 2).

Aktivt liv i Randers Nordby, som skaffer førtidspensionister i ordinært arbejde, praktik og frivilligt arbejde (case 9).

Forældre er vigtige i Munkebo, Kolding, som skaber bedre rammer om unges valg af ungdomsuddannelse (case 5).

Ugeplan i Brønderslev, som skaber struktur i hverdagen hos udsatte familier, og understøtter deres uddannelse og job (case 10).

Fotograf: Alex Tran

Fotograf: Jan Granup

Fotograf: Helene Bagger

Fotograf: Alex Tran

Her smiler
og hilser vi på hinanden

4

BEBOERNETVÆRK, INDDRAGELSE OG DEMOKRATI

Denne indsats understøtter beboernetværk, inddragelse og demokrati i boligområdet. Indsatsen styrker den sociale infrastruktur i et udsat boligområde og rustet den enkelte beboer til at deltage aktivt i det lokale liv.

Kapitlet indeholder fem cases:

15

Projektspirer

I Horsens har "Projektspirer" fokus på at tilføre beboerne ny viden og styrke lokale netværk. Beboerne gennemgår et formaliseret uddannelsesforløb, som giver dem kompetencer til at udvikle og gennemføre projekter i udsatte boligområder. Initiativet skaber samtidig netværk mellem beboere i og udenfor udsatte boligområder.

16

Ungeråd i Høje Gladsaxe

I Høje Gladsaxe får unge viden om og erfaringer med nærdemokrati. De unge skaber aktiviteter, som børn og unge i boligområdet efterspørger og bidrager derigennem til at skabe et bedre miljø for børn og unge lokalt. Ungerådet italesætter også den samlede børn- og ungegruppes behov og ønsker for voksne i afdelingsbestyrelser og foreninger.

Kapitel 4

Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

17

Den spiselige afdeling

I Fuglekvarteret i København i anlagde beboere en fælles gårdhave med blomster og grøntsager. Processen blev faciliteret af en boligsocial medarbejder. Arbejdet styrkede beboernetværk i afdelingen, øgede ansvarsfølelsen for området og skabte et bredere beboerengagement i beboerklub og afdelingsbestyrelse.

18

Bydelsmødre

"Bydelsmødre" er et uddannelsesforløb målrettet kvinder med etnisk minoritetsbaggrund i Albertslund Nord. "Bydelsmødrene" uddannes til at hjælpe andre kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, som bor i boligområdet, med at håndtere forskellige hverdagsproblematikker.

19

Larm i gården

I Aldersrogade i København adresserer "Larm i gården" støjkonflikter mellem naboer og styrker et bæredygtigt fællesskab i afdelingen. En boligsocial medarbejder igangsatte en konfliktløsningsproces, som blandt andet indeholdt en forumteaterforestilling, og som igangsatte en dialog imellem partnerne i konflikt.

OM "BEBOERNETVÆRK, INDDRAGELSE OG DEMOKRATI"

Stærke *beboernetværk* danner fundamentet for et lokalt fællesskab. Når naboer kender hinanden forebygges nabokonflikter, og trygheden og sammenhængskraften i boligområdet øges. Levende beboernetværk skaber også aktiviteter og lokalt liv. Det er med til at styrke den fælles identitet i et udsat boligområde.

Få inspiration til at strukturere dit inddragelsesarbejde her:
www.boligsocialnet.dk/helhedsplanens-abc/beboerinddragelse

Beboerne *inddrages* i udviklingen af deres boligområde. De har mulighed for at komme til orde og har medbestemmelse i forhold til indsatser i en helhedsplan. Beboerinddragelsen er vigtig af flere årsager. Dels, fordi indsatserne er målrettet beboerne, og det derfor er vigtigt at tilrettelægge arbejdet på en måde, som tager højde for deres behov. Og dels, fordi beboernes idéer og ressourcer er afgørende at sætte i spil for at skabe en positiv udvikling i boligområdet. Når beboernes behov, idéer og ressourcer integreres i det boligsociale arbejde, skabes tillid og engagement, og flere beboere bliver motiveret til at deltage i frivilligt arbejde. Det har stor betydning i et udsat boligområde præget af svage sociale og økonomiske strukturer. Det har også betydning for den enkelte beboer, som via det frivillige arbejde får kompetencer og selvtillid.

Demokratiske fora er essentielle både i og udenfor udsatte boligområder. De skaber rammer om debat, dialog og samarbejde og giver den enkelte mulighed for at få indflydelse. I udsatte boligområder udgør det lokale beboerdemokrati de formelle demokratiske rammer om afdelingens boligsociale arbejde. Boligafdelingens bestyrelse spiller således en central rolle i formuleringen af, hvilke indsatsområder helhedsplanen skal arbejde med, og bestyrelsen er en nær samarbejdspartner for de boligsociale medarbejdere. Derudover findes andre demokratiske fora i boligområdet som foreninger og netværk. De understøttes af det boligsociale arbejde, hvis der er behov for det.

Kapitel 4
Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

PROJEKTSPIRER – BORGERUDDANNELSE

HVEM

Borgere i Horsens, skiftende lokale samarbejdspartnere som ungdomsskole, sundhedspersonale eller Økologiens Have, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

Juni 2012-igangværende

HVOR

Horsens (www.imaginehorsens.dk)

BAGGRUND

Projektspirer uddanner borgere til at udvikle udsatte boligområder via borgerdrevne projekter. Initiativet blev udviklet i forbindelse med etableringen af et nyt boligsocialt fællessekretariat i Horsens. Sekretariatet ønskede at have fokus på succeser og ressourcer i boligområder og at skabe grobund for bæredygtige, beboerdrevne projekter. Målet var, at beboerne skulle udvikle projekter, og at deres viden og motivationer skulle være motoren for udviklingen af det sociale liv i boligområderne.

Medarbejderne fandt inspiration i metoderne "*Appreciative Inquiry*" (AI) og "*Asset Based Community Development*" (ABCD). Appreciative Inquiry betyder 'anerkendende og værdsættende tilgang' og sætter det, der lykkes og fungerer, i centrum. Det, borgerne anser for værdifuldt, er udgangspunktet for ny udvikling.

ABCD betyder 'ressourcebaseret udvikling af lokalområder'. Metoden går kort fortalt ud på at kortlægge alle ressourcer i et lokalområde og forbinde dem på nye måder.

PROJEKT

Uddannelsesforløbet strækker sig over 25 timer. Borgerne arbejder med kompetenceudvikling, projektstyringsredskaber, ejerskab og netværksdannelse.

Deltagerne arbejder med temaer, som helhedsplanen sætter fokus på, såsom "sundhed" eller "netværk". Indenfor disse rammer udvikler deltagerne egne projektidéer, som de efterfølgende arbejder med at kvalificere. Da idé- og projektudviklingen er grundstenene i uddannelsesforløbet, er det nødvendigt, at deltagerne har ressourcer og lyst til at starte eget projekt.

Alle forløb består af undervisning om projektarbejde, som de boligsociale medarbejdere underviser i. Derudover udvikles undervisningsmoduler til hvert forløb, som tilfører deltagerne specifik viden om temaet eller deltagergruppen. Er temaet "sundhed" underviser lokale samarbejdspartnere, som har faglige kompetencer på sundhedsområdet.

Hvert hold består af 7-12 personer, som bor i eller udenfor boligområdet. Intentionen er at få en mangfoldig sammensætning på alle hold, og derfor har deltagerne forskellige baggrunde og bor i forskellige dele af byen. De idéer, deltagerne arbejder med, skal udvikles, så de er til gavn for boligområdet.

De første hold har blandt andet udviklet projektet "*fællesspisning +50*", som adresserer et behov for netværks- og kontaktskabelse imellem beboere, der er ældre end 50 år. Et andet eksempel på et udviklet projekt er: "*Ud i naturen*", som arrangerer dagsture til det lokale naturcenter for børn og voksne.

ERFARINGER

Projektet har mange konkrete erfaringer med, hvordan uddannelsen bedst tilrettelægges. Inden uddannelsesstart afholder de boligsociale medarbejdere en samtale med alle, som ønsker at deltage. Her forventningsafstemmer medarbejderne med de interesserede, og dette har vist sig at være meget givtigt. Ikke alle har ressourcerne til at gennemføre et projekt, og det er vigtigt at få afklaret, inden projektet går i gang. Samtalen kan også bruges til at rekruttere flere deltagere via de interesseredes netværk.

Når kurset er begyndt, er det essentielt, at deltageres ideer er i fokus, og at ejerskabet er placeret hos deltagerne. Det er vigtigt, at uddannelsen ikke strækker sig over for lang tid, da energien trækkes ud af projektet, hvis forløbet bliver for langstrakt. Det optimale er et komprimeret projekt, som afholdes over et par weekender og eftermiddage (to-tre uger). Både kursusafholdere og deltagere har glæde af, at uddannelsen udføres med seriøsitet, samt at der er en kursusplan og et kursusbevis.

Deltagerne arbejder med deres idéer i grupper for at hjælpe hinanden med at videreudvikle den enkeltes idéer. De lærer blandt andet at kortlægge ressourcer i et område. På den måde bliver de bevidste om de netværk, som findes i området, og om hvilke personlige netværk, de kan bruge i de projekter, de udvikler.

Deltagerne får også projektstyringsværktøjer, som kan hjælpe dem med at overskue deres projekt, når de fører det ud i livet. Det er dog vigtigt at være indstillet på, at ikke alle udfører et projekt efter uddannelsen. Nogle får nyt arbejde eller starter på en uddannelse, og andre magter ikke at implementere en idé eller et projekt alene. Disse deltagere kan man eventuelt motivere til at opføre en forening, der arbejder med samme emneområde, så ideerne lever videre.

Efter hvert hold er det en god idé at evaluere forløbet og såvidt muligt bevare kontakten til deltagerne efterfølgende.

Kapitel 4

Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Hvert uddannelsesforløb kræver cirka to medarbejdere i to uger, inklusive tid til forberedelse og opfølgning. Konceptet blev udviklet løbende igennem cirka seks måneder, hvor medarbejderen også løste andre opgaver.

Andre udgifter: Kurserne er meget billige, fordi materialerne er enkle og eksterne oplægsholdere findes blandt samarbejdspartnere, som ikke skal aflønnes. Kurserne afholdes i boligselskabernes lokaler. Der bruges ca. 3.000 kroner på PR. Derudover kommer udgifter til forplejning. Videreudviklingen af projekter finansieres igennem en udviklingspulje.

UDBYTTE

- Deltagere får kompetencer til at udvikle egne projekter i boligområderne
- Deltagere skaber både enkeltstående events og kontinuerlige projekter, som er beboerdrevne
- Uddannelsen giver borgere et nyt netværk
- Projekterne, som bliver ført ud i livet, er til gavn for boligområdet
- Projekterne involverer beboere i området i projektet, herunder også resourcesvage beboere
- Der er skabt mulighed for, at man kan søge penge fra en udviklingspulje, når man skal starte sit projekt, så det er muligt at komme fra tanke til handling

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Konceptet kan udvikles i andre byer. Man skal dog holde sig for øje, at kurset skal tilpasses boligområdet og helhedsplanens fokuspunkter.

1. Sørg for at formidle og holde fast i konceptet og metoden – vær sikker på, at alle forstår tilgangen.
2. Gør klart, hvad du som medarbejder kan bidrage med, og ikke bidrage med. Og giv slip, så du ikke ender med at få ansvaret for deltageres projekter.
3. Brug tid på at forventningsafstemme i samtalen inden uddannelsesstart. Det er vigtigt at klargøre, hvad uddannelsen indebærer, og hvilket udbytte deltagerne får.

CASE 16

Kapitel 4
Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

UNGERÅD I HØJE GLADSAXE

HVEM

Frivillige unge (16-25 år), diverse lokale samarbejds-partnere, en boligsocial medarbejder

HVORNÅR

2012-2016

HVOR

5 boligafdelinger i samme helhedsplan i Høje Gladsaxe (www.hojegladsaxe.dk)

BAGGRUND

Ungerådet udvikler unges demokratiske kompetencer og skaber rammer for konstruktive ungefællesskaber i boligområdet.

Projektet er igangsat for at skabe muligheder for, at unge kan være medskabere af en demokratisk kultur i boligområdet. Almene boligområder har dybe rødder i en demokratisk tradition. Beboere træffer i fællesskab mange beslutninger om, hvordan deres afdeling skal drives og udvikles. Det sker både til afdelingsmøder for alle beboere og i afdelingers bestyrelser. Derudover deltager mange beboere i uformelle netværk og foreninger i boligområdet. De står for at arrangere sociale aktiviteter og udfolder undervejs demokratiske kompetencer som dialog og tolerance.

Ungerådet i Høje Gladsaxe skal på lang sigt stimulere unges lyst til at deltage i afdelingsbestyrelserne i området. På kort sigt skal projektet skabe rammer for konstruktive ungefællesskaber i boligområdet og hjælpe unge med at skabe aktiviteter for børn og unge i boligområdet. Derigennem skal de skabe liv, inspirere andre unge til at engagere

sig i boligområdet, samt udvikle egne demokratiske kompetencer, som de kan bruge i mange sammenhænge.

PROJEKT

Ungerådet består af 12 mænd og kvinder i alderen 16-25 år, som repræsenterer hele boligområdet. De unge blev udpeget af en boligsocial medarbejder, som kendte de unge igennem andre projekter i helhedsplanen, de havde deltaget i, for eksempel lommepengeprojekter. Relationerne imellem unge og medarbejder gav ungerådet et solidt fundament og medvirkede til, at det kom godt fra start.

De unge låner et lokale i den kommunale ungdomsklub, hvor de mødes to gange om måneden til obligatoriske møder. Her planlægger de en bred vifte af aktiviteter for børn og unge i boligområdet. Der er afholdt en fodboldturnering i regi af ungerådet. Til påske står de unge for en påskejagt, hvor de gemmer chokoladeæg i bebyggelsen, som børn og deres forældre går på jagt efter. Efterfølgende kåres en vinder. Ungerådet deltager også på en årlig kulturel markedsdag, hvor de blandt andet har boder med dåsekast og andedam. Medlemmer fra ungerådet er desuden blevet uddannede til idrætsinstruktører og er medansvarlige for sportsaktiviteter i området. Andre unge hjælper ungerådets medlemmer med at arrangere aktiviteterne på ad-hoc basis.

Aktiviteterne blev tidligere afholdt af de boligsociale medarbejdere. Da ungerådet blev dannet, lærte medarbejderne ungerådets medlemmer op, så de gradvist kunne overtage ansvaret for dem.

Projektet arbejder også på, at de unge skal udvikle nye projekter. Første skridt i den proces har været at opbygge en foreningsstruktur, som arbejdet kan foregå indenfor. Foreningen har afholdt en generalforsamling, hvor de unge valgte en formand, en næstformand og en kasserer. De unge har også været på besøg hos Københavns Projektrådgivning sammen med den boligsociale medarbejder for at få rådgivning om forløbet. Medarbejderen har desuden hjulpet ungerådet med at skrive ansøgninger om fondsmidler til idrætsprojekter.

Københavns kommune
tilbyder rådgivning til
unge projektmagere i
alderen 15 – 30 år.

www.kulturogfridid.kk.dk/kraftverket/projektrådgivning

ERFARINGER

I dette projekt har det fungeret godt, at deltagerne er blevet håndplukket blandt unge, den boligsociale medarbejder allerede kendte og havde tillid til. De unge er energiske og motiverede for at yde en indsats, og det har skabt en dynamisk gruppe, som der kan stilles krav til. Det har også sat en seriøs standard for ungerådet, der bliver selvforstærkende, da det tiltrækker andre unge, der ønsker udfordringer.

Selv om gruppen er stærk og motiveret, har medarbejderen brugt meget tid på at hjælpe den i gang. Særligt i begyndelsen deltog han i rådets møder og var med til at strukturere dem. Efterhånden som de unge blev mere mødeerfarne, nedtonede han sin rolle, og gruppen blev mere selvkørende. Medarbejderen har også opbygget en god relation til hver enkelt ung. Det giver ham mulighed for at følge den unges udvikling tæt, og den unge er tryk ved at søge hjælp, hvis det er nødvendigt.

Det har været et centralt element i etableringen af ungerådet at fundere arbejdet i de unges ønsker. Det fastholder motivationen hos de unge, at de har stor indflydelse på aktiviteterne, og at de oplever personlig udvikling. En del af denne udviklingsproces indebærer, at de unge tilføres viden og værktøjer. De har blandt andet været på fundraisingkursus, lært programmet In-Design og været på en kursusweekend, hvor de fik grundlæggende viden om at danne og drive en forening.

Parallelt med opkvalificeringen af ungegruppen har medarbejderen haft opmærksomheden rettet imod at skabe en interessant fortælling omkring ungerådet. Han og de unge har skabt synlighed omkring rådet ved at italesætte de gode historier fra arbejdet og ved at skabe en visuel identitet med T-shirts etc. Det synliggør rådet og værdien af de unges arbejde – også overfor voksne.

Kapitel 4

Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

RESSOURCFORBRUG

Arbejdstid: En boligsocial medarbejder bruger en-to timer dagligt. I opstartsfasen (en måned) brugte han 70 procent af sin tid på projektet. Herudover er der investeret megen tid i at opbygge relationer og tillid i tidligere projekter.

Andre udgifter: Ungerådets aktiviteter betales af de aktivitetsmidler, der i forvejen var afsat til børn- og ungeaktiviteter.

UDBYTTE

- Frivillige unge arrangerer synlige aktiviteter til glæde for børn og unge i området
- En gruppe af unge er involveret i arrangementerne på ad-hoc basis
- Der er skabt et talerør for den samlede ungegruppe, så unge kan komme i dialog med for eksempel afdelingsbestyrelser. Dermed styrkes nærdemokratiet
- Der er skabt et stærkt ungeråd, hvor deltagerne udvikler demokratiske kompetencer
- Ungerådets indsats frigiver medarbejderressourcer og gør det muligt at løse flere opgaver i boligområdet
- De unge fungerer som rollemodeller for andre unge og børn

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Find en balance imellem at være tålmodig med de unge og at udfordre dem. De skal være klar til at løfte opgaverne, men skal samtidig opleve en fremdrift i deres egen og rådets udvikling.

1. Giv de unge en gulerod i kraft af muligheder for personlig udvikling, samt udvikling af beslutningskompetencer og ansvar i boligområdet
2. Understøt de unges organisering ved sammen at aftale faste mødetider, konkrete arbejdsopgaver og klar struktur, så alle ved, hvad de skal foretage sig. Kontakt eventuelt andre ungeråd, som I kan udveksle erfaringer med.
3. Vælg nogle unge og en medarbejder som brænder for sagen. Arbejdet hviler på engagement, og det er vigtigt at alle trives med opgaven. Det er også vigtigt, at udvise tillid til de unge. Det indebærer at overdrage arbejdsopgaver til de unge, så snart de er klar til det.

CASE 17

Kapitel 4 Beboernetværk inddragelse og demokrati

DEN SPISELIGE AFDELING

HVEM

30 voksne beboere (22-92 år), 20 børn, afdelingsbestyrelse, boligorganisationens lokale driftspersonale (på frivillig basis), gartner, workshopledere, børn- og unge medarbejder, boligsocial projektleder

HVORNÅR

September 2012-Januar 2014

HVOR

Fuglekvarteret, København NV (www.beboerprojekt-puls.dk)

BAGGRUND

I *Den spiselige afdeling* anlagde beboere og en boligsocial medarbejder i fællesskab en gårdhave med blomster og grøntsager. Arbejdsprocessen skabte dialog, netværk og beboerengagement i gården og afdelingen, samtidig med den forskønnede gården.

Baggrunden for initiativet var, at en afdeling var præget af uro og manglende sammenhold. Der var 140 husstande, men kun medlemmer fra tre husstande var med i afdelingsbestyrelsen, ligesom kun få beboere deltog i fælles aktiviteter. Beboerne talte ikke meget med hinanden i hverdagen, og konflikter gentog sig i den fælles gård uden at beboerne fandt en løsning.

Gårdens indretning bar præg af, at den skulle være enkel at vedligeholde. Der var små legepladser og græsplæner, men gården var ribbet for hjemlige komponenter, som kunne invitere til, at beboerne satte deres præg på en konstruktiv måde.

Kapitel 4

Beboernetværk inddragelse og demokrati

En naboskabsundersøgelse giver indblik i, hvordan naboskabet fungerer i et område. Mange anvender naboskabet.dk i undersøgelsen

Naboskabet.dk er et gratis, digitalt analyseværktøj, der er udviklet med økonomisk støtte fra bl.a. Landsbyggefonden.
www.naboskabet.dk

Helhedsplanen var forholdsvis ny, og de ansatte havde kun få relationer i afdelingen. Samtidig var projektlederen nyansat og stod foran at skabe det netværk af relationer, der gør det muligt at udvikle bæredygtige projektsamarbejder med beboere.

PROJEKT

Den spiselige afdeling startede med en naboskabsundersøgelse. Dermed fik den nyansatte medarbejder en god anledning til at komme i kontakt med mange beboere og mulighed for at afdække beboernes tilfredshedsniveau. Der blev skabt relationer og udvekslet viden, som skabte tillid, og formede fundamentet for et projekt, der var forankret hos beboerne.

Den første fælles aktivitet var en ugentlig fællesspisning, bestående af supper lavet af årstidens grøntsager. 30-40 børn og voksne deltog i arrangementet, som medarbejderen stod for, og som foregik i gården eller i fælleshuset. I forbindelse med fællesspisningen planlagde beboere og medarbejder den kommende høvesæson, og i det tidlige forår gik de i gang med at bygge et fælles drivhus og anlægge fælles blomsterbede. Beboerne byggede også store plantekasser, som var private i den forstand, at de beboerne, der byggede dem, havde ret til at plante og høste grøntsagerne i dem. I forbindelse med arbejdet blev nedsat en havegruppe bestående af seks beboere.

I løbet af sommeren foregik forskellige aktiviteter i gården, blandt andet fremstillede beboerne deres egen paradisæble-gele. Der blev også bygget et mobilt udekøkken, som helhedsplanens ansatte bruger i andre afdelinger.

Efter høsten blev plantekasserne plantet til med rug, og en fra havegruppen påtog sig at vedligeholde det fælles drivhus vinteren over. De seks medlemmer af havegruppen vedligeholdte plantekasserne i fællesskab.

ERFARINGER

En langsommelig arbejdsproces, hvor beboerne var inddraget i mange elementer af planlægnings- og arbejdsprocessen, bar frugt. Mange nye beboere blev aktive i afdelingens liv, og næsten alle holdt fast i havearbejdet. Der var udbredt stolthed og tilfredshed med både proces og resultat blandt voksne og børn, da projektet var slut.

I begyndelsen skulle projektlederen dog lægge et stort arbejde i at ryste gruppen sammen. Ifølge planen, skulle drivhuset som det første bygges i marts. Da marts mod forventning var kold og fuld af sne, var det dog krævende at motivere den nyetablerede gruppe til at møde op. Der var brug for, at alle aftaler blev overholdt og arbejdsdage ikke blev aflyst for at fastholde den skrøbelige tillid og engagementet.

Efterhånden som beboerne lærte hinanden at kende og vejret blev bedre, gik arbejdet lettere. Det praktiske arbejde med at lave mad, bygge drivhus og anlægge bede i fællesskab gav beboerne "et fælles tredje" at mødes om. Efterfølgende fortalte beboerne, at det var let at falde i snak over arbejdet, og mange nye relationer opstod undervejs. Aktiviteterne var også velegnede til at bringe beboere med forskellige etniske baggrunde sammen – måske fordi man kan glædes over arbejdet og udveksle viden om grøntsager, uanset om man er vokset op i en lille by i Jylland eller Afghanistan.

Det hårde fysiske arbejde var dog en stor udfordring for beboere med fysiske sygdomme. Disse beboere bidrog i stedet med kaffe og kage og bidrog til den gode stemning.

En børn- og ungemedarbejder bidrog også til arbejdet med jævne mellemrum. Igennem samarbejdet med forældre og børn skabte han også nye relationer i afdelingen, som han kunne sætte i spil i forhold til andre aktiviteter for børn og unge i boligområdet.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: En fuldtids projektleder. En børn-og ungemedarbejder medvirkede i udvalgte dele af arbejdsprocessen.

Andre udgifter: 160.000 kroner til materialer.

UDBYTTE

- Mange nabokonflikter blev løst, og der kom ro og hyggelige aktiviteter i gården
- Gårdrummet blev forskønnet med grøntsager og planter
- Beboernetværkene i afdelingen blev styrket betragteligt. Flere beboere kender og taler med hinanden i hele gården
- Beboernes engagement i afdelingens liv blev forøget
- Beboerne fik større ejerskab til gården, som de nu passer bedre på
- Det lokale driftspersonale fra boligorganisationen sparer tid på at passe bede og blomster, som beboerne tager sig af
- Øget naturforståelse blandt beboere
- Øget frivillighed og styrket beboerdemokrati i form af flere medlemmer i afdelingsbestyrelsen og oprettelsen af en havegruppe
- Øget samarbejde på tværs af kulturer
- De ansatte formede relationer til beboere, som de kan sætte i spil i forbindelse med andre projekter

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Det er vigtigt, at beboerne føler ejerskab for projektet. Den spiselige afdeling havde succes med dette ved så vidt muligt at tilgodese både individuelle og kollektive behov blandt beboerne.

1. Det er centralt at have viden om havebrug under de givne omstændigheder.
2. Involvér beboere i beslutnings- og planlægningsprocessen ved at gøre det relevant for deres hverdag og bygge på deres motivationer, kompetencer og interesser. Vær tålmodig i denne del af arbejdet.
3. Sørg for at opbygge relationer til beboere, inden du går i gang.

CASE 18

Kapitel 4 Beboernetværk inddragelse og demokrati

HVEM

Kvindelige beboere, undervisere til uddannelsesforløbet, netværksgruppe bestående af sundhedsplejersker, familierapeuter, integrationskonsulent, medlem af integrationsrådet og den boligsociale koordinator

HVORNÅR

November 2013-marts 2014

HVOR

Albertslund Nord (www.albertslundnord.dk/abc)

BAGGRUND

Bydelismødre er kvinder, som hjælper andre kvinder i deres boligområdet med at løse forskellige problemstillinger. Initiativet er målrettet ressourcestærke kvinder med etnisk minoritetsbaggrund.

Initiativet pågår i mange boligområder rundt omkring i landet, og konceptet er udviklet med inspiration fra Tyskland. Albertslund Nord besluttede at uddanne bydelismødre af flere årsager. Man ønskede at styrke familier med etnisk minoritetsbaggrund, som oplever udfordringer i relation til det danske samfund. Derudover havde beboerrepræsentanterne i helhedsplanens styregruppe et ønske om at engagere flere etniske minoritetsbeboere i de boligsociale aktiviteter og på sigt i beboerdemokratiet.

PROJEKT

Bydelsmødre uddannes igennem et uddannelsesforløb i boligområdet. Forløbet strækker sig over 16 moduler, som kvinderne gennemgår i løbet af fire måneder. De 12 kvinder (30-55 år) i Albertslund Nord mødtes en gang om ugen. Hver undervisningsgang tog udgangspunkt i et af temaerne: "børn & familie", "sundhed", "samfundet" og "Bydelsmødrenes principper". Bydelsmødrenes principper er: samtale, brobygning og netværk. Samtalen er udgangspunktet for bydelsmødrenes møde med kvinderne i deres lokalområde. Bydelsmødrene besøger kvinder og taler med dem om emner, som er relevante for den besøgte kvinde. Bydelsmødrene har tid, de lytter og de kan ofte tale samme modersmål som kvinden. Samtalen foregår ligeværdigt og i øjenhøjde.

Nogle af disse kvinder har brug for hjælp til at blive introduceret til tilbud i lokalområdet. Bydelsmødre informerer om og henviser for eksempel til kommunale tilbud, foreningslivet og andre arrangementer. Bydelsmødre kan også deltage sammen med kvinden. Bydelsmødrene foretager altså ikke selv rådgivning, men bygger bro til andre instanser, som kan. Derudover skaber bydelsmødre netværk for kvinder i boligområdet. Bydelsmødrene afholder sociale arrangementer som caféaftner, hvor alle deltagere diskuterer, reflekterer, udveksler erfaringer og opbygger nye venskaber.

Bydelsmøruddannelsen afsluttes med en diplomoverrækkelse og en kick-off-fest som markerer gruppens arbejde og sætter fokus på initiativet. Derefter fortsætter bydelsmødrene i et frivilligt netværk, og forhåbningen er, at det munder ud i stiftelsen af en frivillig forening.

For at vedligeholde netværket skal bydelsmødrene mødes med den boligsociale medarbejder til erfaringsudveksling en gang om måneden. Det skal skabe rammer for at diskutere svære problemstillinger og for at deltagerne kan sparre med hinanden. Kvinderne skal også kunne foreslå oplæg om emner, de har brug for at vide mere om.

Kendskabet til bydelsmødrene udbredes både af bydelsmødrene selv, af de boligsociale medarbejdere og af ansatte i kommunen. Bydelsmødrene udbreder således kendskabet i bolig- og lokalområdet via deres eget netværk. Derudover afholdes et åbent hus i boligområdet med uforpligtende mulighed for at stifte nærmere bekendtskab med initiativet. Endelig oplyser diverse ansatte i kommunale forvaltninger

som sundhedsplejersker, jobkonsulenter og socialrådgivere om initiativet i relevante sammenhænge.

ERFARINGER

Deltagerne på uddannelsesforløbet repræsenterede en bred gruppe af kvinder. I rekrutteringen blev lagt vægt på at udvælge kvinder, som var ressourcestærke, udadvendte, havde tid og var villige til at prioritere den frivillige opgave. Deres baggrund og uddannelseskompetencer var imidlertid forskellige, og derfor oplevede de uddannelsesforløbet forskelligt. Nogle kvinder følte sig mere udfordret end andre, men alle tilegnede sig den grundlæggende viden.

Al undervisning foregik på dansk, og de kommende bydelsmødre skulle kunne deltage i diskussioner på dansk. Det var også et krav, at kvinderne deltog aktivt i kurset og havde en fremmødeprocent på 80-90 procent. Det blev understøttet ved, at den boligsociale medarbejder tilbød børnepasning under undervisningen.

Nogle undervisere på forløbet var repræsentanter fra projektets netværksgruppe i Albertslund Nord. Andre var eksterne undervisere med en særlig ekspertise. Det er meget vigtigt at forventningsafstemme med undviserne, så de kender til målgruppen, ved hvad der forventes af dem, og har indblik i, hvordan undervisningen med fordel kan tilrettelægges. I dette arbejde havde den boligsociale medarbejder stor glæde af de undervisningsmanualer, som Bydelsmødrenes Landsorganisation har udarbejdet.

Den boligsociale medarbejder brugte meget tid på at skabe gode relationer mellem de kommende bydelsmødre. Det sociale kit i gruppen var afgørende for, at alle kvinder gennemførte uddannelsesforløbet. Deltagerne følte sig godt tilpas og var trygge ved at sparre med hinanden. Det gode netværk, som blev oparbejdet igennem uddannelsesforløbet skal blandt andet vedligeholdes via den månedlige erfaringsudveksling, den boligsociale medarbejder planlægger at arrangere. Uddannelsesforløbet er dog afsluttet for nylig (marts 2014), så der foreligger endnu ikke erfaringer fra denne del af arbejdet.

Bydelsmødrenes Landsorganisation er en privat organisation, som er placeret under den almennyttige non-profit fond: Fonden for Socialt Ansvar. Bydelsmødrenes Landsorganisation arbejder for at styrke og synliggøre Bydelsmødrene og deres indsats. Læs mere her: www.bydelsmor.dk

Kapitel 4

Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Den boligsociale medarbejder anvendte cirka 14 timer om ugen i rekrutteringsfasen og 7-10 timer under kursusforløbet.

Andre udgifter: Cirka 20.000 kroner til kursusforløbet.

UDBYTTE

- Bydelsmødrene kan bruge deres viden om at være en kvinde fra en etnisk minoritet til at skabe kontakt og tillid til kvinder, som har brug for støtte
- Bydelsmødrene styrker brobygning mellem mindre ressourcestærke minoritetskvinder og familier
- Bydelsmødre kan fange problemstillinger, der har brug for bevågenhed, men som det kommunale system har svært ved at få viden om og/eller håndtere på grund af kulturelle, sproglige eller vidensmæssige barrierer
- Bydelsmødrene kan opfange problemstillinger, der er vanskelige for den enkelte kvinde eller familie at løse, men som ikke er alvorlige nok til at blive en sag for myndighederne
- Bydelsmødrene bliver tilført ny viden
- Bydelsmødrene får øget selvtillid
- Bydelsmødrene bidrager med frivilligt arbejde i boligområdet. Det er forhåbningen, at dette skaber grobund for samarbejde med andre frivillige beboere i boligområdet, samt at nogle af deltagerne på sigt ønsker at involvere sig i det lokale beboerdemokrati.

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Dette projekt hviler på samarbejde imellem mange forskellige parter i et boligområde. Forskellige typer af netværk indgår i arbejdet, og det er vigtigt at erfaringsafstemme imellem alle parter.

1. Afsæt tid til rekrutteringsfasen. Det er vigtigt at afklare, hvilke kompetencer I ønsker at prioritere og at stille krav til eventuelle deltagere.
2. Dan en netværksgruppe fra starten. Det skaber synergi at etablere samarbejdet med kommunale parter allerede i opstartsfasen, ligesom en forankring i kommunen skaber et mere robust projekt, som får en større rækkevidde.
3. Afsæt tid og ressourcer til PR, så snart kurset er slut. Det er vigtigt at prioritere synlighed af projektet umiddelbart efter lanceringen af Bydelsmødrene.

CASE 19

Kapitel 4 Beboernetværk inddragelse og demokrati

LARM I GÅRDEN

HVEM

Forumteater, 50-60 beboere i alderen 13-90 år, børnepassere, administrative medarbejdere i Lejerbo, afdelingsbestyrelse, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

Marts-august 2013

HVOR

Den grønne trekant, København (afd248-0.lejerbo.dk)

BAGGRUND

Larm i gården skaber dialog og håndterer konflikter imellem beboere. Initiativet sikrer et mere bæredygtigt fællesskab i afdelingen.

Larm i gården er et stort problem, fordi selv dæmpet larm i gården høres tydeligt i lejlighederne, på grund af gårdens og bygningernes konstruktion. I sommermånederne mødes nogle beboere i gården til sent på aftenen; børn spiller fodbold, unge kører på knallerter og voksne snakker. Disse beboere kommer i konflikt med de beboere, der ønsker ro i gården klokken 21, sådan som husordenen foreskriver. Derfor besluttede helhedsplanen at arbejde med problemet fra forskellige vinkler.

Kapitel 4

Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

PROJEKT

Den første del af initiativet indebar, at boligsociale medarbejdere i samarbejde med afdelingsbestyrelsen skrev et husstandsomdelt brev om, at alle skulle respektere husorden og undlade at larme efter kl. 21. Derefter kontaktede de et forumteater, som blev sat ind i problemstillingen. På den baggrund udviklede de teaterforestillingen *"Vi bor tæt"*, som blev vist i afdelingens fælleshus.

I ugerne op til teaterforestillingen udførte en boligsocial medarbejder et stort rekrutteringsarbejde. Hun aktiverede alle relevante netværk i bebyggelsen og bad dem om at sprede budskabet. Hun gjorde en særlig indsats for, at også de grupper, som larmede, blev informerede. Derudover udviklede hun en quiz, som hun afholdt på et loppemarked i bebyggelsen, en uge før teaterforestillingen. Quizzen handlede om naboskab og husorden og behandlede emnet humoristisk. Et spørgsmål lød for eksempel: *"Hvornår skal der være ro i gården – klokken 14, klokken 21 eller klokken 03?"* Vinderen af quizzen blev udtrukket til teaterforestillingen, og præmierne var spil, beboerne kunne spille med deres nabo.

Teaterforestillingen blev indledt ved, at nogle skuespillere spillede bongotrommer i gården. Derefter spillede de den første scene om en støjkonflikt. Det fik beboerne ud på altanerne og efterfølgende med op i beboerhuset, hvor forestillingen fortsatte. I lokalet ved siden af var der tilbud om børnepasning til de mindste børn.

Forestillingen var interaktiv. Skuespillere præsenterede en tilspidset eller problematisk situation, og med jævne mellemrum trådte en facilitator ind på scenen og inddrog publikum i beskrivelsen og løsningen af konflikten. Facilitatoren i dette forumteater var uddannet konfliktmægler, og konfliktmægling var en integreret del af forestillingen. Nogle af de beboere, som havde været i konflikt, kom i dialog med hinanden, og på den måde skabte forestillingen forståelse for og dialog om problemer blandt beboerne. Efter forestillingen var der stort kagebord, så alle havde mulighed for at tale sammen.

Den sidste fase i projektet blev udført i samarbejde med administrative medarbejdere i Lejerbo. De skrev et brev, som i et klart og forståeligt sprog beskrev beboernes risiko for at blive sat ud af deres lejlighed. Brevet blev sendt til beboere, som andre beboere gentagne gange havde klaget over.

ERFARINGER

Den boligsociale medarbejders grundige rekrutteringsarbejde gav bonus, og også de beboere, som larmede, mødte op til forumteatret. Forestillingen fungerede efter hensigten og illustrerede støjkonflikterne på en meget effektiv måde. Igennem forestillingens scener fik beboerne mulighed for at se konflikterne udefra og forholde sig til dem på ny. Facilitatoren skabte rammer for en kvalificeret konfliktmæglingsproces. Han stoppede personlige angreb og gav beboerne mulighed for at gå i dialog med hinanden og løse konflikter på en konstruktiv måde.

Undervejs diskuterede beboere for eksempel knallertkørsel i gården. En kvinde fortalte, at hun var nervøs for, at hendes små børn skulle blive kørt ned af knallerterne. Dette gjorde indtryk på de unge, som efterfølgende holdt op med at køre på knallert i gården. En gruppe drenge, som var i konflikt med en ældre mand, fik også for første gang mulighed for at tale om deres konflikt i stedet for blot at genere hinanden.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: 14 dages fuldtidsarbejde for en person.

Andre udgifter: Forestillingen kostede 25.000 kroner.

UDBYTTE

- 50 beboere så og deltog i forumteatret. Alle var med til hele arrangementet
- Teaterforestillingen gav beboerne mulighed for at se konflikterne og deres egen opførsel udefra
- I stedet for et traditionelt beboermøde blev der skabt en inddragende dialog om larm og respekt
- Der blev igangsat en konfliktmæglingsproces imellem beboere
- Visse grupper larmer mindre nu, og drengene kører ikke på knallert i gården længere

Kapitel 4

Beboernetværk
inddragelse og
demokrati

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Kommunikations- og rekrutteringsarbejdet er centralt, da beboerne skal vide, hvad der foregår, når teatertruppen møder op i gården.

1. Lav et grundigt rekrutteringsarbejde. Det er særlig vigtigt, at de beboere, som larmer, møder op.
2. Forklar forumteatret om de specifikke udfordringer i området, så kan skabe scener, som beboerne genkender.
3. Skab gode sociale rammer for forestillingen. Sørg for børnepasning, så børnefamilier ikke bliver forhindret i at møde op. Et kagebord efter teaterforestillingen øger også muligheden for, at beboerne får talt mere med hinanden om de problemer, forestillingen sætter fokus på.

LÆS MERE OM BEBOERNETVÆRK, INDDRAGELSE OG DEMOKRATI

Valby miljøambassadører i Akacieparken, København, som uddanner beboere med etnisk minoritetsbaggrund til at øge miljøbevidstheden i boligområdet (case 14).

Nørremarkens forenede Sportsklubber på Nørremarken, Vejle, som samler beboere i alle aldre i én sportsklub (case 23).

Biavl i Urbanplanen på Amager, hvor unge og ældre beboere i fællesskab producerer honning og skaber beboernetværk (case 20).

Ung Event i Højvangen, Skanderborg, som involverer unge fra forskellige grupperinger i udviklingen af kulturelle aktiviteter og events (case 22).

5

KULTUR OG FRITID

Dette kapitel omhandler boligsocialt arbejde, som understøtter beboernes deltagelse i og medskabelse af et rigt kultur- og fritidsliv i boligområderne.

Kapitlet indeholder fem cases:

20

Biavl – Solvang Bigård

– er en forening i Urbanplanen på Amager. Den rummer unge og ældre beboere med forskellig etnisk baggrund. De mødes om at lære at passe cirka 500.000 bier og producere deres egen honning. Den fælles interesse skaber rammer om læring og nye fællesskaber på tværs af etniske og aldersmæssige skel.

21

Trige Børnekulturfestival

– er en tilbagevendende festival, målrettet børn og unge fra 4 til 17 år. Børn og forældre er medskabere af kulturelle indslag på festivalen, og aktiviteten knytter bånd mellem naboer i boligområdet. Festivalen involverer alle aktører i Trige på børn- og ungeområdet, som skole, daginstitutioner, ungdomsskole med videre. På den måde bygger festivalen også bro imellem boligområdet og det omgivende lokalsamfund.

22

Ung Event

– er en gruppe unge, der skaber kulturelle aktiviteter og events for unge, børn og voksne i Højvangen, Skanderborg. Det bidrager til at skabe et frugtbart ungdomsmiljø i boligområdet, som giver unge mulighed for læring og udvikling. De kompetencer og redskaber, de lærer, kan de også bruge i andre sammenhænge.

23

Nørremarkens forenede sportsklubber

– er en ny forening på Nørremarken i Vejle. Den samler beboere, som bor i almene boliger og ejerboliger i lokalområdet. Den nye forening tilbyder nye idrætstilbud og skaber et forum, hvor alle i lokalområdet kan mødes til forskellige arrangementer. Det skaber grobund for nye netværk og integration.

24

Streetfodbold

– er et ungestyret gadeidrætsinitiativ i Esbjerg. Det er målrettet de mange unge i boligområdet, som ønsker at dyrke fodbold udenfor klubregi i sommerferierne. Unge arrangerer deres egne streetfodboldturneringer og opbygger i processen netværk og kompetencer, som de kan bruge i andre sammenhænge.

OM "KULTUR OG FRITID"

Kun få beboere i udsatte boligområder deltager i det organiserede **kultur- og fritidsliv**. Det skyldes dels socio-økonomiske årsager, og dels mangel på ordentlige rammer som kan huse aktiviteter og foreninger i boligområderne. Derudover har både beboere med etnisk minoritetsbaggrund og udsatte familier færre traditioner for at deltage i det organiserede kultur- og fritidsliv. Det er et problem for både individet og boligområdet, fordi kultur- og fritidsaktiviteter har mange kvaliteter.

Kultur- og fritidsaktiviteter beriger det enkelte menneske og skaber glæde, motivation og udsyn. Det giver også mulighed for, at vedkommende kan udvikle sig i mødet med nye udfordringer og input og skaber grobund for, at mennesker med forskellige baggrunde mødes, diskuterer og lærer af hinanden. Beboerne deltager på lige fod som aktive medborgere, der bidrager til et fællesskab. I processen danner de nye fællesskaber og netværk, som er med til at gøre det område, de bor i, mere attraktivt, mangfoldigt og dynamisk. Dette sker både i formelle aktiviteter i foreninger og kulturinstitutioner og i uformelle aktiviteter, der opstår som følge af gode naboskaber og samlingssteder. Derudover kan et rigt kultur- og fritidsliv i et udsat boligområde være med til at skabe forbindelser mellem boligområdet og det omgivende lokalsamfund.

Boligsocialt arbejde understøtter derfor beboernes deltagelse i og medskabelse af kultur- og fritidsaktiviteter i udsatte boligområder. Boligsociale projekter etablerer uformelle læringsrum, hvor beboerne selv skaber og organiserer fritidsaktiviteter, kulturprojekter og events. Derved opbygger de værdifulde erfaringer og kompetencer, som for eksempel giver inspiration til uddannelse og kan bruges på arbejdsmarkedet. Kultur- og fritidsprojekter bygger også bro mellem beboerne i et udsat boligområde og beboerne i det omkringliggende lokalsamfund via fælles aktiviteter og foreninger. Aktiviteterne er med til at åbne boligområdet op og synliggøre dets ressourcer. På den måde bidrager aktiviteterne også til, at områderne får et bedre image.

BIAVL – SOLVANG BIGÅRD

HVEM

47 beboere (25-70 år), en underviser fra Bybi og en projektleder fra helhedsplanen, BRF Kredit (økonomisk støtte til projektet)

HVORNÅR

2011-igangværende

HVOR

Urbanplanen og Vestamager Naturcenter, Amager (www.urbanplanen.net)

BAGGRUND

I Urbanplanen uddannes beboere til biavlere gennem biavlerkurser. Efterfølgende bliver interesserede deltagere medlemmer i den frivillige biavlerforening *Solvang Bigård*, som har til huse i bebyggelsen.

Idéen opstod, fordi helhedsplanen gerne vil bidrage til udviklingen af grønne, bæredygtige løsninger i Danmark. Urbanplanen arbejder med miljø og biodiversitet i forskellige sammenhænge og har blandt andet etableret nyttehaver i Urbanhaven. Urbanhaven og Solvang Bigård supplerer hinanden og skaber tilsammen en mere varieret flora i Urbanplanen.

Derudover har biavl og biavlerforeningen et socialt sigte. Aktiviteterne skaber mulighed for, at forskellige beboere mødes og danner interessefællesskaber. Mødet skaber tryk for de involverede beboere og netværk i hele boligområdet. Det er med til at understøtte sammenhængskraften.

Aktiviteten er på sigt økonomisk bæredygtig, idet en stor del af den honning, som bliver produceret, bliver solgt. Det skaffer finansiering til næste års biavlerkurser.

"Bybi" introducerer bier i byer. "Bybi" er også et socialøkonomisk initiativ, som inddrager grupper på kanten af samfundet i honningproduktion. Se mere på: www.bybi.dk

PROJEKT

Beboere mellem 25 og 70 år deltager i biavlprojektet. Et kursus hos Bybi introducerer beboerne til honningproduktion. De lærer blandt andet at omgås bierne og at sørge for, at honningen er fri for larver og dyr. De bliver også undervist i at slynge honningen, inden den hældes på glas.

Kurserne er gennemført i Urbanplanen og i Vestamager Naturcenter. Helhedsplanen har indkøbt bikuber, som står i en lille lysning i boligområdet og er hjem for cirka 500.000 bier. Det er disse bier, som beboerne lærer at passe, og som producerer honning til projektet.

Der er også indledt et samarbejde med den lokale skole, som i sæsonen 2014 skal have egne bistader i skolegården, som passes af lærere og elever.

Deltagerne på biavlkurserne har oprettet foreningen "Solvang Bigård" for beboere med interesse for biavl. Foreningens bestyrelse består af unge og ældre beboere. "Solvang Bigård" sælger den lokalt producerede honning i glas, som er påført labels, der er designet og trykt i nærområdet. Produktet sælges blandt andet på den lokale skole, en daghøjskole i nærområdet samt hos den lokale grønthandler.

ERFARINGER

Biavlen har vist sig at være en meget inkluderende aktivitet. Den tiltrækker både unge og ældre beboere, ligesom beboere med forskellig etnisk baggrund har deltaget. Alle, som har lyst, kan deltage, og beboerne i Urbanplanen har fået et fællesskab omkring produktionen af honning, som er med til at nedbryde barrierer og skaber netværk i afdelingen. De mest aktive medlemmer af biavlforeningens bestyrelse er, for nuværende, en kvinde i 20'erne og to beboere i 70'erne. De har, med hjælp fra den boligsociale medarbejder, stiftet foreningen.

Deltagerne på kurset bliver dels rekrutteret igennem opslag i opgangene, og dels via mund-til-mund. Aktiviteten har kørt i nogle år, og erfaringerne viser indtil videre, at nogle beboere holder ved, mens andre deltager i én sæson for derefter at lade andre komme til. Alle deltagere betaler 200 kroner ved tilmelding for at sikre, at kun de virkelig interesserede melder sig til. Tilmeldingsprisen giver også adgang til nogle glas af den selvproducerede honning.

Biavlen kræver først og fremmest tålmodighed og ansvarlighed af deltagerne. Bierne skal passes en gang om ugen, og det er en udfordring i sommerferieugerne, da mange frivillige er på ferie i kortere eller længere perioder. I Urbanplanen løste man denne udfordring ved at udforme en bipasser-plan, som tog højde for ferieplaner hos beboerne. Derudover var boligsociale medarbejdere bagstoppere, hvis beboere alligevel blev forhindret i at møde op. Da bierne er levende væsener, kan aktiviteten ikke fungere uden sikkerhedsnet.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Cirka fem timer ugentligt fra april til oktober.

Andre udgifter: 200.000 kroner, som dækker undervisning og diverse materialer til flere års opstart. Beløbet blev dækket via fondsansøgning. Med tiden skal foreningens kurser blive finansieret igennem honningsalg.

UDBYTTE

- 400 kilo honning
- Læring og glæde hos deltagerne
- Nye beboernetværk på tværs af etniske tilhørsforhold
- En biavlerforening, som rummer unge og ældre medlemmer
- Etablering af ny miljøbevidst aktivitet, som gavner floraen i boligområdet
- De boligsociale medarbejdere har fået erfaringer med at opbygge praksisfællesskaber, som de kan bruge i forbindelse med andre aktiviteter

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Aktiviteten er relativt nem at igangsætte, men kræver undervisning fra erfarne biavlere.

1. Rekrutter gerne bredt i beboergruppen, da aktiviteten appellerer til mange forskellige mennesker.
2. Gør det klart for de frivillige, at deltagelse indebærer et ansvar for at passe bierne. Sørg for at informere tydeligt om projektets tidsramme, så alle ved, at det strækker sig ind i sommerferieperioden. Det er afgørende, at nogle er villige til og har mulighed for at passe bierne i ferien.
3. Vær indstillet på, at det er udgiftstungt at starte aktiviteten.

TRIGE BØRNE- KULTURFESTIVAL

HVEM

Børn, forældre, skole, daginstitutioner, ungdomsskole, dagplejer, bibliotek, cirkus, eksterne workshopledere, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

2009-igangværende

HVOR

Trige Parken, 12 kilometer fra Aarhus (www.8380.dk)

BAGGRUND

Trige Børnekulturfestival skaber kulturelle oplevelser for børn og unge via workshops og events. Festivalen bidrager desuden til at skabe trivsel og tryghed blandt beboerne og giver boligområdet et bedre image i byen.

Festivalen foregår i Trige, som er en lille by med 2.700 indbyggere. Trigeparken, som siden 2009 har været tovholder på Trige Børnekulturfestival, har 1.050 beboere. I årene forud for 2009 havde daginstitutioner og den lokale skole samarbejdet om en årlig kulturfestival. Da festivalen var i fare for at lukke på grund af manglende ressourcer, tilbød Trigeparkens helhedsplan at overtage den. De boligsociale medarbejdere så festivalen som en anledning til at skabe kulturelle kvalitetsoplevelser for børn og unge. Samtidig kunne den skabe forbindelser imellem boligområdet og resten af byen og være med til at give boligområdet et bedre image.

PROJEKT

Børnekulturfestivalen er målrettet børn og unge fra 4-17 år. Festivalen planlægges af en arbejdsgruppe bestående af skole, daginstitutioner, bibliotek, et lokalt cirkus og boligsociale medarbejdere. De fastlægger hvert år et overordnet tema for festivalen, som børn og unge arbejder med igennem en periode på to uger. Temaet tilpasses lærerplanerne på den lokale skole og har for eksempel været: *"middelalderen"*, *"kulturelle fællesskaber"* og *"musik og dans"*.

Samtlige lokale aktører på børne- og ungeområdet er involveret i festivalen, blandt andet den lokale skole, SFO, børnehaver, dagplejer og ungdomsklub. Den første del af festivalen foregår i deres regi. Eksterne undervisere besøger institutionerne og skaber aktiviteter og workshops for børn og unge med udgangspunkt i det fælles tema.

Det, børnene og de unge lærer under festivalen, præsenteres på en stor markedsdag, som er festivalens klimaks. Markedsdagen samler en stor del af Triges indbyggere, og byder på mange forskellige aktiviteter. Et år præsenterede børn og unge for eksempel boder fra forskellige lande under temaet *"kulturelle fællesskaber"*. De besøgende kunne danse med i færøsk og irsk folkedans, deltage i en quiz om Somalia eller købe en russisk inspireret babuska nøglering, som børnene havde været med til at lave. Børn fra 0.-3. klasse sang *"Mester Jakob"* på ti forskellige sprog, der var koncert med ungdomsklubbens band og unge havde lavet smagsprøver med mad fra forskellige lande.

Også professionelle entertainere, som f.eks. Sebastian Klein og Mek Pek har underholdt de besøgende, ligesom et lokalt cirkus er et tilbagevendende og populært indslag.

ERFARINGER

Festivalen er blevet en begivenhed, som både børn og voksne ser frem til og deltager i med stor entusiasme. Den introducerer børn og unge til en bred vifte af kulturelle tilbud og giver dem mulighed for gode oplevelser sammen med deres venner og familie.

I løbet af festivalens uger samles børn og unge om fælles, kulturelle aktiviteter, og deres forældre bidrager med deres viden. Under temaet "kulturelle fællesskaber" præsenterede forældre med etnisk minoritetsbaggrund for eksempel skikke fra deres hjemlande, og børn og voksne udvekslede viden på tværs af generationer.

Festivalen styrker også samarbejdet imellem børn- og unge aktører i lokalområdet. Daglejer, daginstitution, skole, ungdomsklub og bibliotek er involveret, og det skaber et stærkt fundament for festivalen og et godt afsæt for samarbejde i andre sammenhænge. Den brede opbakning bag initiativet sikrer samtidig, at det boligsociale arbejde bliver omtalt og synliggjort i lokale sammenhænge. Festivalen får blandt andet positiv lokal og regional presseomtale.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Planlægningen af festivalen forgår løbende igennem hele året, og der bruges nogle timer om ugen på arbejdet. Op til og under festivalen bruger de boligsociale medarbejdere al deres tid på arbejdet.

Andre udgifter: 145.000 kroner til undervisere, cirkus, telt med videre.

UDBYTTE

- Der er skabt et tilbagevendende kulturtilbud for børn og unge, som de glæder sig til
- Børn og unge får mulighed for at deltage i en bred vifte af workshops og kulturelle aktiviteter og lære nyt
- Børn og unge optræder i lokalområdet. Det skaber fælles oplevelser på tværs af aldersgrupper og er et afsæt for øget selvtillid hos den enkelte
- Forældrene engagerer sig i initiativet, og festivalen er en mulighed for, at børn og forældre får fælles oplevelser
- Samtlige kommunale og lokale institutioner for børn og unge i Trige deltager, og det skaber grobund for samarbejde i andre sammenhænge.
- Cirka 1.000 mennesker deltager i markedsdagen hvert år
- Helhedsplanen får god omtale, både mund-til-mund og i lokal og regional presse
- Trivslen og sammenhængskraften i boligområdet øges

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

En festival som denne kræver et tæt samarbejde med lokale og kommunale aktører, som er villige til at bidrage til projektet. Det kræver også en stor sportsplads eller lignende, hvor festivalen kan afholdes.

1. Inddrag alle relevante institutioner og skoler og sørg for, at de føler ejerskab for initiativet.
2. Skab synlighed om, hvad der foregår, og invitér for eksempel nye samarbejdspartnere med til forskellige arrangementer i løbet af en festival.
3. Skab masser af liv på markedsdagen. De besøgende skal involveres, og der skal være aktiviteter hele tiden – ellers går de besøgende igen.

HVEM

Unge, børn, forældre, afdelingsbestyrelser, frivillige fra Skanderborg Festival, lokale samarbejdspartnere, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

Januar 2012-igangværende

HVOR

Højvangen i Skanderborg (www.projekthojvang.dk)

BAGGRUND

Ung Event er en gruppe af unge, som, i samarbejde med en boligsocial medarbejder, arrangerer events og aktiviteter for unge, børn og voksne i og omkring Højvangen.

Da ungearbejdet i Højvangen blev sat i gang, var der ikke mange organiserede aktiviteter for unge i boligområdet. Samtidig tiltrak en mindre gruppe utilpassede unge sig meget opmærksomhed blandt børn og unge. Mange børn så op til dem, og de fungerede som et samlingspunkt for en stor del af de unge i området – også unge, som ikke udøvede kriminalitet. Lokale aktører besluttede derfor, at der var behov for at skabe rammer for, at en mere konstruktiv ungdomskultur kunne blomstre op. Det skulle også skabe basis for, at andre typer af unge kunne blive lokale rollemodeller.

Disse idéer mandede ud i en bred ungeindsats, som blandt andet indebar, at en gruppe unge blev inviteret til at være med til at arrangere en sommerfest i boligområdet. Unge fik ansvar for at planlægge dele af festen og sætte deres præg på arrangementet. Hensigten var at skabe en fest, som også appellerede til unge. Det blev til en sommer-

fest med hip-hop workshop. Samarbejdet mellem unge og boligsociale medarbejdere var så givende for begge parter, at de besluttede at fortsætte det i andre sammenhænge. Det blev starten på ungegruppen Ung Event, som igangsætter aktiviteter og events i boligområdet.

PROJEKT

Ung Event planlægger og udfører kulturelle aktiviteter, som skaber glæde, fællesskab og ny viden for unge. 10-15 unge mellem 15 og 26 år udgør kernen af eventgruppen, som med hjælp fra en boligsocial medarbejder gennem de sidste år har skabt et kreativt og interessant ungdomsmiljø i Højvangen. De har arrangeret teaterforestillinger med efterfølgende debatter – eksempelvis om venskab, ensomhed og mobning. De har skabt kulturaftener, som har præsenteret afghansk og somalisk kultur. Og de har arrangeret koncerter, sommerfester, musikworkshops og musikcaféer. Nogle unge er også begyndt at spille musik i et lokale, de selv har sat i stand.

Gruppen samarbejder med partnere udenfor boligområdet. I forbindelse med musikworkshops, musikcafé og koncerter samarbejder gruppen eksempelvis med frivillige fra "Walthers spillested", som drives af Skanderborg Festival.

Det er også blevet en fast tradition, at ungegruppen arrangerer aktiviteter og events for børn i ferierne. Der er boldspil og bål på en stor plæne, når vejret tillader det, og der er en fælles overnatning et sted i boligområdet. Nogle år har gruppen lånt gymnastiklokaler på den lokale skole og tilbudt alle børn og unge at komme til indendørs minigolf, fodbold og basket. Et år satte de også en motorikbane op for de mindste børn. Det var en stor succes og tiltrak både børn, unge og forældre.

Nogle af børnene og de yngre unge hjælper også til ved andre arrangementer i boligområdet. De ønsker at blive en del af Ung Event, når de bliver gamle nok.

ERFARINGER

De unge i gruppen har vidt forskellige baggrunde; nogle er ressourcestærke og andre har sociale problemer. De unge har også forskellige kompetencer; nogle er praktisk og organisatorisk begavede, mens andre i højere grad er bogligt stærke. Variationen i ungegruppen betyder, at de i fællesskab kan løse mange problemstillinger og løfte sammensatte opgaver. Det indebærer også, at de har mange diskussioner, både om deres fælles arbejde og andre ting. Udenfor Ung Event tilhører de forskellige ungdomsmiljøer, men via deres frivillige arbejde finder de berøringsflader og samarbejder med hinanden.

De unge i gruppen deler en interesse for at udvikle nye udfoldelsesmuligheder for unge. Alle vil gerne bidrage og være med til at tage ansvar for at skabe et interessant ungdomsmiljø i Højvangen. Nogle medlemmer af Ung Event bringer også denne interesse i spil i andre sammenhænge; to er således blevet medlemmer af styregrupper i lokale afdelingsbestyrelser. Da de er under 18 år, har de ikke stemmeret, men de bidrager til, at unges synspunkter bliver hørt. En anden har stillet op til byrådsvalget.

Gruppen bindes også sammen af, at de får fælles oplevelser og udvider deres horisont sammen. De overkommer udfordringer i fællesskab og lærer, hvordan de skal afholde events – fra puljeansøgninger til lavpraktiske deltaljer. Via deres samarbejde med langt mere erfarne frivillige fra "Walthers spillested" får de unge indblik i en bred vifte af kompetencer og viden. De unge får desuden en fornemmelse af, at de kan bruge de kompetencer, de tilegner sig i Ung Event i større sammenhænge. Det tilfører arbejdet status og dynamik.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Syv timer om ugen.

Andre udgifter: 30-40.000 kroner om året. Derudover søges kommunale puljer til aktiviteter.

UDBYTTE

- Positive aktiviteter og events for unge, børn og voksne, der skaber fællesskab og giver unge mulighed for at udforske nye interesser og tilegne sig ny viden. Det skaber et mere kreativt og interessant ungdomsmiljø i området, der kan fungere som en modpol til et problemfyldt ungdomsmiljø
- Unge oplever at blive hørt og lærer at planlægge events, der inspirerer og udvikler dem. I processen tilegner de sig nye kompetencer, som de kan bruge i andre sammenhænge
- En velfungerende Ung Event gruppe fungerer som forbilleder for børn i boligområdet
- Samarbejde med aktører udenfor boligområdet, som for eksempel Skanderborg Festival, er med til at skabe forbindelser mellem Højvangen og andre dele af Skanderborg
- Unge bliver inspirerede til at tage ansvar og deltage i andre fora i boligområdet
- Ung Event skaber rammer for et ungdomsmiljø, hvor unge med forskellige baggrunde mødes og samarbejder. Det skaber tolerance og sammenhold og er med til at nedbryde fordomme ungegrupper imellem
- Etableringen af en "bobler-gruppe" af 12-14 årige beboere, der er med at arrangere andre events, og som med tiden kan integreres i "Ung Event"

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Det er vigtigt at tage udgangspunkt i de unges ønsker og stimulere deres ansvarsfølelse. Husk at give dem oplevelsen af at blive hørt og hjælp dem med at skabe events og aktiviteter, som de brænder for. Det giver dem lyst til at bidrage til, at andre i boligområdet, særligt børn, også får gode oplevelser.

1. Lyt til de unges ønsker og integrer dem i arbejdet.
Det er den vigtigste faktor i at opretholde engagement og udvikling i gruppen.
2. Forsøg løbende at finde nye partnere, som I kan samarbejde med, og nye fora, hvor unge kan indgå. Det er vigtigt for at skabe kontinuerlig udvikling i jeres arbejde.
3. Vær indstillet på at navigere i kaos. Unge har andre tidshorisonter end voksne, og arbejder på andre måder. Derfor bliver arbejdsprocessen anderledes, end når man arbejder sammen med andre voksne.

Kapitel 5
Unge og fritid

NØRREMARKENS FORENEDE SPORTSKLUBBER

HVEM

Beboere, lokale boligorganisationer, Projekt Hot Spot, Vejle Kommune, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

September 2012-December 2017

HVOR

Nørremarken i Vejle (www.bolivvejle.dk)

BAGGRUND

Nørremarkens Forenede Sportsklubber tilbyder idrætsaktiviteter til beboere i almene boliger og ejerboliger. Klubben samler også mindre foreninger i bydelen Nørremarken i en sportsklub, som udbyder fælles aktiviteter.

Idéen opstod parallelt hos medarbejdere hos Hot Spot og helhedsplan, og hos nogle aktive frivillige i en mindre sportsklub. Medarbejderne så en mulighed for at skabe større sammenhængskraft i en bydel, der var forholdsvis opdelt. På Nørremarken ligger ejerboliger og almene bebyggelser ganske tæt, men der er ikke megen kontakt imellem de mennesker, som bor der. I nogle almene bebyggelser har op til 80 procent af beboerne desuden minoritetsbaggrund, og medarbejderne ønskede at skabe bedre muligheder for en integrationsproces.

De aktive frivillige i sportsklubben fik idéen til en forenet sportsklub ud fra andre betragtninger. Deres sportsklub var lille, og et stort administrativt arbejde hvilede på ganske få personer. Samtidig havde de, som en lille forening, kun adgang til sportsfaciliteter i ydertimerne. Attraktive træningstider i den lokale sportshal tildeles foreninger med

Indsatsen "Hotspot" skal støtte, koordinere og udvikle allerede eksisterende aktiviteter i et område, så de virker bedst muligt. Indsatsen bruges i afgrænsede områder med betydelige trygheds- og kriminalitetsproblemer.

Hotspots arbejde består blandt andet i en synlig gadeplansindsats samt en styrket social indsats, hvor der udvikles initiativer med et forebyggende og aktiverende sigte med involvering af de unge. Læs mere her: www.hotspot.vejle.dk

flere medlemmer. Det var et dårligt udgangspunkt for at rekruttere nye aktive frivillige. Situationen var således ikke bæredygtig, men de frivillige ønskede at blive ved med at være aktive i deres lokalmiljø.

Medarbejderen og de frivillige besluttede derfor at igangsætte et fælles initiativ, som skulle skabe Nørremarkens Forenede Sportsklubber.

PROJEKT

Initiativets første fase indebar PR, rekruttering af frivillige og administrativ organisering. Medarbejderne og frivillige fra sportsklubben løftede opgaverne i fællesskab.

De igangsatte en omfattende oplysningskampagne som det første. Der blev sendt breve til alle beboere i bydelen og indrykket annoncer i lokale medier. Det nye initiativ blev også spredt mund-til-mund. Dernæst arbejdede de på at rekruttere frivillige ressourcestærke og lokalkendte personer til bestyrelsen i den nye forening. Målsætningen var at sikre medlemmer fra alle tre kvarterer på tværs af Nørremarken. Samtidig løste de administrative opgaver i forbindelse med foreningsstart, så som udarbejdelse af forretningsorden, vedtægter med videre. På den måde kunne den nye forening igangsættes umiddelbart efter en stiftende generalforsamling.

40 beboere mødte op til den stiftende generalforsamling. Det lykkedes at sammensætte en bestyrelse med beboere fra alle tre kvarterer, og flertallet af de mindre sportsklubber i området besluttede at indgå i den nye større forening.

Initiativets næste fase er stadig undervejs. Den omfatter etablering af sportsaktiviteter i lokalområdet. Foreningen tilbyder indtil videre badminton og fodbold, og forventningen er at udvide med andre sportsgrene i fremtiden. Foreningen understøttes af helhedsplanen frem til 2018.

ERFARINGER

Etableringen af Nørremarkens Forenede Sportsklubber har været funderet i en velplanlagt proces. Initiativet hvilede på et behov hos beboerne og et samarbejde med de eksisterende sportsklubber i området. Det har været afgørende i forhold til at skabe opbakning til initiativet og sammensætte en bestyrelse, som indeholdt repræsentanter fra hele bydelen.

Det brede samarbejde i foreningen og de nye fælles rammer har skabt mulighed for, at beboere fra hele Nørremarken kan mødes til arrangementer. Der er for eksempel blevet afholdt en fastelavnsfest i hallen, hvor 110 mennesker fra hele bydelen mødte op.

De frivillige, som havde vanskeligt ved at overkomme de administrative opgaver i deres små klubber, har fået fornyet energi til det frivillige arbejde, fordi de nu er flere om at varetage opgaverne.

Den største forhindring for foreningen er adgang til sportsfaciliteterne. Sportshallen bruges af foreninger fra hele Vejle, og selv med flere medlemmer er det vanskeligt for den nye forening at få haladgang på attraktive tidspunkter. Udgangspunktet for at dette kan ændre sig med tiden, er dog blevet langt bedre.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: 20 timer ugentligt i de fire første måneder. Herefter 10 timer ugentligt i fire måneder. Dernæst fem timer ugentligt til drift.

Andre udgifter: Etableringsomkostninger ca. 10.000 kroner, annoncerings- og administrationsudgifter ca. 20.000 kroner og aktivitetsudgifter ca. 20.000 kroner.

UDBYTTE

- Etablering af en idrætsklub som går på tværs af tre forskellige kvarterer i nærområdet og involverer både almene og private bebyggelser. Klubben rummer aktiviteter for beboere i alle aldre
- Nye sportstilbud i området, som U19- og seniorfodbold
- Nedsættelse af en bestyrelse, som består af beboere fra alle tre kvarterer på Nørremarken
- Udbredelse af foreningsforståelse blandt beboerne
- Der er etableret et øget politisk pres for at sikre en fair fordeling af sportsfaciliteterne blandt områdets beboere
- De små foreninger har haft glæde af at slippe for den administrative del af foreningsarbejdet
- De fleste små klubber er blevet en del af den nye store forening
- Større, gamle foreninger indgår i samarbejde med klubben. F.eks. har en tennisklub tilbudt gratis undervisning til børn med etnisk minoritetsbaggrund
- Der er skabt mere sammenhængskraft i bydelen, og beboere fra forskellige dele af bydelen mødes til fælles arrangementer

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Under ovennævnte betingelser vil det være muligt at igangsætte et lignende projekt andre steder.

1. Sørg for, at alle eksisterende foreninger oplever, at de bliver inddraget i processen.
2. Gør en indsats for at sikre opbakning i kommunens kulturafdelingen.
3. Den ansvarlige medarbejder og samarbejdspartnere skal have grundlæggende erfaring og viden om foreningsdannelse.

HVEM

20-50 børn og unge fra lokalområdet i alderen 8-30 år

HVORNÅR

Sommeren 2011-igangværende. Aktiviteten afholdes i sommerferierne

HVOR

Stengårdsvej i Esbjerg (www.bydelsprojekt3i1.com)

BAGGRUND

Dette initiativ er et ungestyret tilbud til alle børn og unge i boligområdet. Det kom i stand på opfordring fra unge fra Stengårdsvej. De savnede en kontinuerlig aktivitet i boligområdet, som foregik i sommerferien. Valget faldt på ugentlige fodboldturneringer, fordi der er stor interesse for sporten blandt børn og voksne. Fodbold er desuden en aktivitet, som alle kan være med i, og hvor reglerne er klare. Det er en fordel, når man skal starte en ungestyret aktivitet.

Ugentlige fodboldturneringer er også med til at samle børn og unge i området omkring en positiv aktivitet. Børn og unge samles ofte i større grupper i boligområdet uden at have et specifikt formål eller noget at tage sig til. De store grupper, som hænger ud, skaber utryghed hos nogle beboere, og helhedsplanens medarbejdere var interesserede i, at de unge blev synliggjort på en positiv måde.

PROJEKT

Hver søndag i sommerferien afholdes fem timers fodboldturneringer for børn og unge fra Stengårdsvej. Mellem 20 og 50 børn og unge mødes på den multibane, boligorganisationen har anlagt, og spiller street fodbold. Deltagerne er fordelt på to træningstider; børn fra otte til 12 år spiller først. Derefter spiller de ældre.

To unge fra boligområdet er ansvarlige for, at turneringerne bliver afholdt. De har gennemført DGI's "*Street agents*" uddannelse, hvor de har lært udvalgte dele af fodboldtrænergerningen. De har fået indføring i træning, opvarmning, PR, konflikthåndtering, turneringsplanlægning og fodboldregler.

De to poster nyheder på Facebook om turneringerne og sørger for, at eventuelle deltagere modtager en sms nogle timer før fodboldkampene går i gang. På den måde bliver alle mindet om aktiviteten, og de, som har lyst, kan møde op.

De to street agents er ansvarlige for, at turneringen bliver gennemført i god ro og orden. Der er formuleret et opførselskodeks, hvor alle giver hånd til hinanden inden kampen. Alle deltagere har desuden et ansvar i forbindelse med turneringen. Nogle fordeler holdene, andre laver spilleropstillinger eller er dommere. Hvis der opstår tvivl eller konflikter, reder de to unge arrangører trådene ud.

Hver søndag kåres en vinder af turneringen. Den lokale pizzeriarestaurant sponsorerer i nogle uger en durumrulle med shawarma til hver deltager på vinderholdet. I andre uger er der indkøbt en lille præmie.

Aktiviteten er selvkørende og afholdes hvert år. Flere unge ønsker at blive street agents, og projektet skal i 2014 udvides fra to til ti street agents. De to primære street agents får to yngre assistenter, og tre nye boligområder bliver en del af aktiviteten.

ERFARINGER

Denne aktivitet hviler på, at de to street agents indtager deres rolle som arrangør med autoritet, ro og engagement. De unge nyder stor respekt i området og kender de andre unge, deres storebrødre og deres fædre. De forstår, hvad der foregår imellem de unge, og ved hvem de skal have fat i, hvis der opstår problemer. Derudover er det den boligsociale medarbejders indtryk, at de er i stand til at påtage sig ansvar.

Samtidig fungerer samarbejdet imellem de to unge og den involverede medarbejder optimalt. Medarbejderen har kendt de to unge, siden de var ganske små, og det giver mange fordele i samarbejdet. De to unge bliver betalt for deres arbejde, og derfor har den boligsociale medarbejder fra starten kunnet stille krav til de unge og forvente, at de levede op til det ansvar, de har fået. De to street agents arbejder desuden altid sammen for at sikre, at de ikke står alene, hvis der skulle opstå et problem. Det har skabt et solidt fundament, og projektet har fungeret upåklageligt i flere år. Den største udfordringer i projektet er, når det er regnvejr. Når ramadanen falder i sommerferien, opstår også en udfordring, fordi flere af de unge synes, det er for hårdt at være fysisk aktive, når de faster.

En anden væsentlig årsag til, at turneringerne fungerer, er, at der er helt klare regler for, hvordan deltagerne skal omgås. Alle skal behandle hinanden med respekt, og de fleste har en opgave i forbindelse med afholdelsen af turneringen. Det tilfører turneringen en positiv stemning og skaber konstruktive relationer mellem de ansatte i helhedsplanen, de to street agents og deltagerne.

Søndagsturneringen er desuden blevet en begivenhed, som boligområdet som helhed har glæde af. Den synliggør børn og unge på en livsbekræftende og positiv måde, som skaber tryghed i andre beboergrupper. Voksne interesserede lægger vejen forbi, ser på fodbold og snakker med de unge. Af og til møder også en af kommunens SSP-medarbejdere op. Han er tilknyttet et fritidsjobinitiativ, og søndagsturneringen er blevet en arena, han benytter til at møde unge, som kunne være interesserede i et fritidsjob.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: De to ansatte unge arbejder fem timer om ugen á 135 kroner i timen. Den boligsociale medarbejder bruger nogle få timer om måneden som tovholder på projektet.

Andre udgifter: Der bliver brugt max 3.500 kroner om året til præmier og materialer.

UDBYTTE

- Skaber konstruktive fællesskaber af børn og unge i forskellige aldre
- Samler børn og unge i området, og giver dem muligheder for at udvikle nye netværk og venner
- Deltagerne lærer sociale kompetencer
- Stimulerer interesse for at spille fodbold, også blandt yngre søskende
- Skaber grobund for, at børn og unge udvikler selvtillid og stolthed – for eksempel når de vinder fairplay prisen
- De ansvarlige unge bliver rollemodeller for andre unge
- Synliggør børn og unge i området på en måde, som skaber tryghed blandt andre beboergrupper
- Opbygger børn og unges relationer til ældre beboere og til eksempelvis SSP
- For nogle unge har streetfodbold været et springbræt til et fritidsjob
- Der er udviklet et koncept, som skal bruges i andre områder i Esbjerg. I 2014 bliver otte unge fra forskellige boligområder uddannet som street agents. De skal igangsætte sportsaktiviteter for børn og unge, dér hvor de bor

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Projektets omdrejningspunkt er de to street agents. Derfor er det vigtigt, at man finder nogle unge, som brænder for fodbold. De skal også have overskud og nyde respekt blandt de andre unge, så de kan indtage deres rolle på en naturlig måde.

1. Find de rette street agents og brug tid på at skabe en god relation til dem. Det er vigtigt, at de fortæller jer om eventuelle konflikter på fodboldbanen, så I har mulighed for at håndtere dem i fællesskab.
2. Reklamér for tiltaget igennem Facebook – det er det enkleste. I Esbjerg har aktiviteten sin egen Facebook-side, men de to street agents poster også nyheder på deres private profiler.
3. Skab tydelige rammer om aktiviteten og læg vægt på at have et opførselskodeks.

LÆS MERE OM KULTUR OG FRITID

Projektspirer, hvor beboere fra hele Horsens uddannes som projektledere på fritidsprojekter i udsatte boligområder (case 15).

Den spiselige afdeling, hvor beboere i Fuglekvarteret, København anlægger deres egen gårdhave (case 17).

Brobygning til fritids- og foreningsliv, som etablerer brobygningsaktiviteter til det lokale fritidsliv for unge piger i Viborg (case 4).

Ungeråd i Høje Gladsaxe, som blandt andet arrangerer fritidsaktiviteter for andre unge (case 16).

Reporterbanden, hvor unge skriver artikler om livet i Akacieparken, Valby (case 30).

Jeg er Nørrebro – audiowalk, som er lydfortællinger skabt af unge fra København (case 32).

6

SUNDHED

Dette indsatsområde handler om at forbedre beboernes sundhedstilstand og forebygge fysiske, mentale og sociale sundhedsproblemer.

Kapitlet indeholder fem cases:

- 25** ***Sundhedsplejen – lokalt***
I Aldersrogadekvarteret i København er "Sundhedsplejen – lokalt" en forebyggelsesindsats målrettet kvinder, der er gravide eller har børn i alderen 0-3 år, og som har få økonomiske og sociale ressourcer. Kvinder, sundhedsplejerske og boligsocial medarbejder mødes ugentligt i boligområdet for at diskutere børnenes fysiske og sociale sundhed.
- 26** ***Sundhedsværkstedet***
I Aalborg Øst skaber "Sundhedsværkstedet" strukturelle rammer, som gør det lettere for beboere at træffe sunde valg. Det sker ved at opbygge kapacitet hos lokale aktører og udvikle sundhedsfremmende tilbud. Sundhedsværkstedet har fokus på mental sundhed og på kost, rygning, alkohol og motion. Initiativet er en bred kommunal indsats med særlig fokus på udsatte boligområder.

27

***Vollsmose motion og fitness –
foreningsfitness til beboere***

– er en ung forening, som har etableret et nyt fitnesscenter i boligområdet. Fitnesscenteret rummer alle typer af beboere, igangsætter særlige tilbud til særlige målgrupper og sikrer beboerne adgang til fitness til en fornuftig pris. Foreningen arbejder desuden med at skabe synergi mellem forskellige lokale idrætstilbud.

28

Motion for ledige

– er et motionskursus i Fredericia målrettet langtidsledige med sundhedsudfordringer. Et 10 ugers kursus baseret på beboernes egne motivationer for at forbedre deres sundhedstilstand resulterede i, at beboerne oplevede mere mentalt overskud og en bedre fysisk sundhedstilstand. En stor procentdel af det lille hold kom desuden i ordinær beskæftigelse.

29

Zumba for kvinder

– er en beboerdrevet aktivitet i Tåstrupgård, Høje-Tåstrup. Kvinder i alle aldre mødes ugentligt og træner zumba. Aktiviteten har resulteret i, at der er blevet skabt et større fokus på sundhed blandt piger og kvinder i bebyggelsen, og mange er kommet i form og har tabt sig.

OM "SUNDHED"

Fysisk, mental og social sundhed har stor betydning for det enkelte menneskes livskvalitet og motivation for at deltage aktivt i eget liv og i samfundslivet generelt. Den sociale ulighed i sundhed er vokset markant igennem de seneste år. Social ulighed i sundhed beskriver det faktum, at sundhedsrisici og sygdomme er socialt skævt fordelt i samfundet. Det medfører, at jo dårligere borgere er stillet socialt set, jo højere sygelighed og dødelighed har de statistisk set. Det er en udvikling som ses meget tydeligt i de udsatte boligområder. I de udsatte boligområder er der en høj koncentration af lavindkomstgrupper, folk uden for arbejdsmarkedet, etniske minoriteter og særligt udsatte borgere. Fælles for disse grupper er, at de alle er karakteriseret ved at have en dårlig sundhedstilstand sammenlignet med resten af den danske befolkning. De har et dårligere helbred både fysisk og psykisk, og de har en overrepræsentation af livsstilssygdomme og psykiske diagnoser. Derfor arbejdes der i mange helhedsplaner med at forbedre beboernes sundhedstilstand.

Sundhedsarbejdet i de boligsociale helhedsplaner er karakteriseret ved en bred forståelse af sundhed, som indbefatter både fysisk, mental og social sundhed. Sundhedsindsatserne har et forebyggelsessigte og tager udgangspunkt i at motivere beboerne til at ændre deres sundhedsadfærd. Tilgangen i arbejdet er pragmatisk og respektfuldt over for de værdier og normer, som beboerne har. Der er fokus på at inddrage beboernes ressourcer og holdninger i arbejdet, så nye initiativer udvikles med beboerne som medskabere og med udgangspunkt i beboernes ønsker, vaner og behov.

Arbejdet karakteriseres også af, at sundhed indgår som et element af en helhedsorienteret indsats. I flere af sundhedsindsatserne er forbedret sundhedstilstand blot et ud af flere formål. Selve sundhedsaktiviteten kan for eksempel være et middel til at styrke deltagernes sociale netværk i boligområdet, deres generelle trivsel eller være brobyggende aktivitet til en uddannelses- eller beskæftigelsesaktivitet.

De fleste tiltag på sundhedsområdet udvikles i samarbejde med lokale samarbejdspartnere. Der er ofte tale om forebyggende initiativer, som har fokus på at opbygge og styrke rammerne for sundheds- og idrætstilbud i boligområdet og koordinere de tilbud, som allerede eksisterer.

SUNDHEDSPLEJEN – LOKALT

HVEM

Mødre, to sundhedsplejersker, tre tolke,
boligsocial medarbejder

HVORNÅR

Januar 2012-igangværende

HVOR

Aldersrogadekvarteret, København
(www.afd248-0.lejerbo.dk)

BAGGRUND

Sundhedsplejen – lokalt er et tilbud til kvinder, som er gravide eller har børn fra 0-3 år. Hver uge tilbydes kvinder i boligområdet undervisning i emner, der vedrører deres barns fysiske og sociale sundhed. Samtidig skaber tilbuddet netværk blandt kvinderne, hvilket skaber bedre vilkår for naboskab.

Initiativet blev sat i værk, fordi helhedsplan og sundhedsplejersker ønskede at forebygge sundhedsproblemer blandt børn i området. Sundhedsplejerskerne oplevede, at de havde svært ved at skabe god kontakt til familier med få ressourcer, og derfor besluttede parterne at skabe et forum i boligområdet, hvor mødre kunne mødes ugentligt med en sundhedsplejerske og en boligsocial medarbejder. Tilbuddet er tilgængeligt for alle mødre i boligområdet, men både helhedsplan og sundhedsplejen gør en særlig indsats for at få mødre med få ressourcer til at møde op.

PROJEKT

"Sundhedsplejen – lokalt" foregår i det lokale beboerhus. Hver fredag mellem klokken 10 og 12 mødes 15-20 kvinder med sundhedsplejerske og boligsocial medarbejder. Der stilles legetøj frem til børnene, og der serveres frugt og vand til alle. Der er også tolke til stede for at tilgodese de kvinder, som har brug for sproglig assistance i kommunikationen.

Hver undervisningsgang har et tema, som mødre og arrangører har besluttet i fællesskab. Kvinderne har modtaget undervisning i emner som "børns motorik", "kost", "opdragelse", "hvordan taler jeg med mit (større) barn om krig?", "førstehjælp" og "børnesikret indretning af lejligheden". I særlige tilfælde inviteres en ekstern oplægsholder på besøg – for eksempel i forbindelse med demonstration af førstehjælp.

Kvinderne lærer gradvist hinanden at kende. De mødes på tværs af etniske grupperinger og danner nye netværk og venskaber. De udveksler viden med hinanden og får nye perspektiver på de problemer, de har i hverdagen. Hvis de ønsker det, har de også mulighed for at få individuel rådgivning om sundhedsproblematikker af sundhedsplejersken. Den boligsociale medarbejder rådgiver desuden om andre dagligdags problemer. Den boligsociale medarbejder sørger også for, at kvinderne får viden om andre aktiviteter i boligområdet, og på den måde bygger tilbuddet bro mellem kvinderne og andre ressourcer i lokalområdet.

ERFARINGER

Gruppen af kvinder er vokset gradvist. De første måneder kendte kun få kvinder til tilbuddet, og det var vanskeligt for flere at afkode, hvad undervisningen gik ud på. Derfor mødte kun få op. Sundhedsplejersker og boligsocial medarbejder holdt dog fast i aktiviteten, og efterhånden som kvinderne fik bedre kendskab til tilbuddet, mødte flere op. Efter nogle måneder var etableret en fast kerne af kvinder, som vendte tilbage fredag efter fredag. I dag har tilbuddet tilslutning af 15-20 kvinder per gang. De deltager cirka et halvt år ad gangen og møder fast op til undervisningen. Nye kvinder integreres løbende i tilbuddet, og arbejdsindsatsen er forholdsvis begrænset for de boligsociale medarbejdere.

En vigtig faktor i forklaringen af, at tilbuddet er blevet en succes, er, at sundhedsplejerskerne evner at møde kvinderne med empati og åbenhed. Kvinderne giver udtryk for, at de føler sig trygge i gruppen, og den kontinuerlige kontakt med sundhedsplejersken gør, at kvinderne kan opbygge viden om sundhedsrelaterede emner over tid. Kvinderne bringer i vid udstrækning deres viden i spil i deres dagligdag, og den jævnlige kontakt med andre kvinder indvirker samtidig positivt på kvindernes dagligdag. De nye netværk og kendskab på tværs af etnisk tilhørsforhold medvirker også til at løse de nabokonflikter, de eventuelt kan være involveret i.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: I opstartsfasen cirka otte timer om ugen. Derefter tre-fire timer om ugen.

Andre udgifter: Max 10.000 kroner om året til forplejning og eksterne oplægsholdere.

UDBYTTE

- Mødrene lærer om diverse sundhedsrelaterede emner
- Sundhedsproblemer hos børn forebygges tidligt
- Flere børn har forbedret deres motorik
- Flere børn spiser nu sundere mad
- Flere familier har børnesikret deres lejligheder
- Der er etableret netværk mellem mødre på tværs af beboergrupper og kulturer. De støtter hinanden, for eksempel når et barn skal starte i daginstitution
- Mødrene har fået et mere positivt syn på det etablerede sundhedssystem.
- De mødre, som har etnisk minoritetsbaggrund, har forbedret deres danskundskaber
- Fordomme etniske minoritetsgrupper imellem er blevet nedbrudt, hvilket har skabt et bedre naboskab og bedre konflikthåndtering i forbindelse med nabokonflikter

- Der er etableret kontakt til kvinder, hvilket gør det muligt at informere dem om andre aktiviteter i nærområdet
- Etablering af nyt frivilligt tilbud i form af en syklub
- Mobilisering af frivillige til syklubben
- Cirka 60 kvinder har deltaget i løbet af en periode på 1 år og 9 måneder

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Det er vigtigt at være tålmodig og vedholdende i opstartsfasen. Det tager tid, før kvinderne begynder at møde op.

1. Tolkebistand kan være afgørende for at sikre en god kommunikation med alle kvinder.
2. Sundhedsplejerskerne skal være i stand til at møde deltagerne med empati og interesse, så der kan blive skabt en god personlig kontakt imellem mor og sundhedsplejerske.
3. De boligsociale medarbejdere spiller en vigtig rolle i forhold til rekrutteringen af deltagere, ligesom de kan guide mødrene videre i andre aktiviteter og tilbud.

CASE 26

Kapitel 6
Sundhed

SUNDHEDS- VÆRKSTEDET

HVEM

Borgere i Aalborg Øst, diverse lokale samarbejdspartnere, fremskudte kommunale medarbejdere fra Forvaltningen for Sundhed og Bæredygtig udvikling, boligsociale medarbejdere, Sundhedsstyrelsen (finansiering)

HVORNÅR

2011-2014 (pilotprojekt fra 2008-2010)

HVOR

Aalborg Øst (www.sundøst.dk og www.9220.dk)

BAGGRUND

Sundhedsværkstedet styrker sundhed og trivsel for borgere i Aalborg Øst. Initiativet huser tre fremskudte kommunale medarbejdere, som arbejder med at øge borgernes fysiske og mentale sundhed.

Indsatsen kom i stand på baggrund af en kommunal satsning på at mindske den sociale ulighed på sundhedsområdet. I udsatte boligområder i Aalborg var der blandt andet store sundhedsproblemer med overvægt, KOL og diabetes. I 2008 blev der derfor iværksat et pilotprojekt i tre udsatte boligområder i byen. Projektet initierede og koordinerede aktiviteter på sundhedsområdet. Det igangsatte eksempelvis kostkurser og ansatte sundhedsformidlere, som havde særlig fokus på at informere beboere med etnisk minoritetsbaggrund om sundhedssystemet. Pilotprojektet samarbejdede også med Bydelsmødre (se case 18), således at bydelsmødre fik undervisning i sundhedsvæsenet.

Pilotprojektet mundede i 2011 ud i den større indsats Sundhedsværkstedet, som er målrettet bydelen Aalborg Øst. Størstedelen af Sundhedsværkstedets tiltag er for alle bydelens 16.000 beboere. Nogle initiativer er dog særlig målrettet de cirka 5.000 beboere, som bor i almene boligafdelinger, der er omfattet af en fælles helhedsplan. Både kommunale og boligsociale medarbejdere gør en opsøgende indsats for at få disse 5.000 beboere til at deltage i Sundhedsværkstedets aktiviteter.

PROJEKT

Sundhedsværkstedet har til huse i "Sundheds- og Kvarterhuset", som ligger i det udsatte boligområde Kildeparken. Huset rummer også andre sundhedstiltag som eksempelvis privatpraktiserende læger, og sundhedsværkstedets ansatte deler kontor med medarbejderne i helhedsplanen "Projekt 9220 Aalborg Øst". De forskellige aktører på sundhedsområdet, der er samlet i samme hus, giver et godt udgangspunkt for samarbejder og synergi, som initiativet hviler på. Sundhedsværkstedet samarbejder således med et væld af private og kommunale aktører om at udvikle sundhedsfremmende tilbud i form af idrætsaktiviteter, sundhedsrådgivning, sundhedstests, rygeafvænningskurser med videre. Fokus er på de såkaldte KRAM-faktorer: kost, rygning, alkohol og motion. Derudover er der fokus på beboernes mentale sundhed. Disse indsatsområder blev blandt andet formuleret på baggrund af en nærmiljø sundhedsprofil, som viste, at cirka halvdelen af beboerne i de boligområder, der er omfattet af helhedsplanen i området, er rygere – og en stor del er storrygere. Sundhedsværkstedets indsatsområder er samtidig koordineret med sundhedsstrategier i kommunen.

Det overordnede mål med Sundhedsværkstedet er at skabe strukturelle rammer i lokalområdet, som gør det lettere for beboerne at træffe sunde valg. Det sker især ved at opbygge kapacitet hos lokale aktører. Det foregår eksempelvis ved at understøtte lokale idrætsklubber i at rekruttere frivillige, som afspejler befolkningssammensætningen i området. Man ved, at det har stor betydning for deltagelse i foreningslivet, at medlemmerne kan spejle sig i de ansvarlige frivillige. Derfor gør projektet en indsats for at rekruttere særligt kvinder, førtidspensionister og beboere med minori-

tetsbaggrund til det frivillige arbejde i idrætsforeninger. Der gøres også en særlig indsats for, at medlemmerne kan få passet deres børn, når de skal træne. Næsten halvdelen af forsørgerne i helhedsplansbebyggelserne er enlige, og derfor kan manglende børnepasning være en forhindring for deltagelse i idrætsaktiviteter. Sundhedsværkstedet har derfor indledt et samarbejde med den lokale ungdomsskole om at uddanne unge som børnepassere, således at det er muligt for børnenes forældre at deltage i idrætsaktiviteter.

Sundhedsværkstedet arbejder tæt sammen med de boligsociale medarbejdere og boligorganisationernes lokale driftspersonale. Via netværk og aktiviteter i boligområderne rekrutterer boligsociale medarbejdere og boligorganisationernes lokale driftspersonale eksempelvis deltagere til de forløb, Sundhedsværkstedet er involveret i. Sundhedsværkstedet udfører også en opsøgende indsats i forhold til beboerne i de afdelinger, som er omfattet af helhedsplanen i området. Det sker især ved at ringe beboere op og tale med dem om deres sundhed og om de tilbud, som er tilgængelige for dem. Arbejdet koordineres med varmemestre og afdelingsbestyrelser i området, så det får den største effekt. Det tilstræbes også, at kurser, som for eksempel rygestopkurser, så vidt muligt afholdes i boligafdelingens fælleshus.

ERFARINGER

Projektet har stor succes, især fordi mange lokale parter spiller sammen. Det er lykkedes at udvikle partnerskaber mellem kommune, boligorganisationer og frivillige foreninger og at basere arbejdet på de lokale ressourcer, som eksisterer. Sundhedsfremmende løsninger er blevet integreret i eksisterende tilbud og har dermed fået et langsigtet perspektiv. Det har blandt andet være muligt, fordi boligsociale og kommunale parter har opbygget stor indsigt i hinandens kerneydelser og har kunnet bruge den indsigt i planlægningen af arbejdet.

Projektet har også haft gode resultater med den opsøgende indsats i forhold til beboerne. Sundhedsværkstedet arbejder ud fra en pragmatisk tilgang til sundhed og lægger vægt på at udvise respekt for beboernes værdier og normer på området. Det skaber et godt udgangspunkt for mødet med beboerne. Et væsentligt aspekt af dette er også, at initiativet har været i stand til at foretage relevante, strate-

giske nedslag på baggrund af data, især fra lokale sundhedsundersøgelser. Det har gjort det lettere at målrette arbejdet, så beboerne har oplevet det som vedkommende.

Endelig har det været af stor betydning, at der har været tålmodighed med projektet. Sundhedsværkstedet arbejder i et meget komplekst krydsfelt af aktører og problemstillinger, og det tog over seks måneder, før det begyndte at vise resultater.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Der er to fuldtidsansatte og en deltidsmedarbejder i Sundhedsværkstedet. De boligsociale medarbejdere bruger cirka ti timer om ugen på brobygningsarbejde.

Andre udgifter: 200.000 kroner om året i aktivitetsmidler.

UDBYTTE

- Synergi mellem kommunale og private tilbud. Læger, hjemmepleje, sundhedsplejersker og apoteker med videre kender til tilbuddene og henviser beboerne til dem
- Samarbejdet med frontpersonale på sundhedsområdet bidrager med vigtig viden om behov og ønsker i beboergruppen
- Deltagelsen i foreningsidræt i den lokale sportshal er øget med 60 procent
- Udbuddet af idrætsaktiviteter er steget – især fodbold og diverse holdfitness-aktiviteter
- Medlemmer og frivillige i lokale idrætsforeninger afspejler i højere grad den lokale beboersammensætning i området
- Over 100 storrygere er hvert år på rygestopkursus
- En lukningstruet folkeskole har fået en idrætsprofil, og flere elever ønsker nu at gå på skolen

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

1. Samarbejde, vidensdeling og kendskab til samarbejdsparternes kerneydelse er afgørende for, at projektet lykkes. Understøt samarbejdet ved at bygge bro mellem forskellige interessenter, så der opstår mulighed for, at alle får en større kontaktflade.
2. Involver beboerne i udviklingen af initiativer – det fremmer deres deltagelse i aktiviteter. Når beboerne føler ejerskab, anbefaler de også indsatsen til andre, og det er essentielt i forhold til rekruttering.
3. Vær lokalt tilstede med en høj grad af synlighed. Det er afgørende at skabe dialog med beboerne om sundhed, dér hvor de er. Man kan eksempelvis tilbyde blodtryksmålinger og sundhedssamtaler på det lokale vaskeri, stå klar med et gavekort til rygestop i købmandens grøntafdeling, have opslag i opgange og annoncer i afdelingens beboerblad, få skolerne til at formidle information via skoleintra, benytte muligheden for at få information med ud til familier i forbindelse med skolestart, orientere gårdmænd om kommende aktiviteter og så videre.

VOLLSMOSE MOTION OG FITNESS – FORENINGSFITNESS TIL BEBOERE

HVEM

Beboere over 15 år, Odense Kommune, Boldklubben B1909, Dan Mark Ejendomme A/S, Vollsmose Sekretariatet

HVORNÅR

2012-igangværende

HVOR

Vollsmose Torv, Odense (www.vollsmose.dk)

BAGGRUND

Dette initiativ er en fitnessforening, som er åben for alle beboere i Vollsmose. Vollsmose huser mere end 9.000 beboere, som bor i cirka 3.500 lejemål i ni boligafdelinger.

Beboerne har gennem en årrække ønsket fitnessfaciliteter i boligområdet. Der har været en række tiltag i de enkelte boligafdelinger; Granparken har haft et fitnessrum, ligesom Lærkeparken, Fyrreparken og Birkeparken har haft fitnesslignende holdaktiviteter for kvinder. Det kommunale sundhedscenter og enkelte beskæftigelsesindsatser har derudover haft fitnesslokaler og redskaber til bestemte beboergrupper. Ingen af tilbuddene har haft optimale fysiske rammer omkring aktiviteten, og tilbuddene har ikke være koordinerede. Derudover har de kun været tilgængelige for bestemte beboergrupper, og træningsfaciliteterne har ikke været centralt og synligt placeret.

Med Vollsmose Sekretariatet som facilitator besluttede Odense Kommune, Boldklubben B1909 og Dan Mark Ejendomme A/S derfor at indgå et partnerskab om at få et fitnesscenter etableret i Vollsmose. Fitnesscenteret skulle drives som en forening, og det blev besluttet, at det skulle

være placeret centralt på Vollsmose Torv, som er det lokale butikscenter.

PROJEKT

Ideen om et foreningsdrevet fitnesscenter blev konkretiseret i løbet af 2012. Foreningens udvikling og drift styres af dens bestyrelse. Det vil sige, at bestyrelsen har ansvaret for de arbejdsopgaver og pligter, som følger med i et foreningsarbejde, og at hvert bestyrelsesmedlem har en række opgaver. Det er også bestyrelsens pligt at håndhæve foreningens regler, vedtægter og retningslinjer og være ansvarlig for den daglige økonomi.

I december 2012 lagde Vollsmose Sekretariatet lokaler til to workshops, hvor interesserede dels kunne høre om konceptet 'Foreningsfitness' og dels være med til at debattere vedtægter, regler og retningslinjer, åbningstider, aktiviteter med mere. I januar 2013 blev der holdt en stiftende generalforsamling for foreningen. På mødet deltog 52 beboere fra området, og ud af dem blev der valgt fem bestyrelsesmedlemmer, to suppleanter, en revisor og en revisorsuppleant.

Vollsmose Motion og Fitness fungerer sundhedsfremmende. Fitnesscentret rummer alle typer af beboere, igangsætter særlige tilbud til særlige målgrupper og sikrer adgang til fitness til en fornuftig pris. Foreningens bestyrelse bidrager desuden til et godt miljø i Vollsmose Centrum ved at have fokus på at motivere og styrke medlemmernes fællesskab via sundhed, trivsel og medlemsaktiviteter.

Foreningen er stadig i gang med at konsolidere sig og skabe sit medlemsgrundlag i Vollsmose. Forhåbningen er, at Vollsmose Motion og Fitness udvikler sig til en forening med et frivilligkorps omkring alle de aktiviteter, der oppebærer et fitnesscenter. En forening, hvor de frivillige selv tager ejerskab for det daglige virke og udvikler foreningen i den retning, som de mener er gavnlig.

ERFARINGER

Det var relativt enkelt at sætte initiativet i gang. Alle parter kunne se potentialet i at etablere et fitnesscenter drevet af lokale aktører, som kunne tiltrække de mange mennesker, der dyrker fitness. De indledende møder var velbesøgte af beboere, og det var enkelt at konstituere en bestyrelse.

Opstarten af foreningen viste sig dog at være en større udfordring end forventet. Bestyrelsesmedlemmerne var ikke trænede i foreningsarbejde, og driften af foreningen med vagtplaner, introduktion af nye medlemmer og bestyrelsesmøder krævede mere tid end forventet. Det efterlod ikke meget tid til, at bestyrelsesmedlemmerne samtidig kunne udvikle nye tiltag. Derfor trådte partnerskabet bag initiativet til med støtte til diverse praktiske og økonomiske tiltag.

Siden har foreningen haft succes med en række fundraisingsinitiativer, som gør det muligt at udvikle Vollsmose Motion og Fitness. Der er indkøbt udstyr, udviklet medlemspleje og lønnede medarbejdere er blevet ansat. Samtidig er foreningen midt i en udviklingsproces, der skal skabe mere synergi imellem Vollsmose Motion og Fitness og andre sundhedsfremmende tiltag i boligområdet. Foreningen samarbejder således med andre foreninger i området om fælles tiltag og aktiviteter, ligesom den arbejder på at udvikle en samarbejdsaftale med eksempelvis det lokale plejecenters genoptræningsindsats.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: En medarbejder har faciliteret og understøttet foreningens arbejde ca. 10 timer om ugen.

Andre udgifter: 150.000 kroner til foreningsopstart.

UDBYTTE

- Der er etableret en fitnessforening, som styres af frivillige beboere, og som tilbyder gode rammer for udøvelsen af fitness for alle Vollsmoses beboere
- Foreningen tæller både erfarne fitnessudøvere og medlemmer, som dyrker fitness for første gang
- Vollsmose Motion og Fitness medvirker til at skabe sundhedsfremmende fællesskaber i Vollsmose
- Der er udviklet et samarbejde med andre foreninger og klubber i bydelen, så de i fællesskab kan tilbyde forskellige aktiviteter
- Vollsmose Motion og Fitness arbejder på at indgå samarbejdsaftaler med kommunale sundhedstilbud
- Vollsmose Sekretariatet får øget indsigt i sundhedsfremmende fællesskaber i Vollsmose
- Vollsmose Sekretariatet får kontakt til nye ressourcestærke beboere via foreningens arbejde

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Foreningens opstart kræver et stort forarbejde. Det kan være en god idé at starte aktiviteterne gradvist, så I får overblik over organisatoriske og praktiske elementer af arbejdet og tid til at organisere det.

1. Opbyg en stærk foreningsstruktur og vær realistiske omkring foreningens økonomi.
2. Sørg for, at praktiske elementer som tilmeldingssystem fungerer fra begyndelsen. Det bidrager til, at nye medlemmer bliver i foreningen.
3. Hav en stærk partnerskabsstruktur, som kan hjælpe, hvis der opstår vanskeligheder.

HVEM

Beboere, diætist, coach, lokalt idrætscenter, kommunalt jobcenter, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

April 2013-Juni 2013

HVOR

Korskærparken og Sønderparken, Fredericia
(www.boligfa.dk)

BAGGRUND

Dette er et motionskursus for ledige. Det giver deltagerne mere mentalt overskud, en bedre fysisk sundhedstilstand og større tro på sig selv.

Beboerne bor i udsatte boligområder i Vestbyen, som er det område af Fredericia, hvor der er flest sundhedsmæssige udfordringer. Derudover er ledigheden høj. Mange af de ledige er ufaglærte arbejdere, og nogle har sociale problemer udover ledighed, hvilket gør det ekstra vanskeligt for dem at finde beskæftigelse. De oplever, at der bliver en stadig større kløft imellem det, de kan, og det arbejdsmarkedet efterspørger. De ledige, som deltog i motionskurset, havde næsten alle været ledige i to til fire år. Én havde aldrig været i arbejde, og flere deltagere havde psykiske diagnoser. Flere var meget overvægtige, og ingen var vant til at motionere.

PROJEKT

Motionskurset havde 11 deltagere – fire mænd og syv kvinder i alderen 30-50 år. De var alle motiverede for at komme i bedre form og deltog frivilligt i kurset. Motionskurset blev således etableret i samarbejde med det lokale jobcenter, men var ikke en del af en aktiveringsindsats. Nogle deltagere blev rekrutteret på en lokal jobmesse, hvor der blev gjort reklame for forløbet. Andre deltagere fik kendskab til kurset, fordi de deltog i andre boligsociale aktiviteter.

Forløbet strakte sig over 10 uger. Det omfattede især motion i form af fitness og badmintontræning, som foregik i det lokale idrætscenter, hvor deltagerne trænede gratis. I begyndelsen af forløbet havde motionskurset også besøg af en diætist, som fortalte om sund kost. Hun bidrog med megen ny viden for de fleste deltagere. Derudover hjalp en coach deltagerne med at formulere egne realistiske mål for deres indsats. Målene tog udgangspunkt i individuelle ønsker og udfordringer.

To boligsociale medarbejdere koordinerede og håndholdt forløbet. De trænede sammen med deltagerne to formiddage om ugen i to timer. De gik også ture og spillede badminton i den lokale hal, snakkede med deltagerne om mange forskellige problemer og opmuntrede dem, når de mistede modet.

ERFARINGER

Deltagerne var meget motiverede for at komme i bedre form. Ingen var dog vant til at træne, og derfor var det hårdt for alle at komme i gang. De boligsociale medarbejders opmuntning var derfor ekstra vigtig i begyndelsen. Deltagerne gav også udtryk for, at de var glade for, at medarbejderne trænede med; det medvirkede til at skabe en fællesskabsfølelse og mindede dem om, at træning kan være hårdt for alle, uanset om man er i form eller ej.

Allerede efter et par uger begyndte deltagerne at føle en forandring. Nogle tabte sig en smule og flere kom i bedre humør og havde mere mentalt overskud. Det bredte sig til de andre i gruppen og skabte energi og begejstring, således at flere trænede mere. I processen var det en stor hjælp, at deltagerne havde formuleret individuelle mål, som trænin-

gen kunne tilrettelægges efter, og som gav hver enkelt en fornemmelse af fremdrift. Særligt mændene fandt desuden inspiration i at konkurrere med hinanden. To af de fire mænd, som deltog, havde også store vægttab i løbet af kurset.

Fire deltagere fandt ordinære jobs på egen hånd i løbet af de ti uger, motionskurset varede. Næsten alle havde været ledige længe og derfor været igennem forskellige forløb, som forberedte dem på at komme tilbage på arbejdsmarkedet. Motionsforløbet var den sidste faktor, som skulle til, for at deltagerne fandt den nødvendige selvtilid og tro på, at de kunne opnå deres mål.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: To boligsociale medarbejdere brugte hver ti timer om ugen i ti uger. Derudover begrænset tid til rekruttering.

Andre udgifter: 10.000 kroner til træning og eksterne oplægsholdere.

UDBYTTE

- Alle deltagere gav udtryk for, at kurset gav større mentalt overskud og bidrog til større trivsel og livskvalitet, fordi de fik motioneret og nåede (nogle af) de mål, de havde sat sig
- Ud af 11 deltagere fandt fire ordinære job og to kom i praktik
- To deltagere havde store vægttab, og to deltagere havde mindre vægttab
- En deltager led af angst, og hendes tilstand forbedredes betragteligt på grund af forløbet
- En deltagers depression lettede
- Alle deltagere gennemførte kurset, bortset fra én som blev skadet

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Dette motionsforløb er baseret på beboernes egne motivationer og præmisser. Deres ønske om at dyrke motion er initiativets fundament, men fordi beboerne har flere svære sociale problemer, er det nødvendigt at håndholde indsatsen, så man sikrer, at de holder fast i deres engagement.

1. Det er vigtigt, at beboerne får mulighed for at formulere individuelle, realistiske mål med deres forløb.
2. Man kan inddrage andre parter, som eksempelvis idrætskonsulenten i kommunen, så forløbet knytter an til eksisterende, kontinuerlige motionstilbud i lokalområdet. Det kan skabe bedre muligheder for, at beboerne bliver ved med at motionere efter forløbet er afsluttet.
3. Beboerne kan få hjælp af en coach i slutningen af forløbet, så de kan blive guidet til at formulere nye mål, som de kan fokusere på, når de skal motionere på egen hånd. Man kunne også sørge for, at beboerne betalte deres kontingent i fitness- eller badmintonklubben inden motionsforløbet var overstået, så betalingen ikke blev en undskyldning for at droppe motionen.

HVEM

Kvindelige beboere, en uddannet zumba-instruktør, idrætsforening, boligsocial medarbejder

HVORNÅR

December 2012-igangværende

HVOR

Tåstrupgård, Høje-Tåstrup (www.taastrupgaard.com)

BAGGRUND

Zumba for kvinder er en idrætsaktivitet, som er formuleret og drevet af kvindelige beboere. Aktiviteten skaber samtidig kontakt imellem mange kvinder i forskellige aldre.

Aktiviteten opstod i forbindelse med en idékaravane i boligområdet, som kortlagde, hvilke aktiviteter beboerne ønskede igangsat. Karavanen blev kickstartet i forbindelse med den årlige sommerfest i boligområdet. Her etablerede boligsociale medarbejdere en visuel idévæg, som bestod af beboernes aktivitetsideer samt et individuelt foto af idéop-havsmanden. En professionel fotograf tog fotos på stedet. Dette genererede cirka 200 idéer.

Derefter op søgte de ansatte 30 eksisterende beboer-klubber i bebyggelsen samt beboere, som ikke var tilknyttet en klub. Nye idéer fra disse beboere blev hængt op på en tørresnor, som hang i træerne udenfor ejendomskontoret, når den boligsociale medarbejder var tilstede. Det gav synlighed omkring karavanen. Samtidig blev alle aktiviteter formidlet på en Facebook-side. Efter to måneder udvalgte den boligsociale medarbejder de 50 bedste idéer, som blev samlet i et idékatalog. En af disse idéer var Zumba for kvinder.

PROJEKT

Zumbatræning blev hurtigt en populær aktivitet. Efter to måneder var der tre hold af 50 deltagere om ugen. De fleste deltagere var imellem 15 og 40 år.

En certificeret zumba-instruktør blev tilknyttet og underviste kvinderne de første måneder. Det blev imidlertid prioriteret at fastholde ejerskabet for aktiviteten hos kvinderne. Derfor udpegede den boligsociale medarbejder tre unge beboere til at være værtinder og undervisningsassistenter. Efter tre måneder blev de også uddannet som zumba-instruktører og overtog derefter undervisningen.

Som led i at skabe en organisatorisk selvstyrende aktivitet er kvinderne i gang med at starte deres egen forening.

ERFARINGER

Det er tydeligt, at zumba er en aktivitet, kvinderne har lyst til, og som de selv mener, de har brug for. De træner med stor entusiasme. Kvinderne har også fastholdt et ejerskab til projektet, især i kraft af, at de unge undervisere er lokale beboere.

Organiseringen af træningen er enkel. Kvinderne har etableret deres egen Facebook-gruppe, hvor de kommunikerer med hinanden og poster nyheder om træning.

Den største udfordring er oprettelsen af en forening. Aktiviteten blev oprettet i samarbejde med en idrætsforening i et nærliggende boligområde. Det gav mulighed for at søge tilskud hos kommunale puljer, så aktiviteten indledningsvis kunne være gratis. Deltagerne skal nu gradvist registreres i foreningen og betale kontingent. Denne overgang er vanskelig for kvinderne, som opbygger en forening for første gang.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Den boligsociale medarbejder og hendes assistent brugte tre måneder på at gennemføre idékaravanen. I opstartsfasen af zumba-projektet, brugte den boligsociale medarbejder otte timer om ugen på aktiviteten. Efterfølgende bruger hun otte-ti timer om måneden.

Andre udgifter: Aktiviteten kostede 25.000 kroner, som blev bevilget af kommunen.

UDBYTTE

- Der er etableret et træningstilbud, som udspringer af beboernes ønsker
- For første gang har boligområdet en fælles aktivitet for kvinder i alle aldre
- Initiativet har givet større interkulturel interaktion, og der er skabt netværk imellem kvinder med forskellig etnisk baggrund
- Der er zumbatræning tre gange om ugen, og ca. 50 kvinder deltager hver gang
- Tre unge beboere er blevet certificerede zumba-instruktører
- Der er kommet større fokus på sundhed blandt piger og kvinder
- Piger og kvinder er kommet i form, og de fleste har tabt sig.
- Projektet har skabt rollemodeller for piger og kvinder i området

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Initiativet kræver forarbejde. Det er vigtigt, at den boligsociale medarbejder involverer sig, støtter og vejleder.

1. Brug tid på at involvere beboerne i opstarten af aktiviteten. På den måde sikrer I, at beboerne tager ejerskab og bakker op om aktiviteten på lang sigt.
2. Støt beboerne og uddan dem, så de kan varetage de nødvendige opgaver. På den måde kan projektet blive selvbærende.
3. Kommunikér tydeligt især i forhold til den eksterne underviser, så vedkommende ved, at ansættelsen er tidsbegrænset.

LÆS MERE OM SUNDHED

Streetfodbold på Stengårdsvej i Esbjerg, hvor unge arrangerer egne gadefodboldturneringer (case 24).

Brobygning til fritids- og foreningslivet i Houlkær, Viborg, hvor unge piger blandt andet introduceres til idrætstilbud (case 4).

7

IMAGE OG KOMMUNIKATION

Image og kommunikationsindsatser formidler beboernes positive historier fra boligområder og nuancerer omverdens billede af udsatte boligområder. Samtidig øger de beboernes viden om, hvad der foregår lokalt.

Kapitlet indeholder fem cases:

- 30** ***Reporterbanden***
 - består af unge beboere, som samarbejder med frivillige journalister. De beretter om begivenheder fra hverdagen i og omkring Akacieparken i Valby, København. Artiklerne bidrager til at skabe forståelse imellem generationer i boligområdet. Nogle artikler bringes også i Valbys lokalavis, hvilket styrker boligområdets image og bygger bro imellem boligområdet og bydelen.
- 31** ***Erindringsværksted – vores historie om Tingbjerg***
 - bygger bro imellem beboergrupper i Tingbjerg. Ældre beboeres fortællinger om hverdagen i Tingbjerg fra 1957-1962 formidles i en bog skrevet af en journalist. Bogen skaber udgangspunkt for en dialog blandt beboerne om naboskab og nuancerer mediebilledet af Tingbjerg.

Få redskaber og inspiration til dit arbejde på området her:
www.boligsocialnet.dk/helhedsplanens-abc/information-og-kommunikation

32

Jeg er Nørrebro – audiowalk

– eksperimenterer med lydfortællinger fra forskellige dele af Nørrebro i København. Audiowalken er udarbejdet af unge i samarbejde med professionelle journalister, fotografer, musikere og lydteknikere. Fortællingerne præsenterer en fælles beboerfortælling om området, skaber fællesskab og styrker områdets image.

33

Www.Aarhusvest.dk

– fungerer som en beboerinvolverende kommunikationsplatform. Beboere uddannes til at varetage opgaven som rapportere og formidler historier fra den vestlige del af Aarhus. Initiativet giver primært beboere i bydelen overblik over, hvad der foregår i deres lokalområde.

34

Fælles kommunikation i Sundholmskvarteret

– er en fælles strategi og indsats for den kommunale og boligsociale kommunikationsindsats i Sundholmskvarteret på Amager. Initiativet styrker kommunikationen i bydelen og bidrager til at forbedre bydelens image.

OM "IMAGE OG KOMMUNIKATION"

Image og kommunikation retter sig imod den brede offentlighed, lokalområdet og beboerne. Som man kan læse i de seks andre kapitler i denne bog, skaber boligsocialt arbejde konkrete resultater til gavn for både samfund, lokal- og boligområde. Disse resultater formidles blandt andet igennem imagearbejde til relevante interessenter og til den brede offentlighed.

Udbredelsen af positive historier til omverdenen kan være med til at åbne boligområderne op. Historierne kan skabe interesse, aflive myter og forme fundamentet for fremtidige samarbejder imellem parter i både boligområde og det omkringliggende lokalsamfund. Det kan også gøre områderne mere attraktive for potentielle nye beboere.

Styrket kommunikation i boligområderne skaber levedygtige fællesskaber. Der arbejdes med at formulere en storytelling, der styrker sammenholdet og den fælles identitet, og som gør beboerne stolte af deres boligområde. Derudover skaber kommunikationsinitiativer platforme, som formidler viden og erfaringer, beboere har brug for i dagligdagen.

Arbejdet med et boligområdes image udadtil og kommunikationen indenfor boligområdet bliver i praksis ofte kombineret – hvilket man også kan læse i casene i dette kapitel.

HVEM

Unge, to frivillige journalister bosat i Akacieparken, en frivillig journalist fra Politiken, en boligsocial medarbejder, en løntilskudsansat kommunikationsmedarbejder

HVORNÅR

2010-igangværende

HVOR

Akacieparken i Valby (www.akacieparken.dk)

BAGGRUND

Reporterbanden består af unge, som formidler historier fra deres boligområde. De unge rapporterer om begivenheder og hverdagsliv i det lokale beboerblad, og derigennem viser de, hvordan de oplever dagligdagen i boligområdet.

Reporterbanden blev dannet for at inddrage unge i afdelingen på en positiv måde. De unge skulle have en mulighed for at bidrage til afdelingens liv og for at kommunikere deres oplevelser og perspektiver ud til en bred kreds af beboere. Formålet var dels at skabe udviklingsmuligheder for unge og dels at give voksne et mere nuanceret billede af livet som ung. Nogle unge skabte utryghed i området, og man mente, at et mere nuanceret billede af unge kunne modvirke dette. Derudover ønskede medarbejderne at forankre kommunikationen om afdelingen stærkere i beboergruppen.

PROJEKT

Reporterbanden består af syv-ti unge i alderen 14-21 år og tre frivillige journalister. Med hjælp fra journalisterne skriver og redigerer de unge et beboerblad, som udkommer hver anden måned. Bladet bliver trykt i 500 eksemplarer og bliver uddelt til alle beboere i afdelingen. Nogle artikler bringes også i bydelens lokalavis, Valbybladet.

Redaktionen holder møde en gang om ugen i tre timer. Her finder deltagerne mulige emner for artikler og diskuterer, hvordan de skal vinkles. Reporterbandens artikler fortæller lokale historier fra de unges vinkel, og det giver voksne beboere indsigt i og forståelse for de unges liv. De unge rapporterer for eksempel om nye studenter, om muligheder for at få et fritidsjob og om den årlige middag for frivillige i området.

Redaktionsarbejdet er også et pædagogisk projekt. De unge skal blive bedre til at indgå i læreprocesser og udvikle samarbejdskompetencer. Derudover skal de udvide deres horisont ved at blive introduceret til miljøer, de ikke ville opsøge på egen hånd. De unge har blandt andet skrevet reportager fra et kommunaludvalgsmøde og en efterskole. Besøget på efterskolen gjorde så stort indtryk på en af de unge, at han efterfølgende aftalte med sine forældre, at han året efter skulle indskrives.

ERFARINGER

Projektet kræver, at de frivillige journalister er indstillet på, at de også skal løfte en pædagogisk opgave. De journalister, som har fungeret bedst, har investeret tid i at lære de unge at kende og få en god kontakt til dem. Samtidig har de ikke haft alt for høje journalistiske ambitioner, men har mødt de unge dér, hvor de er. Den arbejdsform har givet de unge mod på den store udfordring, det er at lære at skrive journalistisk.

Projektet fungerer også bedst med en fasttømret redaktionsgruppe. Den tog imidlertid lang tid at bygge op. Medarbejderen startede med at udvælge nogle unge, som hun vidste kunne klare opgaven, og som kunne være garanter for, at der kom et blad. Gradvist kom andre unge til. Nogle blev motiveret af, at de kunne udvikle kompetencer og få erfaringer til deres CV igennem reporterarbejdet. Andre var blot nysgerrige og involverede sig i bladet, selvom de ikke

havde mange forudsætninger for at skrive.

Næsten alle i Reporterbanden har brug for at blive guidet igennem arbejdsprocessen. De fleste var ikke vant til at skrive, før de begyndte i redaktionen, og de har brug for, at de uddannede journalister kommer med spørgsmål og forslag til artiklerne. Af og til er det også nødvendigt at interviewe de unge om et emne først for at hjælpe dem med at finde en vinkel i artiklen og sikre, at der er nok kød på historierne.

De unge finder megen motivation i læreprocessen og i samarbejdet med de andre unge og de frivillige journalister. Det er dog også en vigtig faktor, at de har mulighed for at få deres historier i Valbybladet og dermed nå ud over Akacieparkens grænser. Artiklerne i Valbybladet har også bygget bro imellem boligområdet og resten af bydelen.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: De tre journalister bruger i gennemsnit en-to timer om ugen på at deltage i fælles redaktionsmøder og på individuelle møder med ungereporterne.

En boligsocial medarbejder bruger cirka en dag om ugen på redaktionsmøder, layout og korrektur af bladet samt forberedelse og koordinering af møder.

Andre udgifter: Bladet bliver trykt i Lejerbo. Det koster cirka 2.000 kroner pr. gang. Derudover får de yngste deltagere 50 kroner i timen for dele af deres redaktionsarbejde, ligesom avisen deles ud af børn, som er tilknyttet områdets lomme-pengeprojekt.

UDBYTTE

- Reporterbanden har etableret et samlingspunkt for unge
- Gode artikler om området udkommer hver anden måned. Reporterbanden tilfører en lokal og kreativ vinkel på historierne
- De unge rapportere er begyndt at reflektere over, hvad der foregår i området, og over deres egen rolle. De har fået større ejerskab til afdelingen, og de fungerer som uformelle ambassadører for de projekter, de skriver historier om
- Bladet skaber forståelse for unges liv. Historierne beskriver unges oplevelser af området, og det nuancerer voksnes beboeres forestillinger om de unge
- Unge får mulighed for at arbejde med journalistik og får et netværk blandt journalister. Det har givet dem en personlig indgang til journalistik. De læser nu lokalavisen, og to unge ønsker at uddanne sig som journalister
- Reporterbanden skaber en bredere vifte af fritidstilbud til unge. Mange aktiviteter i boligområdet fokuserer på sport, og Reporterbanden henvender sig til unge, som er interesserede i at skrive. Det kan også være en mulighed for, at bogligt stærke unge kan spille en mere synlig rolle i kvarteret
- Unge rapportere får selvtillid, viden, prestige og kompetencer, som de kan bruge i andre sammenhænge
- De unge bliver introduceret til miljøer, de ellers ikke ville have stiftet bekendtskab med
- Der er opstået mere brobygning til lokale aktører udenfor boligområdet. De unge, deres forældre og familier er blevet mere opmærksomme på, hvad der foregår i bydelen, ligesom Valbys øvrige beboere er blevet mere opmærksomme på, hvad der sker i Akacieparken

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Det er en god idé at starte med en redaktionsgruppe bestående af nogle få unge, som introduceres til arbejdsmetoden. Gruppen kan løbende udvides, efterhånden som flere har en fornemmelse af, hvad arbejdet går ud på.

1. Det er godt for dynamikken i redaktionen, at der er en vis aldersspredning i gruppen.
2. Lav en aftale med en lokal avis, så de unges historier kan blive læst af en bred kreds af læsere. Det skaber ekstra motivation for at skrive gode historier og er med til at bygge bro imellem boligområdet og resten af lokalområdet.
3. Aktiviteten har brug for mange voksenressourcer, specielt i begyndelsen. De voksne skal have journalistiske færdigheder, men også være indstillede på, at redaktionsarbejdet involverer pædagogisk arbejde.

ERINDRINGSVÆRKSTEDET – VORES HISTORIE OM TINGBJERG

HVEM

20-25 beboere, journalist, pensioneret bibliotekar og kommunikationsmedarbejder fra helhedsplan

HVORNÅR

August 2010-november 2011

HVOR

Tingbjerg i København (www.tingbjergforum.dk)

BAGGRUND

Erindringsværkstedet – vores historie om Tingbjerg italesætter og formidler beboeres fortællinger om livet i Tingbjerg i 1950'erne og 60'erne. Fortællingerne blev efterfølgende samlet i bogen *"Din nabo fortæller"*. Bogen giver et nuanceret, livsbekræftende indtryk af området og giver et andet indtryk end mediebilledet af Tingbjerg som et problemfyldt sted.

Erindringsværkstedet kom i stand på henvendelse fra en beboer. Hun ønskede at udveksle minder med andre beboere fra den hverdag, der udspillede sig i bebyggelsens første år. Områdesekretariatet syntes, at idéen var interessant. Samtidig ønskede de at skabe kontakt til denne beboergruppe, som på det tidspunkt kun deltog en smule i boligsociale aktiviteter.

Områdesekretariatet og beboeren inviterede derfor til et informationsmøde for alle, som var flyttet ind i Tingbjerg indenfor bebyggelsens første fem år, det vil sige 1957-1962. Deltagerne tog vel imod idéen om et erindringsværksted, og de aftalte, at det skulle forløbe over 10 møder. Forløbet blev arrangeret af idémanden og en kommunikationsmedarbejder i tæt parløb.

PROJEKT

De første møder var løst strukturerede og udelukkende bygget op omkring udvekslingen af minder. Deltagerne mødtes i områdesekretariatets lokaler til kaffe, chokolade og småkager, og møderne var sprudlende. Hver gang mødte en eller to nye beboere op, og snakken gik lystigt i de to timer, møderne varede.

Der var mange interessante historier, og kommunikationsmedarbejderen mente, at de også kunne have værdi for andre. Derfor begyndte hun gradvist at give møderne mere struktur i samarbejde med den beboer, som var idémager bag erindringsværkstedet.

De gav det tredje møde en temaoverskrift og formulerede spørgsmål til beboerne, så de kunne møde forberedt op. Kommunikationsmedarbejderen opfordrede beboere, som havde lyst, til at skrive små historier på baggrund af spørgsmålene. Nogle beboere tog imod opfordringen, og historierne blev trykt i det lokale beboerblad. Gradvist blev deltagerne også interesserede i, at historierne skulle formidles til en bredere gruppe. Især var de optagede af, at nuværende beboere kunne få chancen for at kende områdets historie.

For at kvalificere bogskrivningen blev beboerne inddelt i grupper af to-tre personer. Deltagerne i hver gruppe havde gode relationer til hinanden, samtidig med der var et sammenfald af historier, så den enkelte historie kunne blive styrket ved at blive så detaljeret som muligt. En journalist blev derefter tilknyttet processen. Hun interviewede beboerne og skrev bogen.

Bogen består af 14 kapitler. Den indeholder fortællinger om personer, begivenheder og steder i Tingbjerg. Man kan læse om altankassekonkurrencer, racerløb i gårdene og om idrætsklubben Tingbjerg IF's første tid. Mange historier handler om de stærke naboskaber, som opstod, og om de mange børn, der løb ud og ind af hinandens lejligheder. Bogen fortæller også om familier, som arbejdede hårdt – både manufakturhandleren, der havde butik på Ruten i Tingbjerg, og arbejdere, som havde flere jobs. Alle fortællingerne akkompagneres af fotos, avisudklip og tegninger om og fra livet i Tingbjerg.

Bogen blev lanceret ved et velbesøgt debatarrangement med titlen *"Tingbjerg – en ghetto eller et rigtig dejligt sted at bo?"* Derefter blev den husstandsomdelt og kan stadig fås

ved henvendelse til områdesekretariatet. Bogen fik også lokal og regional omtale.

ERFARINGER

Initiativet bygger på en udbytterig beboerinddragelsesproces. Både aktivitet og slutprodukt fik lov at udvikle sig i takt med beboernes ønsker og behov, og det var afgørende i forhold til at skabe motivation blandt beboerne for at formidle deres personlige historier til et bredere publikum.

Samarbejdet imellem idemageren og kommunikationsmedarbejderen var også afgørende for initiativets succes. De etablerede roller, som gjorde det muligt for dem at supplere hinanden. Kommunikationsmedarbejderen påtog sig ansvar for den formelle rekruttering og for at strukturere møderne. Hun formulerede de skriftlige spørgsmål til deltagerne, identificerede de historier, som var stærke nok til at blive formidlet i en bog, og organiserede indsamlingen af billedmateriale. Beboeren stod for den uformelle rekruttering og var primus motor på fastholdelsen af deltagerne. Hun udleverede spørgsmålene til deltagerne personligt og henvendte sig til en pensioneret bibliotekar, som tidligere havde arbejdet på det lokale bibliotek. Han tog gamle, sjove dokumenter fra biblioteksarkiverne med til møderne og hjalp beboerne med referatskrivning af det, de havde talt om.

Den gode proces skabte rammerne for et godt resultat og et interessant efterspil. Til debatarrangementet i forbindelse med udgivelsen af bogen opstod en debat imellem ældre og yngre beboere, som afslørede indbyrdes fordomme. En gruppe unge piger ønskede at udfordre disse fordomme og inviterede blandt andet de ældre beboere til julearrangementer, hvor de skulle lære hinanden bedre at kende. Det gav anledning til flere gode historier fra Tingbjerg.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Kommunikationsmedarbejderen brugte cirka 140 timer i alt.

Andre udgifter: Bogen kostede ca. 100.000 kroner. Beløbet dækkede journalistens løn, layout, tryk og distribution af bog.

UDBYTTE

- Sammenhold og fællesskab blandt 20-25 ældre beboere i Tingbjerg
- De ældre beboere fik "en stemme" i boligområdet
- Inspirerende erindringsmøder og erfaringsudveksling
- En bog med fine fortællinger fra Tingbjergs første fem år. Bogen og fortællingerne bruges i mange image- og kommunikationssammenhænge
- Et velbesøgt debatarrangement, der markerede udgivelsen af bogen
- Efter bogens udgivelse opstod nye møder mellem ældre og unge. Særligt en gruppe af unge piger ønskede at nuancere det billede, de følte mange ældre havde af dem
- Deltagerne i erindringsværkstedet udgør stadig en ressourcebank for Tingbjerg og områdesekretariatet. Beboerne fungerer som uformelle ambassadører for Tingbjerg i forskellige sammenhænge

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Med udgangspunkt i én eller flere beboere, som brænder for projektet, kan det lade sig gøre at skabe en succes. Det er vigtigt, at beboernes ønsker og behov forbliver omdrejningspunktet i erindringsværkstedet, også hvis aktiviteten udvides til at omfatte en bog eller lignende.

1. Skab rum for det innovative og uforudsigelige.
I behøver ikke at lave en drejebog. Gå i gang og udvikl aktiviteten undervejs.
2. Involver kommunikationsmedarbejderen så tidligt som muligt i forløbet. Hvis beboerne ønsker at videreformidle deres historier i form af en bog eller lignende, er det en stor hjælp, at en professionel styrer processen.
3. Brug materialet efterfølgende til at skabe debat om naboskab i boligområdet i dag.

JEG ER NØRREBRO – AUDIOWALK

HVEM

Børn og unge, forældre, andre beboere, oplægsholdere, fagpersoner, diverse lokale samarbejdspartnere, boligsocial projektleder

HVORNÅR

Januar 2012-september 2013

HVOR

Ydre Nørrebro i København (www.jegernorrebro.dk)

BAGGRUND

Jeg er Nørrebro – audiowalk formidler hverdagshistorier fra beboeres liv til et bredt publikum. Audiowalken knytter børns og voksnes historier sammen i et fælles produkt, som skaber fællesskabsfølelse og stolthed.

Audiowalken udsprang af et ønske om at skabe positive relationer, historier og fællesskab. Helhedsplanens medarbejdere oplevede, at deres kontakt til de unge oftest bundede i, at de unge var involveret i en konflikt eller skabte et problem, som skulle håndteres. Der var blandt andet meget hærværk i området. Dette gjorde det vanskeligt at skabe gode relationer til unge og deres forældre, samtidig med at det blev svært at skabe konstruktive ungefællesskaber.

Derfor besluttede medarbejderne at skabe et rum, hvor unge kunne udtrykke sig, blive anerkendt og udvikle sig. Det kunne samtidig give anledning til at tale med de unges forældre om andet end problemer. Disse tanker blev afsæt for en længere arbejdsproces, som endte med en udgivelse af en audiowalk. Audiowalken skabte fællesskab på tværs af generationer og bidrog til at formidle positive historier om afdelingen.

PROJEKT

Fase 1

Arbejdet begyndte med relationsopbygning og udvikling af de unges evner til at udtrykke sig kreativt. Den første aktivitet var en fotoworkshop, målrettet ti drenge i alderen 11 til 15 år. Drengene skulle arbejde med temaerne "identitet", "at blive voksen", "mobning" og "kærlighed". To fotografer blev tilknyttet workshoppen for at give drengene viden om fotografi, og to ældre drenge fra boligområdet blev tilknyttet som assistenter. De skulle sørge for, at drengene mødte op, og at forældrene var informeret om, hvad der foregik.

Assistenterne gjorde et stort arbejde for at få deltagerne til at engagere sig. Gradvist blev opbygget relationer imellem drenge og fotografer, og drengene fik indblik i fotografernes arbejde. De blev bidt af fotografering, og det skabte en ny, positiv dynamik i drengegruppen.

Pigerne i afdelingen iagttog drengenes udvikling og opsogte medarbejderne, fordi de ville deltage i aktiviteterne. Det var et gennembrud i forhold til kontakten til pigerne og det bedst tænkelige afsæt for det videre arbejde. Der blev etableret en workshop for piger med sang og sangskrivning, og en dansk-somalisk sangerinde blev tilknyttet som facilitator. De arbejdede med samme temaer som drengene, og denne workshop skabte ligeledes gode relationer internt i pigegruppen og imellem piger og medarbejdere.

De to workshops skabte fundamentet for at udvikle en audiowalk.

Fase 2

En audiowalk er en række lydfortællinger, som formidler historier fra et afgrænset område. Fortællingerne integreres i en app, og man lytter til dem fra sin smartphone, mens man går en tur i området. Via telefonens gps-styring præsenteres lytterne for interviews, stemninger og historier fra steder, de passerer, og på den måde ser de kvarteret fra en ny vinkel. Den audiowalk, de unge udviklede, skildrer Nørrebro fra deres og ældre beboeres vinkel.

Fortællingerne blev udviklet i tæt samarbejde med en radiojournalist, som faciliterede en radioworkshop. De unge og journalisten producerede i fællesskab 30 korte lydfortællinger om hverdagslivet på ydre Nørrebro. Der var fortællin-

ger fra Slikkongen og fra nordisk thaiboksning på Den Røde Plads. Der var indslag fra den lokale kirke og fra Føtex, hvor en ung mand havde fået sit drømmejob. Der var en beretning om betydningen af parabler og om en papegøje, der hedder Gadaffi.

Historierne er bundet sammen af, at de er små lokalhistorier, som alle kan relatere til, og som giver indblik i, hvem beboerne på Nørrebro er.

ERFARINGER

Den største styrke og udfordring var, at medarbejderne ville skabe et rum, hvor unge var idémagere frem for problemskabere, og hvor unge kunne udvikle sig. De unge deltagere fik et personligt løft ved at træde i karakter som individer og fortælle deres historier. Samtidig var det udviklende for dem at deltage i en arbejdsproces, hvor der blev stillet krav til dem, og ambitionsniveauet var højt. De unge skulle udvise vedholdenhed, disciplin og engagement for at være en del af processen. Enkelte unge fandt da også projektet for ambitiøst og faldt fra.

De unge, som deltog i projektet fra start til slut, blev i høj grad bakket op af deres forældre. De fik også meget hjælp af radiojournalisten, der overtog nogle af de opgaver, som viste sig at være for vanskelige for de unge. Det endelige resultat er et professionelt produkt, som når ud til et bredt publikum.

Hvis man skulle videreudvikle projektet i andre sammenhænge, kunne man forsøge at skaffe praktikpladser til de unge i kommunikationsbranchen. Man kunne producere undervisningsmateriale i samarbejde med en lokal skole. Endelig kunne man afholde inspirationsture i området i samarbejde med BL – Danmarks Almene Boliger eller integrere en audiowalk i tilbud til turister, evt. i samarbejde med Wonderful Copenhagen.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: En boligsocial medarbejder har arbejdet 37 timer om ugen med projektet. Inden projektet gik i gang, havde hun knyttet kontakter og relationer i boligområdet, som var essentielle for, at arbejdet kunne lykkes. Workshopfacilitatorer og oplægsholdere har arbejdet i projektet på honorarbasis.

Andre udgifter: Der er anvendt 300.000 kroner.

UDBYTTE

- Der blev skabt en fælles, positiv fortælling om kvarteret
- En stor release-fest, som skabte glæde og stolthed
- De unge har oplevet at blive taget seriøst og blive inddraget i beslutninger om arbejdsprocessen
- Nye ungegrupperinger blev skabt på baggrund af workshops
- Beboere har deltaget i et ambitiøst og succesfuldt projekt, som styrkede deres personlige og faglige kompetencer. Disse kompetencer kan de bruge i afdelingen eller i andre sfærer af livet
- Audiowalken har bidraget til at skabe en fællesskabsfølelse og en fælles identitet i afdelingen, som beboerne kan være stolte af.
- Der er mindre hærværk
- Det frivillige arbejde er blevet styrket
- Audiowalken har bidraget til at forbedre Nørrebro og de unges image

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Projektet er relativt dyrt i mandskabstimer og aktivitetsmidler. Man kan dog også udføre lignende projekter i mindre skala.

1. Audiowalken er et deltagerorienteret projekt, som både skal skabe relationer mellem deltagerne og et endeligt produkt. Det betyder, at både proces og produkt er vigtige. Vær derfor opmærksomme på, at ambitionsniveauet omkring produktet er realistisk, så I kan skabe en god arbejdsproces.
2. Inkludér mange samarbejdspartnere. De er en styrke i udarbejdelsesfasen, såvel som i promoveringen af det færdige produkt.
3. Afsæt den nødvendige tid. Det kræver tålmodighed og vedholdenhed, når målet er at skabe fællesskaber og frivillighed.

CASE 33

Kapitel 7
Image og
kommunikation

HVEM

15-20 bydelsreportere, IT-hjørnet på Hasle Bibliotek, boligsociale medarbejdere

HVORNÅR

Juni 2009-januar 2014

HVOR

Aarhus vest (www.aarhusvest.dk)

BAGGRUND

Www.Aarhusvest.dk er en bydelsportal, som fortæller fra og om tre bydele i det vestlige Aarhus; Møllevangen, Frydenlund og Herredsvang. Portalen bringer nyheder, billeder og informationer om livet i bydelene og fungerer som et avanceret beboerblad på nettet, der skaber en fælles fortælling om lokalområdet.

Www.Aarhusvest.dk startede som en portal, hvor der alene blev lagt vægt på gode journalistiske historier. Portalen blev finansieret af eksterne midler, og da disse udløb, skulle portalen lukke. Helhedsplanen havde haft stor glæde af portalen og besluttede at tage imod projektets tilbud om at overtage den. I samarbejde med det lokale bibliotek videreudviklede helhedsplanen portalen til en beboerinvolverende journalistisk platform. Beboere kan i dag udvikle deres kommunikative kompetencer igennem kurser og undervisning, og de skriver hovedparten af portalens artikler. Formålet er således både at udvikle nyheder og information til beboere og at uddanne beboere til beboerjournalister, webmasters, fotografer, grafikere med mere.

PROJEKT

Www.Aarhusvest.dk bringer aktuelle nyheder fra lokalområdet og rapporterer fra lokale begivenheder. Portalen holder beboere orienteret om nyt fra projekter og beskriver hverdagshistorier. Der bringes også debatindlæg, poesi og klummer skrevet af beboere. Endelig fungerer platformen som en vejviser, hvor beboere kan finde oplysninger om foreninger, klubber og arrangementer.

Materialet skrives primært af beboere. I de første år var bydelsrapporterne førtidspensionister, og eksterne tilskud finansierede journalistkurserne. I dag er portalen tilgængelig for alle beboergrupper.

Der sigtes mod høj kvalitet og en klar journalistisk linje, men det er den høje grad af brugerinvolvering, som gør portalen unik. Www.Aarhusvest.dk har en fast kerne af frivillige, men redaktionsmøderne er åbne for alle, og det skal være enkelt for beboere at bidrage med lokale historier. For at fastholde interessen og engagementet hos beboerne gør de ansatte meget ud af at anerkende de frivilliges indsats.

Forhåbningen er, at beboere i fremtiden også kan komme i praktik på portalen for at lære journalistik, grafisk design med mere.

ERFARINGER

Www.Aarhusvest.dk har gode erfaringer med at anvende og udvikle beboernes kompetencer. Beboerne bliver motiverede af, at de producerer et produkt, som mange mennesker læser. Og det skaber desuden et frugtbart læringsmiljø, at beboerne kan sætte deres læring i spil og se det udmønte sig i form af et bedre produkt. Den jævnlige kontakt med medarbejderne og de andre beboerrapportere er ligeledes en motiverende faktor for de fleste deltagere.

Medarbejderne har erfaret, at arbejdet med at opkvalificere og inddrage beboerne tager tid og kræver tålmodighed. Mange beboere skal guides igennem arbejdsprocessen, og det kan være ressourcekrævende. Det er derfor vigtigt at tilpasse de journalistiske ambitioner til den enkelte beboers evner og engagement.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Portalen har en fuldtidsmedarbejder tilknyttet. Vedkommende var i de første år delvist finansieret af Pensionsstyrelsen. Derudover fungerer en anden boligsocial medarbejder som sparringspartner i to timer om ugen. Medarbejderen bruger én arbejdstime pr. reportertime.

Andre udgifter: Portalen blev overtaget fra en samarbejdspartner og var derfor gratis. En boligsocial medarbejder omkodede siden, og det lokale bibliotek donerede IT-udstyr. Projektets udgifter har derfor været minimale.

UDBYTTE

- Der er udviklet en velfungerende kommunikationsplatform for aktiviteter i området
- Portalen gør historier fra lokalområdet levende og formidler dem videre til en bred gruppe af brugere
- Portalens historier skaber identifikation og sammenhængskraft i bydelen
- Www.Aarhusvest.dk fungerer som en vejviser, hvor beboere kan finde oplysninger om institutioner, foreninger med mere
- 60 beboere har leveret indhold til portalen
- 15-20 beboere arbejder som bydelsrapportere og bidrager løbende til portalen. De har modtaget kurser og har udviklet kommunikationskompetencer
- Portalen har cirka 60 besøgende i døgnet

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Det er enkelt at oprette en hjemmeside, der fungerer som en aktivitetsoversigt. Det er derimod tidskrævende at kompetenceudvikle og inddrage beboerjournalister. Det kræver ressourcer at arrangere journalistiske kurser, opbygge netværk med samarbejdspartnere, afholde redaktionsaktiviteter, rekruttere nye beboere, samt producere indhold til portalen. Jo mere tid, I bruger på at opsøge beboere og hjælpe dem med at skrive historier, jo mere kan beboerne levere.

1. Tilgodese to målgrupper; både dem, der læser indholdet på siderne, og dem, som producerer det.
2. Alliér jer med kommunale medarbejdere, som kan hjælpe med at finde interesserede deltagere til kurserne.
3. Vær tålmodig – det tager tid at udvikle beboeres kommunikationskompetencer.

CASE 34

Kapitel 7
Image og
kommunikation

FÆLLES KOMMUNIKATION I SUNDHOLMS- KVARTERET

HVEM

To helhedsplaner (Holmbladskvarteret og Sundholmskvarteret) og Sundholmskvarterets områdeløft (Københavns Kommune)

HVORNÅR

2009-ultimo 2014

HVOR

Sundholmskvarteret, Amager Vest
(www.sundholmskvarteret.dk)

BAGGRUND

Denne indsats handler om at gøre kommunikation med og til beboere overskuelig og tilføre den kvalitet. Beboere skal kunne opstøge information om, hvad der foregår i deres boligområde ét sted og hurtigt danne sig overblik over det. Dette er sket ved at samle den kommunale og boligsociale kommunikationsindsats.

Indsatsen finder sted i en bydel med ca. 12.000 beboere, hvoraf 3.000 bor i almene afdelinger, der er dækket af en helhedsplan. De mange sammenfald i den kommunale og boligsociale indsats førte til, at man i 2009 udarbejdede en fælles strategi for boligsociale helhedsplaner og Københavns Kommunes "områdeløft". Kommunikationsindsatsen er forankret i begge organisationer, men har fælles sekretariat, fælles indsatser og et fælles logo. I fællessekretariatet arbejder 20-25 personer.

PROJEKTET

Kommunikationsarbejdet er struktureret således, at helhedsplaner og det kommunale områdeløft er fælles om følgende initiativer:

- Sociale medier/Facebook
- Nyhedsbreve
- Kvartersavis
- Logo
- Pressemeddelelser
- Videoproduktion

Da Københavns Kommune er en myndighed med mange hjemmesider er kommunen nødt til at have faste festures og et fast design. Derfor har det været nødvendigt, at hjemmesider drives i hver sin organisation.

Facebook og nyhedsbrevet informerer løbende om arrangementer. Kvartersavisen udgives hvert halvandet år og giver et samlet overblik over begivenheder, puljer, aktiviteter, kontaktpersoner med videre.

Der er udarbejdet skriftlige samarbejdsaftaler for den fælles kommunikation, hvilket er særligt vigtigt i tilfælde af kriser.

ERFARINGER

Det forpligtigende samarbejde på tværs af organisationerne letter kommunikationsarbejdet. Koordineret intern kommunikation betyder, at alle medarbejdere kender hinandens arbejdsopgaver og igangværende projekter. Det sikrer videndeling på tværs af organisationerne, og det sparer tid og ressourcer, når aktiviteter og tiltag skal formidles til borgere.

De konkrete kommunikationsplatforme er formuleret i den fælles strategi. Den koordinerede indsats skaber et fælles ansigt udadtil og gør det muligt at opbygge en samlet fortælling om kvarteret.

På trods af det nære samarbejde har organisationerne fastholdt karakteristika og kan supplere hinanden. Helhedsplanernes ansatte har tæt beboerkontakt, og det kommer medarbejderne i kommunens områdesekretariat til gode. Omvendt får den boligsociale medarbejder lettere adgang til kommunale forvaltninger igennem samarbejdet med områdefornyelsen, hvilket er en fordel set med "boligsociale briller". Derudover nyder medarbejderne godt af, at de kan sparre med hinanden, når de er flere om at dække det samme område. Det betyder, at kvaliteten i arbejdet øges, og at flere historier formidles.

Samarbejdet udfordres i krisesituationer, hvor både boligorganisation og kommune har behov for at viderebringe informationer til beboere. I disse situationer er det utrolig vigtigt med klare aftaler om procedurer og retningslinjer.

RESSOURCEFORBRUG

Arbejdstid: Indsatsen er normeret til 1,5 fuldtidsstilling fordelt mellem organisationerne.

UDBYTTE

- Stærkere fælles identitet i kvarteret
- Opblødning af rivalisering imellem unge fra forskellige dele af området
- Beboerne har fået én fælles indgang til arbejdet i området, og det øger deres vidensniveau og letter deres informationssøgning
- Entydighed i kommunikationen
- Faglig sparring blandt en større gruppe af kollegaer
- Flere nyheder og indslag formidles
- Højere kvalitet i kommunikationen

HVIS DU VIL ARBEJDE VIDERE

Kommunikationssamarbejde kræver, at parterne er gensidigt forpligtede og villige til at dele de gode historier.

1. Brug hinandens ressourcer på tværs af organisationer og sektorer. Sørg for at kende hinandens kompetencer og arbejdsmetoder, så I kan tilrettelægge samarbejdet mest optimalt.
2. Det er nødvendigt med skriftlige, forpligtende aftaler mellem de involverede organisationer. Det giver en klar rolle- og opgavefordeling.
3. Udarbejd skriftlige procedurer i forhold til kommunikation i krisesituationer. Der kan opstå forskellige kommunikationsbehov, og det er vigtigt, at procedurerne er fastlagt på forhånd.

LÆS MERE OM IMAGE OG KOMMUNIKATION

Ung Event fra Højvangen, Skanderborg arrangerer events i boligområdet, som styrker områdets image og skaber flere forbindelser mellem boligområdet og resten af byen (case 22).

Trige børnekulturfestival i Trigeparken, Trige arrangerer en tilbagevendende børnekulturfestival, der giver Trigeparken et bedre image (case 21).

Larm i gården i Aldersrogadekvarteret i København styrker beboernes interne kommunikation, blandt andet via forumteater (case 19).

354 bidragydere

Abas Khalaf · Abida Yousifi · Ahmed Mohamed · Alex Vejby
Nielsen · Alex Würtz · Ali Gashtasebi · Allan Byth Lund ·
Allan Lyngbye · Amir Rehman · Anders Hagedorn ·
Anders Knigge · André Lodder · Andreas Bech · Anette
Gregersen · Anette Hestlund · Anette S. Gaasdal · Anita
Hyldal Pedersen · Anja Nielsen · Anna-Sofie K. Andersen ·
Anne Aas Andersen · Anne Dalsgaard · Anne Hedegaard ·
Anne Jørgensen · Anne Keiding · Anne Kirstine Bruun
Petersen · Anne-Lene Stegemeier Wähling · Annette Kusz ·
Anni Lindum · Ann-Sofie Nielsen · Antonella de Palo ·
Ardeshir Ebrahimi · Aviaja Sigsgaard · Barbora Hansen ·
Benedikte Erlykke · Bente Ginnerskov Hansen · Bente Kjær ·
Bente Larsen · Berit Pallesen · Bertil Mahs · Birgit Lundsmark ·
Birgitta Gomez Nielsen · Birgitte Kruuse · Birgitte Overgaard
Madsen · Birthe EngellMortensen · Bjarke Gade · Bjørn
Olsen · Bodil Kristensen · Britta Clemmensen · Britta
Thomsen · Camilla Overgaard Rudolph · Camilla
Rosenkilde · Camilla Schultz · Camille Emilie Vedel
Bennetsen · Carina Wedell Andersen · Carsten Hille
Rasmussen · Chandra Larsen · Christian Højholt · Christina
Al-aani · Christina Tarnø · Christina Udesen · Claire Nielsen ·
Claus Bjørton · Claus Ratcliffe Pedersen · Claus S. Larsen ·
Conny Østby · David Krogh · Dea Petersen · Demaig Murina ·
Denise Bakholm · Deniz Deveci · Dennis Rømer Weirsøe ·
Diana Cornelia Kjøller · Ditlev Jørgensen · Ditte Lindehøj
Jensen · Dorte Amby · Dorte Laursen · Dorthe Bjerre ·
Dorthe Daugaard Nielsen · Dorthe Fensbo · Dorthe Greve ·
Edith Jakobsen Hansen · Ekin Samer · Eskild Dahl Pedersen ·
Eva Nørgaard Bak · Eva Storm · Fatiha El Amrani ·
Finn Nissen · Flemming Hagen Gregersen · Francisco
Ortega · Frank Høgh · Frederik Jes Gehrke · Gert Korvig ·
Gina Zacharias · Gitte Arrejärvi · Grethe Leerbech · Gry
Abrahamsen · Gunner Christian Nielsen · Hanne Hørlyck ·

Hanne Lundholm · Hanne Müller · Hanne Rosenberg
Christiansen · Hanne Rosendahl Asmussen · Hanne
Thomsen · HarunBagci · Heidi Jakobsen · Helene Bothilde
Rønne · Helene Zitawi · Helle Bagge · Helle Brix Frandsen ·
Helle Dybdal Jensen · Helle Fjord · Helle Goth Ingemann ·
HelleHyltoft · Helle Lykke Jørgensen · Helle Morillon ·
Henrik Nørgaard · Henrik Øllegaard Thomsen · Henrik
Rosenbaum Madsen · Henrik Støckel · Hildur Thorisdottir ·
Iain Silbiger · Iben Mansachs · Ida Hedegård Haddad · Ida
Holgersen · Ida Marie Jakobsen · Inge Langkilde Larsen ·
Ingeborg Degn · Ingunn Søndergaard Jacobsen · Ivan
Faurholdt Frederiksen · Jacob Jürs · Jacob Michaelsen · Jan
Larsen · Jane Jandu · Jannie Jørgensen · Jannie Møgelgaard ·
Jeanette Bak Christensen · Jens Ahm · Jens Erik Johansen
Hunt · Jesper Henriksen · Jette Sejreup · Joakim Sandal-
Jeppesen · Joan Juanita Andersen · John Rasmussen ·
Johnny Nielsen · Jonas Bach · Jørgen Dahl · Jørgen Ullman ·
Jutta Carstensen · Kajta Giebel · Karen Gram · Karen Sander
Graven-Nielsen · Karen Sommer Møller · Karen Zacho ·
Karin Sneevang · Karina Quorning · Karsten Fogde · Kasper
Lundgaard Krøll · Kasper Sorgenfrei · Katarina Berg · Katrine
Bek Nyboe · Kim Callesen · Kim Giedo · Kim Halberg · Kim
Tverskov · Kirsten Fiil · Kirsten Mahler · Kirsten Michaelsen ·
Kirsten Nørregaard · Kirsten P. Nielsen · Kirsten Wedel ·
Kirsten Wermuth · Klaus Lind Bentsen · Kresten Bang
Heinfelt · KristianJepsen · Kristian Sinding · Kristina Winther
Larsen · Kristine Kristensen · Kristoffer Rønde Møller · Kurt
Kristensen · Lærke Birkedal Thomsen · Laila Frederiksen ·
Laila Hammouti · Lars Landbo · Lasse Matthiessen · Laura
Bielefeldt-Jakobsen · Lea Fuglsang · Lene Jensenius ·
Leonora Ahm Krag · Liane Wagner · Line Kjær Toft · Line
Pedersen · Line Voltzmann · Lis Aagaard · Lis Gregersen ·
Lisbeth Engelbrecht Jensen · Lise Grønbæk · Lone Holm
Clausen · Lone Kaas · Lone Nedergaard · Lorraine Hayles ·
Lotte Bobzin · Louise Buch Viftrup · Louise Cohn Jacobsen ·
Louise Hou Kragh · Louise Nielsen · Louise Østergård
Andersen · Louise Riekehr Rosholm · Mads Borgstrøm-
Hansen · Mai Green Petersen · Maja Munch Nielsen · Maj-
Brit Jæger · Majid Kanan · Majken Krogh · Malene Jakobsen ·
Margrethe Clausager · Maria Degn · Maria Ladegaard-
Pedersen · Marianne Jørgensen · Marianne Kruse Kristiansen ·
Marianne Niehues · Marie Ingeman Sørensen · Marlene
Wulff · Martin Krabbe · Martin Kristensen · Martin

Rosenkreutz Madsen · Mehmet Adanir · Mehmet Selo ·
Merete Larsen · Merouane Bouyahyaoui · Mette Børgesen ·
Mette Chang · Mette Frances Johannesson · Mette Holck ·
Mette Jo Leisner · Mette Jørgensen · Mette Krogh Olsen ·
Mette Lund · Mette Lund Mathiasen · Mette Mee Storm
Sonn · Mette Østerberg · Mette Ring Færch · mette
sørensen · Mette Steensig · Mia Breinhild Nielsen · Michael
Gravesen · Michael R. Jørgensen · Miguel Mikkelsen · Mikala
Rossing · Mikkel Josephsen · Mikkel Pedersen · Mohamad
Saleh Ayyach · Mohammad El-khatib · Mohammed Sobhie ·
Morten Hansen · Nahid Yazdanyar · Nanna Muusmann
Farmer · Nanna Nygaard Andersen · Nanna Rohweder ·
Nicky Bertelsen · Niels Ruth · Nina Bernth-Andersen · Nina
Stokholm · Nomeda Ring · Osman Turan · Ove Elgaard ·
Per Faurby · Per H. Nielsen · Per Johansen · Per Wied
Andersen · Peter Gregersen · Philip Naegeli Arnhild · Pia
Boeskov · Pia Larsen · Pia McKee · Pia Moldrup Mikkelsen ·
Pia Westergaard · Poul Erik Skov-Hansen · Raeka Maoued ·
Rami Panduro Zouzou · Rasmus Riley · Rasmus Visby ·
Renata Marie AntoinetteHanna · Riad Tolba · Rie Hougaard
Landgreen · Rikke Clausen · Rikke Engly Mygind · Rikke
Gjellerod · Rikke Marie Rau · Rikke Pedersen Schmidt · Rikke
Skipper Hansen · Rikke Skovfoged · Rosita Ahmadian · Rune
Fløe Bæklund · Saliha Arian · Salim El-Chahabi · Sanja
Rajic · Sanne Pedersen · Serpil Gün · Simon Christopher
Hansen · Simon Gahms Henriksen · Sofie Asanovska · Sofie
Moore · Sonja Björg Gudnadottir · Sonja Gørns · Søren
Christensen · Søren Høgsberg · Søren Lillevang · Søren
Løkke · Steen Bach · Steen Pedersen · Stefan Herman Grupe ·
Steffen Löfvall · Stine Berg Sørensen · Stine Jensen ·
Susanna Arentsen · Susanne Jørgensen · Susanne Lysholm
Jensen · Susanne Mikkelsen · Susanne Rønne · Susanne S.
Kollerup · Susanne Salling · Sussie Enghøj · Tanja Thomsen
Bæklund · Tatjana t'Felt · Tekla Pryds · Thomas Lucas ·
Thomas Østergaard · Thomas Ren Kronby · Thor Salling · Tina
Kjær Bach · Tina StaalsenWagner · Tine Djurhuus · Tine Goll ·
Tom Rasmussen · Tommy Krabbe · Tonie Holmberg · Tony
Brazil · Tormod Ousager · Trine Hagelskjær Pedersen · Trine
Hald Christiansen · Trine Sander · Tuba Kilic · Ulf Lolk Larsen ·
Ulla Smitt Vanges · Ulla Varneskov · Ulrik Madsen · Uzma
Ahmed Andresen · Vagn Christiansen · Veronica Hansen ·
Vikki M Thygesen · Vivi Obbekjær Andersen · Zaki-Omer
Abdirisak · Zübeyde Tamer ·

